

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit. The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhed
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. **M-2663** विषय

वेद

नाव

ऋग्वेद शाकल्य संहिता

लेखक/लिपीकार

पंचम अष्टक

पृष्ठ **101** काळ - पुर्ण/अपुर्ण

१ श्रीगजाननायनमः॥हरिः॥स्तुवेनरादिवोऽस्यप्रसंताऽश्विनाकुवेजरमाणोअर्केः॥
 यासद्यऽस्राव्युषिजोऽंतान्युयूषतःपर्युरुवरांसि॥तायज्ञमाश्रुचिनिश्चक्रमाणाथस्य
 भानुरुकचूरजोतिः॥पुरुवरांस्यमितामिमानाऽपोधनान्यतिथाथोऽज्जान्॥तादस्यद
 त्रिर्यदरध्रमुग्रेथाधियऽऊरुथुःशश्वदश्वैः॥मनोजवेभिरिधिरैःशयध्येपरिव्यथिर्दीशुषोम
 र्यस्य॥तानयसोजरमाणस्यमनोपभूषतोयुयुजानसंक्षी॥शुभंष्टुमिषमूर्ज्जवहंतारो
 तायक्षत्सलोऽधुग्युवाना॥तावत्तादस्रापुरुशाकतमाप्रत्तानयसावचसाविवासे॥
 याशंसतेस्तुवतेशंभविष्ठाबभूवतुर्गणतेचित्रशती॥१॥ताभुज्युंविनिरह्यःसमुद्रावुग्र

स्यसूनुमूहथूरजोभिः॥ अरेणुभियोजिनेभिर्बुजंतापतत्रिभिरर्णसोनिरुपस्थाल॥ विजयुषा
 रथ्यायातमडिंश्रुतंदवंवृषणावधिमत्याः॥ दशस्यंताशयवेपिष्यथुर्गामितिव्यवानासुमतिं
 भुरण्यू॥ यद्रोदसीप्रदिवोअस्तिभूमादेळोदेवानामुतमर्त्यत्रा॥ तदादित्यावसवोरुद्रिया
 सोरक्षोयुजेतपुरघंदधात॥ यऽर्दंराजानाहृतुथाविदधद्वजसोमित्रोवरुणाश्चिकेतत्॥ गं
 नीरायरक्षसेहेतिमस्यद्रोघायचिद्वत्सऽआनवाय॥ अंतरेश्चक्रेस्तनयायवर्तिर्धुमताया
 तंनृवतारथेन॥ सनुत्येनत्यजसामर्त्यस्थवनुष्यतामपिश्रीर्षाऽववृक्तं॥ आपरुमाभिरुतम
 ध्यमाभिर्नियुद्धिर्यातमवमाभिरुर्वाक्॥ दृष्ट्वस्यचिह्नोमतोविब्रजस्यदुरौवर्तंगृणातेचित्रराती॥ २॥

क३ त्यावः क३ पुरु हूताः यदूतो नस्तो मोऽविदुः न मस्वान् ॥ आयोऽअर्वाङ्ग सत्याववर्त्त प्रेष्ठा ह्य
सथो अस्य मन्मन् ॥ अरं मे गंतं हवनाय सेमं पानाय अपि बाधोऽअंधः ॥ परिहृत्य हर्तिर्यीथोरि
बो न यत्परो नाऽतरस्तु तुर्यात् ॥ अकारि वामं धसो वरी मं नस्तारि बर्हिः सुव्राऽयणतमं ॥ उत्तान ह
स्तो युव युर्ववंदाऽवां न क्षंतोऽअदुयऽआं जं न ॥ जुर्धो वामग्नि रधरे घृष्ठास्त्रातिरेति नूणिनी घृता
वी ॥ प्रहोता गूर्त्तमनाऽउराणोऽयुक्तयोना सत्या हवी मं न ॥ अधि श्रिये दुहिता सूर्यस्य रथं तरेणे पुरु
भुजा शतोत्ति ॥ प्रमाया भिर्माधिना भूतमत्र नरा न नूजनि म न्यक्षि यानां ॥ ३ ॥ युवं श्रीभिर्दर्शिता भिरा
भिः शुभे पुष्टि मू ह्युः सूर्यायाः ॥ प्रवां वयो वपुषेऽनुपस न क्षदाणी सुष्टुता धिष्ट्यावां ॥ आवां व

योश्वासो वहिष्ठाऽअनिप्रयोना सत्या वहंतु ॥ प्रवांरथो मनोजवाऽअसजऽपः पक्ष इषि धोऽअनुप
 वीः ॥ पुरुहिवां पुरुनुजादे छं धेनुं न इषं पि न्यत म स कं ॥ स्तुतश्चवां मा धी सुष्टु तिश्चरसाश्चयेवा
 मनुराति मगंन ॥ उत मऽऽज्जे पुरयस्य रघ्वी सुमी केशतं पेरु के च पक्का ॥ शोडो दादिरणिनः स्म
 दिष्टी न्द्रशवशा सोऽअनिषाचऽऽकथान् ॥ संवां शतानां सत्या सदस्राऽश्वा नां पुरुपंथा गिरेदा
 त् ॥ भरदा जाय वीरु नू गिरेदा दूतारक्षं सि पुरुदं स मा स्युः ॥ आवां सुप्ते वरि मन्सूरि निष्यां ॥
 ॥४॥ उदु श्रियऽउष सो रोच मानाऽअस्युरपां नोर्मथो रुशंतः ॥ कृणोति विश्वा सुपथा सुगान्य
 भूदु वसी दक्षिणा मधोनी ॥ भुडा ददृक्षु उर्विया विभा स्युत्रे शो विर्भानवो द्या मपत्तन् ॥ आवि

वक्षः कृणुषे शुभमानो षोदेवि रोचमाना महोभिः ॥ वहंतिसी मरुणा सोरुशंतो गावः सुभगा मु
र्विया प्रथानां ॥ अपेजते शूरोऽस्ते वशत्रून् बाधते तमोऽजिरो न वो ष्वा ॥ सुगोलते सुपथा पर्व
तेष्ववातेऽपस्तरसि स्थनानो ॥ सानुऽआवहस्युयामन्तध्वेरयि दिवो दुहितरिषयध्वे ॥ साव
हयोक्ष निरवातो षोवरं वदसि जोषमनु ॥ त्वं दिवो दुहितरि देवी पूर्वहृतो मंदनादर्शताभूः ॥
उत्तेवयश्चिदसतेरपत्तन्नरश्चये पितुर्नाजो युष्टो ॥ अमासते वदसि भूरिवाममुषोदेवि दाशु
षेमर्त्याय ॥ ५ ॥ एषास्यानो दुहिता दिवोजाः क्षिती रुच्यंती मानुषी रजीगः ॥ या भानुना रुश
ताराम्या स्वज्ञापितिरस्तमसश्चिदक्ने ॥ वितद्ययुररुणायुग्भिरश्वैश्चित्रं नान्युषसश्चंद्रथाः ॥

अग्रं यज्ञस्य बृहतो नयन्ती विता बोधते तमश्नुम्यायाः ॥ श्रवो वाजुमिषमूर्जं वहती निर्दाशुषं उष
 सोमत्यायि ॥ मघोनी वीरवत्पत्यमानो अवोधात विधुते रत्नमद्या ॥ इदा हिवो विधुते रत्नमस्ती
 दावी रायदाशुषं उषासः ॥ इदा विधुते यजते यद्वयानि शुभावते वहधा पुरा चित् ॥ इदा हि
 तश्च उषो अदिमानो गोत्रागवा मंगिरसो गृणन्ति ॥ व्य० कर्णं विनिदुर्ब्रह्मणा च सत्या नृणा
 मभुवदेव हतिः ॥ उष्णादिवो दुहितः प्रत्नवन्तो भुरदा जवदिधते मघोनि ॥ सुवीरं रयिं गृणते
 विरीत्युरुगाय मधिधे हि श्रवो नः ॥ द० ॥ दधुर्नुतच्चि कितुषे चिदस्तु समानं नाम धेनुपत्य
 मानम् ॥ मतेषु न्यदो हसे पीपाय सल्लुषु कंदुदुहेष्टि रूधः ॥ येऽनुनयोनशोऽशुचं निधा

नादिर्यत्रिमेरुतोवावधंत॥अरेणवोहिरण्यचानांसांसुकंतमोःपैःस्येभिश्चभवं॥रुद्रस्यये
 मीळुधःसंतिपुत्रायाश्चोनुदाधुविर्भर्ये॥विदेहिमातामहोमहीप्राप्तेत्यभिःसुत्वेरगर्भमाधा
 त्॥नयर्दयतेजनुयोयान्वंशतःसंतोऽवद्यानिपुनानाः॥निर्यदु-द्रुचयानुजोषमनुश्रियातन्व
 मुक्षमाणाः॥मक्षनयेवुदोहमेचिदयाआनामधृष्टुमारुतंदधोनाः॥नयस्तोनाअथासोमका
 नृचिस्सुदानुरवयासदुग्रान्॥७॥तदुद्राःशर्वसाधृष्टुर्वेणाऽनुभेयुजंतरोदसीसुमेके॥अ
 धस्मेवुरोदसीस्वरोचिरामवत्सुतरेणानरोकः॥अनेनोवोमरुतोयामोअस्वऽनुश्वश्रिय
 मजत्यरथीः॥अनवसोअनभुश्चरुजस्तूर्विरोदसीपृथ्यायातिसार्धन्॥नास्यवृत्रानतकृता

न्वस्ति मरुतोऽयमवथ वाजसातो ॥ तो केवागो वुतनयेयमप्रुसत्रजंदर्वापाय्येऽधधोः ॥ प्रचित्रम
 र्कगणतेतुरायमारुतायस्वतवसेभरध्वम् ॥ येसहोसि सहसासहतेरेजतेऽग्नेष्टिवीमखेभ्यः ॥
 त्विषीमंतोऽध्वरस्येवदिद्युत्तुषुच्यवसोजुकोऽनाग्नेः ॥ अर्चत्रयोधुनथोनवीराभ्राजज्जमानो
 मरुतोऽधधोः ॥ तंवृधंतमारुतभ्राजदृष्टिरुद्रस्यसुनुदवसाऽविवासे ॥ दिवःशार्दीयमुनथो
 मनीषागिरयोनापऽनुग्राऽअस्थध्रंनू ॥ ८ ॥ विश्वेषां वः सुताज्येष्ठतत्तागीर्भिर्भिन्नावरुणावावृध
 ध्ये ॥ संयारुमेवथमतुर्यमिष्टादाननांऽअसमावाहृष्टिःसेः ॥ इयंमहाप्रसूतामनीषोपप्रिया
 नमसावहिरुषे ॥ यंतनोमित्रावरुणावधृष्टिर्दिवःसुहानू ॥ आथातमित्रावरुणासु

५ शस्युपप्रियां नमसा हयमाना ॥ संयावप्रसोऽपसेवजनान्धुधीयतश्चिद्यतथो महित्वा ॥ अश्वान
 नयावाजिनापुतबंधूऽऽत्तायद्गुमदितिर्भर्ये ॥ प्रयोमहिमहांतान्नायमानाघोरासत्तयिदि
 पवेनिदीधः ॥ विश्वयदां मुहनामंदमानाः क्षत्रदेवा सोऽदधुः सजोधा ॥ परियद्गुथोरोदसीचि
 ५ दुर्वीसंतिस्पशोऽदध्या सोऽमराः ॥ ९ ॥ तादिक्षत्रधारयेथेअनुद्युन्देथेसानुमुपमादिव
 द्योः ॥ द्वाोनक्षत्रऽनुतविश्वदेवोभूमिमातान्द्रांधासिनायोः ॥ ताविग्रधेथजहृष्टणध्याआ ५
 यत्तामसमर्तयःपुणंति ॥ नमश्च्यतेयुवतयोवातावियत्ययोविश्वजिन्वासरुते ॥ ताजिह्वयासद
 मेदंसुमेधाऽआयदांसत्योऽरुतिरुतेभूत ॥ तदांमहित्वंघृतान्नावस्तुयुवंदाशुषेविचयिष्ट

मंहः॥ प्रयदां मित्रावरुणास्पृक्षन्विया धामयुवधितामिनंति॥ नये देवा सुः अहं सानमर्त्ताः अयं
साचोऽप्योनपुत्राः॥ वियदाचंकीस्तासो अरंते शंसंतिके चिन्निविदो मनानाः॥ आदां ब्रवामसत्या
न्युक्थान किं देवे निर्यतथो महित्वा॥ अवोरिथा वां षुर्दिषोऽश्रुनिष्टो युवो मित्रावरुणावरस्कंधो
यु॥ अनुयक्षावः स्फुरान्ति जिप्यं धृष्टुं यदणो वषणं युनजं न॥ १०॥ श्रुष्टी वां यज्ञ उद्यतः सजो धाम
नुष हृक्ते वदिषो यजध्ये॥ आयऽइंद्रावरुणा विषेऽअद्य महे सुन्तार्य महः आववर्त्तत॥ ताहि अ
ष्टा देवता तातु जाशूराणां शविष्ठाता हि नूतं॥ मघो नां मंहिष्ठातु विश्वेषां कृते न वत्र तुरा सर्व
सेना॥ तामृणी हि न मुस्ये मिः शूषेः सुन्ते निरिंद्रावरुणा चकाना॥ वज्रेणाऽन्यः शर्वसाहति

दृजसिर्वत्तयन्यो वृजनेषु विप्रः॥ ग्नाश्च यं नरश्च वा वृधंत विश्वे देवा सो नराश्च गृहीः॥ त्रैभ्यः इंद्रा
 वरुणा महिषाद्योश्च पृथिविभूतसुर्वी॥ सः इत्सुदानुः स्वर्वां रुता वेदु यो वा वरुणा दशरुतिं
 न॥ इषासद्विषस्तरुदास्वान्वंसदुयिरयिवत्तश्च जनान्॥ १९॥ यं युवंदाश्च ध्वराय देवारयि
 ६ धृत्वा वसुमंतं पुरुक्षुं॥ अस्मे सः इंद्रा वरुणा वपिष्यात्प्रयो न नक्ति वनुषामशस्तीः॥ उत नः सु
 त्रात्रो देवगोपाः सुरिभ्यः इंद्रा वरुणा रयिष्यात्॥ येषां शुभः पृतनां सा कान्प्रसद्यो धुम्नाति ६
 रतेततुरिः॥ नूनं इंद्रा वरुणा गृणाना यं दुं रयिं सोश्च वसाय देवा॥ इत्था गृणंतो महिर्न स्य गर्धा
 पो न नु वातु रितत रम॥ प्रसुम्राजं बहते मन्मनु प्रियमर्च देवा य वरुणा य सप्रथः॥ अयं य

सु

उर्वीमहिनामहिब्रतः कृत्वा विष्ठात्यजरोनशोचिषा ॥ इन्द्रावरुणासुतपाविमंसुतंसोमं पिवतं
मर्धं धृतव्रता ॥ युवोरथो अधुरंदेववीतये प्रतिस्वसंरभुपयातिपीतये ॥ इन्द्रावरुणामधुमते
मस्य वृष्टः सोमस्य वृष्टुणार्वेथेयां ॥ इदं वा मधुः परिविक्रमस्मे आसद्याऽस्मिन्वर्हिषिमाद
येथाम् ॥ १२ ॥ संवां कर्मणा स मिधा हि नो मीद्रा विष्णुः अपस स्यारेऽस्य ॥ जुषेथां यज्ञं द्रविणं
च धत्तम रिष्टेर्नः पथिभिः पारयंता ॥ या विश्वासां जनिता रमतीना मिद्रा विष्णुः कलशं सो
मधाना ॥ प्रवांगिरः शस्यमानाऽश्वंतु प्रस्तोमा सो गीयमाना सोऽश्वकैः ॥ इन्द्रा विष्णुमद
पती मदाना मा सोमं यातुं द्रविणो दधाना ॥ संवा मंजं च कुनिर्मतीनां संस्तोमा सः शस्यमा

नासः सुक्तेः ॥ आवा मश्वा सोऽग्निमातिषाहः इन्द्रा विष्णु सधुमादो वहंतु ॥ जुयेथां विश्वा हवना मती
 नामुपब्रह्माणि शृणुतं गिरो मे ॥ इन्द्रा विष्णु तस्य नयार्थं वा सोमस्य मदं रुचक्रमाथे ॥ अहं य
 तमंत रिद्धं वरीयो प्रथतं जीवसे नोरजां सि ॥ इन्द्रा विष्णु हविषा वा वधानाऽग्रा दाना नमसारा
 तहव्या ॥ घृता सुतीद विष्णं धत्त मस्मे स मुडुः कलशः सोमधानः ॥ इन्द्रा विष्णु पिबतं मध्वो
 अस्य सोमस्य दस्त्रा जठरं घृणेथां ॥ आवा मंधां सि मदि राण्य मन्नुपब्रह्माणि शृणुतं हवमे ॥
 उभा जिग्यथुर्न परां जयेथे न परां जिग्ये कतुरश्च नेनोः ॥ इन्द्रा विष्णो यदपे स्य धेथां त्रेधा स
 हस्रं वितदे रयेथाम् ॥ १३९ ॥ घृतवती भुवना नाम निश्रियो वः पृथ्वी मधुदुघे सुपेशसा ॥ धा

वापृथिवीवरुणस्यधर्मेणाविष्कृतितेऽजरेभूरिरेतसा॥असश्चन्तीभूरिधारेपयस्वतीद्युतंदुहा
तेसुकुलेऽमुचित्रते॥राजन्तीअस्यभुवनस्यरोदसीअसेरेतःसिंचतुंयमनुर्हितम्॥योवाभुज
वेक्रमणाथरोदसीमत्रोददाशोधियणेससाधति॥प्रयुजानिज्जीयतेधर्मेणस्यरियुवोःमि
काविष्णुरूपाणिसव्रता॥द्युतेनद्यावापृथिवीऽजनीवृतेद्युतश्रियाद्युतएवाद्युतावधा॥जुवी
पृथ्वीहोतृवृथ्येपुरोहितेतेइदियाऽइल्लतेसुम्नमिष्टये॥मधुनोद्यावापृथिवीमिमिक्षतामा
धुश्रुतामधुदुधेमधुव्रते॥दधानेयुज्ञंइविणंचदेवतामहिअवोवाजमस्मेसुवीथ्ये॥जुर्ज
नोद्योअपृथिवीचपिन्वतांपितामाताविश्वविदासुदंससा॥संरुराणेरोदसीविश्वशंभुवास

निवाजंरयिमसोसमिन्वताम्॥१॥उदुष्यदेवःसवितादिभ्योवावाहः॥अथंभुसर्वनायसुकुतुः॥
घृतेनपाणीऽअभिप्रेच्छतेमखोयुवांसुदक्षोरजसोविधर्मणि॥देवस्येवथंसवितुःसवीपनिश्रेष्ठे
स्यामवसुनश्चक्षुवने॥योविश्वस्यद्विपदोयश्चतुष्पदोनिवेशनेप्रसवेचाऽसिर्भूतः॥अदब्धे
भिःसवितःपायुभिर्द्विशिवेतिरघपरिपाहितोगयं॥हिरण्यजिह्वःसुवितायनव्यसेरक्षामाकि
र्त्तयशंसऽईशत॥उदुष्यदेवःसवितादमूनाहिरण्यपाणिःप्रतिदोषमरुणात्॥अयोदनु
र्यजतोमंद्रजिह्वऽआदाशुर्वेसुवतिभूरिवामं॥उदूअथाऽउपवृत्तेवबाहूहिरण्यथासविता
सुप्रतीका॥दिवोरोहांस्यरुहस्तथिव्याऽअरीरमसुतयत्कच्चिदभ्वम्॥वाममघसवितवाम

मुखो दिवे दिवे वासु मस्मभ्यं सावीः॥ वा मस्य हि क्षयं त्यदेव भूरे रया धिया वा मभाजः स्याम॥
 ॥१५॥ इंद्रो सोमा महित्वां महित्वं युवं महा निप्रथमानि च क्रथुः॥ युवं सूर्यं विविदथुं युवं स्वर्गं
 विश्वातमां स्य हतं निदश्च॥ इंद्रो सोमा वासयथ उवा स मुत्सूर्यं न पथो ज्योतिषा सह॥ उपधां स्कु
 मधुस्कं भनि नाप्रथतं पथि वी मातरं वि॥ इंद्रो सोमा वहि मपः परिष्ठां हथो वत्र मनुवा धोर मन्यत॥
 आर्षो स्पेर यतं नुदीना मासं मुद्राणि पप्रथुः पुरुणि॥ इंद्रो सोमा पृक्षमा मासं चतर्नि गवा मिदध
 थुर्वक्षणा सु॥ जुगु मथुर न पि न दु मा सुरु रश्चि न सुज मती घंतः॥ इंद्रो सोमा युवं संगत रुत्र
 मपत्य सा चं श्रुत्यं रसं थे॥ युवं शुभं न र्यं च वृषिः॥ युः स विष्णुः पृथं नु सा सु प्रा॥ १६॥ योऽत्र

द्विभित्प्रथमजाऋतावा बहस्पतिरंगिरसो हविष्मान् ॥ दिवर्हमा प्राधर्मसत्त्वितान् आरोहसी व
 धमोरोरवीति ॥ जनोयचिद्यऽर्द्वतऽउलोकं बहस्पतिर्देवर्हतो चकार ॥ घ्नन्नुत्राणि विपुरोदुर्दरीति
 जयंछत्रैरमित्रान्मृत्युसाहंन् ॥ बहस्पतिः समजयदुसूनिर्महाव्रजानो मतो देवऽएषः ॥ अपः सिषा
 संस्वऽरवतीतो बहस्पतिर्ह्यमित्रमर्केः ॥ १७ ॥ सोमार्हद्राधारयेथामसुर्यऽप्रवामि एयोरमभ्रु
 वंतु ॥ दमेदमेसु सारत्नादधानाशं नो भूतं द्विपदेशं चतुष्पदे ॥ सोमार्हद्रा विहृतं विष्टूची ममी
 वायानो गयमाविवेश ॥ आरेवाधेथां निर्कृतिं पराचेरस्मि भद्रासौ अवसानि संतु ॥ सोमार्हद्रा
 युवमेतान्पस्मे विश्वातनू युमेवृजानि धरा ॥ अवस्यतं मुचतं यन्तो अस्तितनू पुबुद्धं कृतमनोऽ

अस्मत् ॥ तिग्माऽयुधो तिग्महेती सुशोभो सोमो रुद्रा विहसुमत् छतनः ॥ प्रनो मुंचतं वरुण
 स्थ पाशां क्षोपाय तनः सुमनस्य मोना ॥ १९८ ॥ जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्दुर्मि याति सम
 दा मुपस्थे ॥ अना विद्या तन्वा जयत्वं सत्त्वा वर्मणो महिमा पिपर्वु ॥ धन्वना गा धन्वनाऽजि
 जये भुधन्वना तीव्राः समदौ जये म ॥ धनुः शत्रौरपका मंलं णोति धन्वना सर्वाः प्रदिशो ज
 ये म ॥ वक्ष्यंती वेदा गनी गंतिकर्णी प्रियं सखा यं प रिष स्य जाना ॥ योर्वेदशिखे वितताऽधि
 धन्वं ज्याऽद्वयं समने पारयंती ॥ तेऽआचरंती समने वयोर्धामाते वं पुत्रं विभृता मुपस्थे ॥ अ
 पशून्विध्यतां संविदाने आर्त्ताऽऽमे विष्णुरंतीऽअमित्रान् ॥ बहूनां पिता बहुरस्य पुत्र

शिश्वा कृणोतिसमनावगत्य ॥ इयुधिः संकाः पृतनं श्रुसर्गः दृष्टे निनो जयति प्रसूतः
 ॥ ९९ ॥ ॥ रथेति धन्नयति वाजिनः पुरो यत्र यत्र का मयति सुधारुथिः ॥ अनीश्वरनां म
 हिमानं पनायतमनः पश्चादनुयच्छति रश्मयः ॥ तीव्रान्यो धान्कृण्वते वय पाणयोऽश्वार
 थेभिः सह वाजयंतः ॥ अवक्रामंतः प्रपदेरमित्रान्क्षिणंति शत्रूरनपव्ययंतः ॥ रथवाहनं
 हविरस्य नाम यत्राऽयुधं निहितमस्य वर्म ॥ तत्रारथमुपशुभं सदेम विश्वाहा वयं सुमनु
 स्यमानाः ॥ स्वादुषंसदः पितरो वयोधाः कृच्छुश्चितः शक्तीवंतो गभीराः ॥ चित्रसेनाऽइषुव
 लाऽअमृधाः सुतो वीराऽउरवो जातसाहाः ॥ ब्राह्मणासुः पितरुः सोम्यासः शिवे नोघा

वापृथिवीऽअनेहसा॥॥पूषानःपातुदुरितावृतावधोरक्षामाकिर्नोऽअघशंसऽईशत
 ॥२०॥ ॥सुपर्णवस्तेमृगोऽअस्यादंतोगोभिःसंनधापततिप्रसूता॥यत्रानरुःसंचवि
 बुद्धवंतितत्राऽसमन्यमिषवःशर्मायंसन॥रुज्जीतेपरिवृद्धिनोऽश्मागवतुनस्तनूः॥
 सोमोऽअर्धिव्रवीतुनोऽदितिःशर्मायच्छतु॥आजंघंतिसान्वेषांजघनांऽउपजिघ्रते॥
 अश्वोऽजनिप्रचेतसोऽश्वान्समस्तुचोदय॥अहिरिवभोगेःपर्येतिबाहुज्यायाहेति
 परिबाधमानः॥हस्तघ्नोविश्वोवयुनानि विद्वान्पुमान्पुमांसंपरिपातुष्विश्वतः॥आ
 लोकायारुरुकुलीच्छ्योऽथोयस्याऽअयोमुरा॥दुर्गज्जिन्येतसुऽइवैद्वेद्वेद्वहंनमः॥

॥२१॥ ॥ अ॒व॒स॒त्प॒रा॒प॒त॒श॒र॒ये॒ब्र॒ह्म॒सं॒श्रि॒ते ॥ ग॒घ्राऽमि॒त्रा॒न्प्र॒प॒द्य॒स्व॒माऽमी॒षां॒कंच॒
 नो॒च्छि॒षः ॥ य॒त्र॒वा॒णाः॒संप॒तं॒ति॒कु॒मा॒रा॒वि॒शि॒खाऽद्व॒ ॥ त॒त्रा॒नो॒ब्र॒ह्म॒ण॒स्य॒ति॒र॒दि॒तिः
 श॒र्मा॒य॒छ॒तु॒वि॒श्वा॒हा॒श॒र्मा॒य॒छ॒तु ॥ म॒र्मा॒णि॒ते॒व॒र्मा॒णा॒द्या॒मि॒स्यो॒म॒स्त्वा॒रा॒जा॒म॒ते
 ना॒नु॒व॒स्ता॒म ॥ उ॒रो॒र्व॒री॒यो॒व॒रु॒ण॒स्ते॒ल॒णो॒तु॒ज॒यंतं॒त्वाऽनु॒दे॒वा॒म॒दंतु ॥ यो॒नः॒स्वोऽअ
 र॒णो॒यश्च॒नि॒ष्ट्यो॒जि॒र्घां॒स॒ति ॥ दे॒वा॒स्तं॒सर्व॒धूर्व॑तु॒ब्र॒ह्म॒व॒र्मा॒म॒मां॒स्ते॒र॒म ॥ २२ ॥ ॥ इति ९९
 स॒प्त॒म॒मंड॒ल॒म ॥ ॥ अ॒ग्निं॒न॒रो॒दी॒र्घि॒ति॒ति॒रु॒र॒ण्यो॒र्ह॒स्ते॒च्यु॒ती॒ज॒न॒यंतं॒प्र॒भ॒स्त॒म ॥
 दू॒रे॒दृ॒शं॒गृ॒ह॒प॒ति॒म॒थ॒र्यु॒म ॥ त॒म॒ग्नि॒म॒स्ते॒व॒स॒वो॒न्य॒ण्व॒स्तु॒प्र॒ति॒च॒क्षु॒म॒व॒से॒कु॒त॒श्चि॒त् ॥

९९

दृष्ट्वाप्योयोदसुः आसु नित्यः ॥ प्रेक्षोऽग्ने दीदि हि पुरो नो ज्ञस्रयासु मयीय विष्णु ॥
 त्वां शश्वंत उपयंति वाजाः ॥ प्रतेऽग्नयोऽग्नि न्योवरं निः सुवीर्यसः शोशुचंत
 धुमंतः ॥ यत्रानरः समासते सुजाताः ॥ दानोऽग्ने धियारयि सुवीरं स्वपत्यं
 सहस्य प्रशस्तम् ॥ नयं यावातरति यातुमावान् ॥ २३ ॥ उपयमेति युवतिः सु
 दक्षं दोषावस्तोर्ह विष्मती घृताची ॥ उपस्वेन मरुमतिर्वसूयुः ॥ विष्वाऽग्नेऽप
 दृष्ट्वा राती येति स्तपोति रद हो ज रुथम् ॥ प्रनिस्वरं चातय स्वामी वाम् ॥ आश
 स्तेऽग्नेऽधुतेऽर्नीकं वसिष्ठं शुक्रं दीदिवः पार्वक ॥ उत्तोमऽएति स्तव रे

१२ दृष्ट्याः॥॥ विद्येतेऽग्नेने जिरे अनीकं मन्त्रिभिरुपि श्रुतः पुरुषाः॥ उतो नऽरुतिः
 सुमेः॥॥ इदृष्ट्याः॥॥ इमे नरो वच हत्येषु श्रेष्ठा विश्वाऽन्तर्देवी रति संतु मायाः॥॥ ये
 मे धियं पनयंत प्रशुस्ताम्॥॥ २४॥॥ मा शूनेऽग्ने निषदा मनुष्याः॥ माऽशेष सो
 वीरता परिक्वा॥॥ प्रजावतीषु दुष्यी सुदुर्य॥॥ यमश्च नित्यं मुपयाति युज्ञं प्रजावंतं
 स्वपत्यं हयं नः॥॥ स्वर्जन्मना शेषसा वा ह धानम्॥॥ पादिनेऽग्ने रुक्ष सोऽअजु
 षात्पादि धृते ररुकोऽअध्यायोः॥॥ त्वायुजा पतनायूरुभिष्याम्॥॥ सेदग्नि रग्नी रत्य
 स्त्वन्यान्यत्रैवाजीत नयो वीळ पाणिः॥॥ सुहस्रपाथाऽअक्षरा सुमेति॥॥ सेदग्नि श्रु

१२

वन्तुष्यतो निपाति समेक्षारुमंहसऽउरुष्यात् ॥ सुजातासुः परिचरन्ति वीराः ॥ २५ ॥ ॥
अयं सोऽअग्निराहुतः पुरुत्राय मीशानः समिदिं धेह विष्मन् ॥ परिचमेत्यध्वरेषु
होता ॥ त्वेऽअग्न आहवना निभूरीशानासुऽ आजुङ्कयाम नित्या ॥ उभा कृण्वतो व
दतु मिथे धे ॥ इमोऽअग्ने वीत तमानि हव्याऽ जस्रो वक्षि देवताति मर्ष ॥ प्रतिनऽ ई सुर
भो गिर्व्यतु ॥ मानोऽअग्नेऽ वीरते परादा दुर्वा सुसेऽ मतये मानोऽअस्ये ॥ मानः क्षुधे मा
रुतसऽ रुता वो मानो दमे मावन्ऽ आजुहर्थाः ॥ नृमे ब्रह्मा ग्यन्ऽ उरु रा धित्वं देव मघ
वैश्याः सुषूदः ॥ रातो स्या मोषयौ सुऽ आऽ ॥ २६ ॥ ॥ सुपाते सुस्ति निः सदानः ॥ २७ ॥ ॥ ह

मग्ने सुह वोरुण्वसं ह वसुदीती सूनो सह सो दिदी ॥ माते सचातनये नित्यः आधुआरी शोऽअ
 स्मन्नय्यो विदोसीत् ॥ मानोऽअग्ने दुर्भतये सचेषु देवे द्येधुग्निषु प्रवोच ॥ ताते अस्मान् दुर्भतयो
 ऋमा विदेवस्य सूनो सह सो न शंत ॥ समर्तोऽअग्ने स्वनीकरवान मत्येयिऽ आजु हो ति ह्यं म ॥
 सदेवता वसुवनिंदधा तियं सुरि रुर्यी दृष्टमानऽ एति ॥ महो नोऽअग्ने सुवितस्य विद्वान्
 यिं सुरिभ्यऽ आवहा वृहंत ॥ येन वयं सह सावन्न दु माऽ विहितसुऽ आर्युषा सुवीराः ॥
 नू मे ब्रह्माण्यग्नेऽ उरुशं धित्वं देव मधवऽ सुषूदः ॥ रातो स्या मो नया सुऽ आते युयं पा
 तस्वस्तिभिः सदानः ॥ २७ ॥ ॥ इत्येवेदाम्नाये शाकल संहिता यां पंचमाष्टके प्रथमोऽध्यायः ॥ श्री ॥

हरिः ॐ ॥ जुषस्वनः स मिधमग्नेऽ अद्य शोचा हृदयं जलं धूममृण्वं न ॥ उपस्थितं दिव्यं मा
 नुस्तेपेः संरक्षितं तनः सूर्यस्य ॥ नराशंसस्य महिमानं मेधा मुपस्तोषामयजतस्य य
 ज्ञेः ॥ ये सुकृतवः शुचयो धियुधाः स्वर्दति देवाऽ उभया निहव्या ॥ दिव्यं बोऽ असुरं सुदहं म
 तर्दतं रोदसी सत्यवाचं म ॥ मनुष्यदग्निं मनुना समिधं समध्वराय सदमि नमहे म ॥ स पृथ्वी
 भरमाणाऽ अनिस्तु प्रवृजते नमसावर्दि रग्ने ॥ आजुक्ता नाद्युत हृष्टं हृष्टं हृष्टं हृष्टं हृष्टं हृष्टं हृष्टं हृष्टं
 मर्जय ध्वम ॥ स्वाध्याऽ विदुरो देवयंतोऽ रिश्रयूरथ युदेवता ता ॥ पूर्वी शिशुं न मातरा रि
 दाणे समुपुवो न समने ध्वं जं न ॥ १ ॥ उत्तयो धणे दिव्ये मदीनऽ उषासानक्रा सुदुर्ध्वे वधे नुः ॥

बर्हिषदापुरुदूतेमघोनीऽआयज्ञिर्येसुवितायश्चयेतां॥विश्रायस्वेषुमानुषेषुकास्मन्येवांजरातवे
 दसायजध्ये॥उर्ध्वंनोअध्वरंछतंदवेषुतादेवेषुवनथोवाय्यीणि॥आभारुतीभारुतीभिःस
 जोषाऽइळादेवैर्मनुष्येभिरुग्निः॥सरस्वतीसारस्वतेभिरुर्वाकृतिस्त्रोदेवीर्बर्हिरेदंसदंतु॥तंन
 सुदीपमधपोषयित्तुदेवत्वष्टुर्विराणःस्यस्व॥यतोवीरःकर्मेण्यःसुदक्षोयुक्तावाजायतेदे
 वकीमः॥वनस्पतेऽवसृजोपदेवानग्निर्दविःशमितासूदधाति॥सेदुहोतीसत्यतरोयजाति
 यथादेवानांजनिमानिवेद॥आयात्यग्नेसमिधानोऽर्वाङिऽदेवादेवैःसरथंतुरेभिः॥बर्हिर्न
 आस्तामदितिःसुपुत्रास्वाहादेवाऽअमृतामादयन्ताम॥२॥अग्निं वोदेवमग्निभिःसजोषा

यजिष्ठं दूतमर्ध्वं कण्ठध्वम् ॥ यो मर्त्येषु निधुर्विर्जुता वा तपुर्मूर्धा घृतान्नः पावकः ॥ प्रोथदश्वोन
 यवसेऽविष्यन्त्यदामहः संवरणाद्युक्ता ॥ आदस्यवातो अनुवातिशोचिर्धस्मते व्रजनं कृच्छ
 मस्ति ॥ उद्यस्यते नवजातस्य वृद्धोऽग्ने चरं त्यजरोऽदधानाः ॥ अथाद्यामरुयो धूमऽएति संद
 तोऽअग्नोऽर्द्यसे हि देवान् ॥ विद्यस्यते पृथिव्यां पाजोऽअश्रेत्तु यदन्ना समवृत्तजं सैः ॥ सेनेव
 सृष्टा प्रसितिष्टऽएति यवुं नदस्मजुक्ता विवेक्षि ॥ तमिदो वातमुषसि यविष्ठमग्निमत्यं नमज्ज
 यंत नरः ॥ निशि शान्ताऽअतिथि मस्य यो नो दीदाय शोचिराकृतस्य वृद्धः ॥ ११ ॥ सुसंदत्ते स्व
 नीकप्रतीकं विद्यदुक्ता नरो च सऽउपाके ॥ दिवो न तत न्यतुरेति शुभं श्रिवो न सूरः प्रतिचक्षि

भानुम ॥ यथावः स्वाहाऽग्नये दात्रो मपरीळा विधृतवद्विश्चद्व्येः ॥ तेभिर्नोऽग्ने अमि तेर्महाः ॥
 शतं पूर्तिरायसीभिर्निपादि ॥ यावो ते संति दाशुषेऽअष्टष्टा गिरो वा याभिर्नवती कुरुष्याः ॥
 तानिर्नः सूनो सदसो निपादि स्मत्सूरीन् जित्वे जातवेदः ॥ निर्यत्पूते वस्वधितिः शुचिर्गात्रे
 १५ या ह्यपातन्वा श्रोचमानः ॥ आयो मां त्रोकुत्रो न्योज निष्टदेव यज्यायि सुक्रतुः पावकः ॥ ए
 तानोऽग्ने सोमं गादि दीह्यपि क्रतुं सुचेत संवते म ॥ विश्वास्तोतभ्यो गृणते वसंतु यूयं पा १५
 तस्वस्तिनिः सदानः ॥ ४ ॥ प्रवः शुक्राय नानवे नुरध्वं दध्यं मतिं चाग्नये सुपूतं ॥ यो देवो नि
 मानुषा जनुंष्यंत विश्वानि विभं नाजिगाति ॥ स गृत्सोऽग्निस्त रुपाश्चिदस्तु यतो यवि

सोऽजनिहमातुः॥ संयोवनायुवतेऽनुचिदन्नुचिदन्नासमिदंति सुधः॥ अस्य देवस्य संस
 धनीके यं मर्त्तसः स्येतं जगन्ने॥ नियो गृभुं पौकं धैयी मुवो चंदुरोकं मग्निरायवे शुभेच॥ अ
 यं कविरकं विषु प्रचेता मर्त्तं धुग्निरुमृतो निधायि॥ समा नो अत्र जुहुः सहस्यः सदा त्वे सु
 मनसः स्याम॥ आयो यो निदेव हतं सुसादकं लाह्यः॥ ग्निरुमृतां अतारीत॥ तमो धधीश्च
 वनिनश्च गभुं नृमिश्र विश्वधाय संविभर्ति॥ ५॥ ईशो ह्यः॥ ग्निरुमृतस्य भूरेदीशो रायः सुवीर्य
 स्य दातोः॥ मात्वा वयं सह सावन्न वीरा माऽश्रवः परिषदा ममाऽदुवः॥ परिषद्यं ह्यः॥ अ
 वयो॥ नित्यस्य रायः पतयः स्याम॥ न शेषे॥ अग्नेऽन्यजातमस्त्यचेतानस्य मा पृथो विदुः॥

नृदिग्रभायाऽरुणः सुशोबो न्योदयो मिनसा मंत राउ ॥ अथा विदो कः सुमुखि स एसा नो वाज्य मी
 वा लो न नयः ॥ त्वमग्ने व नुष्य तो निपा हित्व मुनः सहसा वन्न व द्या त ॥ संचो ध्व स न द्ये
 तु पाथः संरयिः स्पृहया र्यः सहस्री ॥ एता नो अग्ने सोम गादि दी ह्यपि कृतुं सुचेत संवते म ॥
 १६ विश्वो स्तोत न्यो गृणते च संतु यूयं पा ॥ ६ ॥ प्राग्नये तव से न रध्वं गिरं दिवो अरुतये पृथिव्याः ॥
 यो विश्वेषा मृता नामु पस्ते वैश्वानरो वा वृधे जा गृव द्विः ॥ पृष्टो दि विधा य्यग्निः पृथिव्यां ने १६
 ता सिंधूनां वृष भुस्तिर्यानां ॥ समानुषीरु नि विशो विना ति वैश्वानरो वा वृधानो वरेण ॥ त्व
 द्धिया विशो आयु न्न सिक्नीरु समुना जहती ने जिना नि ॥ वैश्वानर पूरव शो मुचानः पुरो यद

नेदुरयन्तदीदेः॥तवत्रिधातुंष्टिवीजतद्योर्वेश्वानरव्रतमग्नेसचंत॥त्वंभासारोदसीऽआतंतं
शाऽजस्रेणशोचिषामोश्रुचानः॥त्वामग्नेहरितोवावशानागिरःसचंतधुनयोद्युताचीः॥
पतिहृदीनांरथ्यंरथीणांवेश्वानरमुषसांकेतुमङ्गाम्॥७॥त्वेऽजसुर्यंवसवो न्यृण्वक्रतुं
हितेमित्रमहोजुषंत॥त्वंदस्युरोके सोऽअग्नऽआजेतुंज्योतिर्जनयन्नाय्याय॥सजार्थ
मानःपरमेव्योमन्वायुर्नपाथुःपरिपासिसुधः॥त्वंतुर्वनाजनयन्नभिक्रन्तपत्यायजातवे
दोदशस्यंन॥तामग्नेऽअस्मेदुषमेरयस्यवेश्वानरद्युमतंजातवेदः॥यद्यागधःपिन्वसि
विश्ववारदधुश्रवोदाशुषेमर्त्याय॥तंनोऽअग्नेमधवैच्युहुहुंरुधिरिजाजुर्त्ययुवस॥

वेध्या नरमहिः शमीयच्छकुदे निरग्नेव सुनिः सजोधाः ॥ ८ ॥ प्रसमाजो अमुरस्य ॥ ९ ॥
 पुंसः कृष्णीनामनुमाद्यस्य ॥ इन्द्रस्येव प्रतवसंस्कृता निबंदेदाकं वंदमानो विवकिता ॥ कविं
 केतुंधासिं नानुमदेहि ॥ न्वंति शं राज्यं रोदस्योः ॥ पुरंदरस्य गीर्धिरा विवासे ग्नेर्बतानि पु
 १७ व्योमहानि ॥ न्यक्तूनाथिनो मध्रवाचः पुण्णीरश्रद्धाः अवधौ अयज्ञान् ॥ प्रप्रतान्दस्यूरग्नि
 विधाय पूर्वश्चकाराः परां अयज्यन् ॥ यो अपाची नेतमसि मर्दतीः प्राचीश्चकारुत्तमः श
 चीभिः ॥ तमीशानं वस्यो अग्निं गृणीषेः नानतंदमयंतं हृतन्यून ॥ यो देह्यो अन्नमयदध
 स्नेयोऽश्न्यपत्नी कृषसश्चकार ॥ स निरुध्या नडुषो यको अग्निविशश्च केवलित्तः स

होमिः॥यस्यशर्मन्नुपविश्वेजनासःएवेस्तस्युःसुमतिंविद्वत्माणाः॥वैश्वानरोवरमारादे
 स्योराग्निःसंसादपित्रोरुपस्थम्॥आदेवोदेवबुध्यादेवसूनिवैश्वानरउदितासूर्यस्य॥आ
 समुद्रादेवशुदापरस्मादाग्निर्देदिवःआपृथिव्याः॥१॥१॥प्रवोदेवंचित्सहसानमग्निमश्वं
 नवाजिनंहिवेनमोमिः॥नुवानोदूतोऽअध्वरस्यविद्वत्सनादेवेषुविविदेमितदुः॥आ
 योह्यन्नेपथ्यादेवनुर्यामंदोदेवानांसख्यंजुषाणः॥आसानुश्रुमैर्नदयन्पृथिव्याजं
 नेमिर्विश्वमुशधग्वनानि॥प्राचीनोयज्ञःसुधितंदिबर्हिःप्रीणीतेअग्निरिच्छितोन
 होत॥आमातरौविश्ववारोदुवानोयतोयविषजज्ञिषेसुरोवः॥सद्योअध्वरेरथि

रज्जुनतुमानुषासो विचेतसोऽयं ॥ विश्वम ॥ यि विश्वं तदुत्तमं ॥ अग्निं भद्रं तदुत्तमं ॥
 अस्मदिदं तोवक्त्रिराजगुन्वानग्निर्ब्रह्मा नृषदने विधत्ता ॥ द्यौश्च यं पृथिवी वा ह धाते आर्यं होता
 यजति विश्वं वा ॥ एते द्युम्ने भिर्विश्वं मा तिरंत मंत्रं ये वा रं न र्या अतश्च न ॥ प्रये विश्वं स्तिरंतं ॥
 य माणाऽआये मे अस्य द्वा धियन्तस्य ॥ नृत्वा मग्निर्दमहेव सिंघाऽईशानं सूनुं सह सो वसू ॥
 नाम् ॥ इषं स्तोतृभ्यो मघव ह्यऽआन ऊयं पात ॥ १० ॥ दुधेर राजा समुद्योनि मोक्षिर्यस्य प्रतीक
 माहुतं घृतेन ॥ नरो हव्ये निरीळते सुबाधे आग्निरयं ॥ उषसां मशोचि ॥ अयमुष्य सुमहां अ
 वेदि होता मद्रो मनुषो यद्वोऽग्निः ॥ विना अकः स सृजानः पृथिव्यां कृच्छपं विरोषधी निर्व

वहे ॥ कथानोऽग्ने विवसः सुवृत्तिं कामुं स्वधा मृणवः शस्यमानः ॥ कदा ऽवे मपतयः सु
हजरायो वंता रोदुहरस्य साधोः ॥ प्रधाऽयमग्निर्नरुतस्य ऋण्वे विचत्सूर्यो नरो च ते हृद्गः ॥
अभियः पूरुं पतना सुतस्ते धृतानो देव्योऽतिथिः शुशोच ॥ असन्नित्वेऽगदवना नि
मृत्तुवो विश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः ॥ स्तुतश्चिदग्ने ऋणिवधे मृणानः स्वयं वर्द्धस्व तन्वं सुजा
त ॥ इदं वचः शतसाः संसहस्रमुदग्नये जनिषीष्ट द्विबर्ही ॥ शंयस्तोत्रभ्यऽ आपये भवा
विदुर्मदमीव चातनं रक्षोहा ॥ नूत्वा मग्न ॥ इदं स्तोत्रभ्यो ॥ १३ ॥ अबोधि जा रउ यसा मुप
स्था धोता मंडुः कवितमः पावकः ॥ दधाति केतुमुपययजुं तो ह्या देवे मुद विणं सुलत्सु ॥ स

सुकृतुयोविदुरः पणीनां पुनानो अर्कं पुरुषो न संनः ॥ दोला मंदो विशाद ममास्ति रस मोद ह
 शोरा त्यागात् ॥ अमूरः कविर दिति विवस्वात्सु संसन्निभोऽतिथिः शिवो नः ॥ चित्र भानु
 रुषसी गाल्ययेऽपांगभः प्रस्व ॥ आविवेश ॥ दुच्छेन्यो वो मनुष्यो युगे युगे समतनगाऽअमुचज्जा
 ११ तवेदाः ॥ सुसंहशा नानुना यो विभाति प्रतिगावः समिधानं बुधत ॥ अग्नेया हि दूत्यं ॥ मा ११
 रिषयो देवां अष्टा ब्रह्म कृता गुणेन ॥ सरस्वती मरुतो अश्विनाऽपो यक्षि देवान् नैल धेया
 य विश्वान् ॥ स्वामग्ने समिधानो वसिष्ठो मिथुनं हन्य क्षिराये पुरं धिम ॥ पुरुणी था जात वे
 दो जरस्वयं ॥ १२ ॥ उषो नजारः द्युपाजो अश्वेद विद्युतः दीद्युष्मो सुवानः ॥ विषा हरिः सु

चिरा भुति भुसा धियो दिन्वान उरु तीर जीगः ॥ स्वर्ण वस्तु रूष सा मरो चिय जंत न्वाना उरि जो
 नम म ॥ अग्निर्जन्मानि देव आ विवि द्वा न्दु वद तो देव या वा व निष्ठः ॥ अष्टा गिरो मत यो देव यं
 तीर ग्नि र्थ तिद्र विष्णं सिद्ध माणाः ॥ सुसंदर्श सुप्रती कं स्व चंद व्य वाह मरु तिं मानुषा णां ॥ इ
 द्र नो अग्ने व सुभिः सजोषा रुद्र रुद्रे निरा वहा ह हंत ॥ आदित्ये निरादिति विश्व ज न्यां बृहस्प
 ति मृक ति विश्व वा रं ॥ मंडुं होतार मुनि जो य विष्म मग्निं विश इळ ते अध्वरेषु ॥ सहिष्णो वा
 अर्च व द्रु यीणा मतं द्रो दूतो य जथा य देवान् ॥ १३ ॥ महां अस्य ध्वरस्य प्रकेतो नः रुते च द म
 ता मादयंते ॥ आ विश्वेभिः सरथं या हि देवै र्गमे होता प्रथमः स देह ॥ यामीळ ते अजि रं

दूयायद्विष्मंतःसदसिमानुवासः॥यस्यदेवेरासंदोवर्हिरग्नेऽहान्येसोसुदिनाभुवन्ति॥त्रिंश्रि
 दंक्तोःप्रचिकितुर्वसूनित्रेऽश्रुतदाशुषेमर्त्याया॥मनुष्यदग्नेइहयद्विदेवान्भुवन्नोदतोऽअभिज्ञास्ति
 पावा॥अग्निरीशोबृहतोअध्वरस्याऽग्निर्विश्वस्यद्विषःकृतस्य॥कतुंध्यस्यवसवोजुषन्ताथा
 २० देवाधिरहव्यवाह॥आग्नेवहद्विरधायदेवानिद्रज्येष्ठासऽइहमादयंतां॥इमंयज्ञंदिवि २०
 देवेषुधेदियुयं॥१४॥अगन्ममहानमसायविष्णुयोदीदायसमिद्धस्वेदुरोणे॥चित्रमनुरो
 दसीऽअंतर्बुवीस्यादुतंविश्वतःप्रत्यवं॥समन्काविश्वादुरितामिसाक्कानग्निष्टवेदमऽआ
 जातवेदाः॥सनोरद्विषदुरितादेवद्यादस्मान्नृणातनुतनोमघोनः॥त्वंवरुणउतमित्रोऽ

अग्नेत्वां वर्द्धति मति निर्वसिष्ठाः ॥ त्वेव सुसुषणाना नि संतुयूयं ॥ १५ ॥ प्राग्ग्नये विश्वश्रुचै धियं धेऽसुर
 द्धे मन्मधीति उरध्वं ॥ भरेद्दुविर्न वर्द्धि धि प्रीणानो वैश्वानरा ययत ये मतीनां ॥ त्वमग्ने शोचिषा शो
 मुचान् आशोदसी अष्टणा जायमानः ॥ त्वं देवां अतिशस्तेरमुचो वैश्वानरा जात वेदो महिषा ॥
 जालो यद्गन्ते भुवना व्यरव्यः पशून् न गोपा इर्यः परिज्मा ॥ वैश्वानरा ब्रह्मणे विंदमा तुंयूयं ॥ १६ ॥ स
 मिधा जात वेदसे देवा यदेव हतिभिः ॥ हविर्भिः श्रुक् शोचिषे न मसि नो वयं दाशो माग्नेये ॥ वयं तं
 अग्ने सुमिधा विधेम वयं दाशो मसुष्टुतीयजत्र ॥ वयं घृतेनाध्वरस्य होतव्यं देव हविषा भद्रशोचि ॥
 आनो देवैरुपदेव हति मग्नेया हि वषट्कृतिं तुष्टुयाः ॥ तुभ्यं देवा यदा शतः स्याम यूयं ॥ १७ ॥

उपसद्या यमी कुर्वः आस्ये जुहुता हविः ॥ योनो नेदि ॥ यः पंचतर्षणी रजिनिः सादद मे दमे ॥ कविर्ग
 हपतिर्युवा ॥ स नो वेदो आमात्य मग्नी रक्षतु विश्वतः ॥ उताः सामान्या चंदसः ॥ न व नुक्तो म म ग्नये दिव
 श्येता यजीजनं ॥ वस्वः कुविदुना तिनः ॥ स्याद्दोयस्य श्रियो दशोर थिर्वीरवतो यथा ॥ अग्रे यज्ञस्य चो
 चतः ॥ १८ ॥ सेमां वेतु वषट्कृति मग्निर्जुषत नो गिरः ॥ यजिषो हव्यवाहनः ॥ नि त्वानक्ष्य विश्व
 तेषु संतं देवधीमहि ॥ सुवीरं मग्ना आहुत ॥ क्षपेऽनुस्रश्च दीदि हि सुग्ना यस्त्वया वयं ॥ सुवीरस्त्वम
 स्मर्युः ॥ उपत्वा सातये नरो विप्र सोयं ति धीति तिः ॥ उपाऽक्षरा सहस्रिणी ॥ अग्नी रक्षां सि सेध
 ति शुक्रशो विरुमत्यः ॥ शुचिः पावक ईश्वरः ॥ १९ ॥ स नो राधां स्यात्तु वेशानः सह सोय हो ॥ उग

श्रदा तु वार्यम् ॥ त्वमग्ने वीरवृक्षो देवश्च स विता शरगः ॥ दितिश्च दाति वार्यम् ॥ अग्ने रक्षा णो
 अंहसः प्रतिभ देवरीषतः ॥ तपिष्ठे रजरोदह ॥ अधामहीन आयस्यना धृष्टो नृपीतये ॥
 पूर्ववाश्रुतमुजिः ॥ त्वनः पात्यं ह सो दोषा वस्तरघायुतः ॥ दिवानक्तं मदाभ्य ॥ २० ॥ एना वो
 अग्निं नमसो जौ न पातु मातृवो ॥ प्रियं चेतिष्ठ मरुतिश्च ध्वरं विश्वस्य दत्तमु मृतम् ॥ स योज
 तेऽजरुषा विश्वमोजसा सदुद्वत्त्वा कृतः ॥ सुब्रह्मायुजः सुशमी वसूनां देवं राधो जना
 नां ॥ उदस्य शोचिरस्थादा जुक्ता न स्यमीकृषः ॥ उद्धमा सोऽस्तु वा सोऽदिविस्पृशः समग्नि
 मिधते नरः ॥ तत्त्वा दूतं कृण्वदेयुः शस्तमं देवांऽ आवीत ये रद ॥ २१ ॥ एना सदसो मर्त्र

भोजनं राखतद्यत्वे मदे ॥ त्वमग्ने गृहपतिस्त्वहोतानोऽध्वरे ॥ त्वया तानि विश्वं वा रक्ष
 चेतायस्त्रिवे विचवार्यम् ॥ कृधिरत्नं यजमानाय सुकृतो त्वहिरत्नं धाम ॥ असि ॥ आनः
 ऋते त्रींशी दिवि श्वं मत्विजं सुरांसो यश्च दक्षते ॥ २३ ॥ त्वेऽग्ने स्वादुत प्रियासः संतुष्ट
 रथः ॥ यंतारो यमघवानो जना नाना मूर्वा न्दयंत गोनां ॥ ये यामिष्ठा घृतहस्ता दुरोणाऽआं
 २२ अविश्राता निषीदति ॥ तां स्त्रायस्व सहस्यद्रुहो निदो यश्चानः शर्मदीर्घश्रुत् ॥ समुद्रया २२
 च जिह्वा वक्त्रिणा सा विदुष्टरः ॥ अग्ने रयि मिघर्वं शो नऽआवहहव्यदीति च सूदय ॥
 ये राधांसि ददत्यश्वा मृधा कामे नु अरसो मृहः ॥ तांऽअहसः पिष्टहि पुर्त मिष्टं शतं पूर्ति

ये विष्णु ॥ देवो बोद्ध विष्णो दाः पूर्णा विवक्ष्या सिचम ॥ उदासि च ध्वमुपवा घृणा ध्वमा दिहो देवऽओ
हते ॥ तं होतारम ध्वरस्य प्रचेत संव किं देवाऽअ कृण्वत ॥ दधाति रत्नं विधुते सुवीर्यमग्निर्जना
यदा शुभे ॥ २२ ॥ अग्ने भव सुषमि धासमि द्युतवर्हि रुं विधा विस्तृणीतां ॥ उत दारऽउ शती वि
श्रयंता मुत देवाऽउ शतऽआवहेह ॥ अग्ने वीहि हविषा यश्चि देवान्त्सर्व ध्वरा कृणु हि जात वेदः ॥
स्वध्वरा करति जात वेदाऽयश्चि देवाऽअ मृतान्पि प्रयञ्च ॥ वंस्व विश्वा वार्याणि प्रचेतः सत्या न
वंसा शिषो नो अद्य ॥ त्वामुते दधिरेह व्यवाह देवा सोऽअग्नऽवृजऽआन पात म ॥ ते ते दे
वा यदा शतः स्याम मुहो नोरत्ना विदधेऽद्वयानि ॥ २३ ॥ त्वेह यत्पितरश्चिन्तऽइंदु विश्वा वा

माजरितारोऽअसन्वन् ॥ त्वेगावः सुदुघास्त्वह्यश्वास्त्ववसुदेवयुतेव निष्ठः ॥ राजैव हि
 जनिभिः हेष्येवाऽवधुभिर्भिविदुष्कविः संन ॥ पिशागिरोमधवुनोभिरश्वेस्त्वायतः
 शिश्रीदिरायेऽअस्मान् ॥ इमाश्चत्वापस्यधानासोऽअत्रमंडागिरोदेवयंतीरुपसुः ॥
 २३ अर्वाचीते पृथ्वा रायऽएतुस्यामते सुमता विंदुशर्मेन ॥ धेनुं नत्वा सूर्यवसेदुदुक्षन्नुप २३
 ब्रह्माणि सस्रजेव सिष्ठः ॥ त्वामिमे गोपतिं विश्वेऽआहानऽइंद्रः सुमतिं गंतव्यं ॥ अर्णो
 सिचित्प्रथाना सुदासऽइंद्रो गाधान्यह्णोत्सुपारा ॥ शार्दूलं शिभ्युमुचथस्य नव्यः ॥
 पुंसिंधूनामह्णोदर्शस्तीः ॥ २४ ॥ पुरोळाऽइक्षुर्वशो यक्षुरासीद्रायमत्स्यासो निशि

॥ अपीव ॥ श्रुष्टिं च कुर्त्तुमवोदुह्य वंश्चुसखासखायमतर्दिषुचोः ॥ आपक्थासोभला
 नसोभनंतालिनासोविष्ठाणिनः शिवासेः ॥ आयोनयस्सधुमाऽआर्यस्यगव्यात्तसु
 न्योऽअजमन्युधान्दुः ॥ दुराध्योऽदितिंस्त्रेवयंतोऽचेतसोविजगन्नेपरुच्छीम ॥ मद्रा
 विव्यकृष्टथिवीमपत्यमानः पशुष्वेविरशयश्चायमानः ॥ द्युरर्थं नन्यर्थं परुच्छीमाश्च
 नेदंमिपित्वंजगाम ॥ सुदासऽइंद्रः सुतुकाऽअमित्रानरंधयन्मानुषेवधिवाचः ॥ द्युर्गा
 वोनयवसादगोपायथाहृतमभिनिचिंतासः ॥ एश्विगावः एश्विनिप्रेषितासः श्रुष्टिं
 च कुर्त्तुमिद्युतो रंतयश्च ॥ २५ ॥ एकंचयोर्विश्रुतिं च श्रवस्यैवैकं लपि जेनान्नाजान्यस्तः ॥

२४ दस्मोनसभनिशिशालिबुर्हिःशूरःसर्गमहलोदिदुःखां॥अधभुतंकवर्षंरुद्रमप्यनुदुल्यं
 निर्वृणाम्वज्रवाहुः॥वृणानाऽअत्रसरथार्यसरथंत्वायंतोयेऽअमदन्ननुत्वा॥विसृष्टावि
 श्वाहंदिता न्येषामिंदुःपुरःसहसासहस्रदः॥व्यानवस्यत्सवेगयैठागजेभपूरुंविदये
 २४ मध्रवाचं॥निगुव्यवानेवोदुह्यवश्चषष्टिःशतासुषुपुःषट्सहस्रा॥षष्टिर्वीरासाअ
 धिषट्सुदुवोयुविश्वेदिंदुस्यवीर्यंल्लितानि॥दुंदुणेतेत्सवोवैविंषाणाआपोनसृष्टा २४
 अधवंतनीचीः॥दुर्मित्रासःप्रकलुविनिर्मानाजुह्विश्वा निभोजनासुदासे॥२६॥
 अर्द्धवीरस्यश्रुतपासनिंदुं पराशार्द्धतनुनुदेऽअनिक्षाम॥दुंदोमन्युंमन्युम्योमिमा

य भेजे पथो वर्तनि पत्यमानः ॥ आध्रेण चित्रदेकं चकार सिं ह्यं चित्पेत्वेनाजधान ॥ अ
वस्त्रकी वे श्याः वृश्च दिंदुः प्रायच्छुद्धिश्चा भोजना सुदासे ॥ शश्वंतो हि शत्रवो शरधुष्टे
भेदस्य चिच्छुद्धी तो विंदुरंधि ॥ मर्तो एनस्तु वतो यः लुणो तितिति गंतस्मिन्निज दिवज्जति
द्र ॥ आवदिंदुं युमुना तत्स वश्च प्राऽत्र नंदं सर्वताता मुषायत् ॥ अजासश्च शिष्यवायश्च
वश्च बलिं श्रीर्षोणिज भुरश्चानि ॥ नतऽदं दसुमतये नरायः संचक्षे पूर्वोऽउषसो न नू
नाः ॥ देवकं चिन्मान्यमानं जघंथाऽवत्सना हृदतः शंबरं भेत् ॥ २७ ॥ प्रये गृहादमम
दुस्त्वायापराशुरः शतयातुर्वसिधः ॥ नते भोजस्य सख्यं मयं ताऽधासूरिभ्यः सुदिना

युष्मान् ॥ देन क्षुदेववतः शते गोर्धरा वधूनां सुदासः ॥ अर्द्धेन नेपेजवनस्य दानं
 होतव्यं संप्रपद्ये मिरे भनू ॥ चत्वारो मापेजवनस्य दानाः स्मर्द्धिष्टयः कुरुनिनो निरेके ॥
 रुज्रा सोमाद्यविषाः सुदासस्तोकं तोकायुश्रवसेवहंति ॥ यस्य श्रवो रोदसीऽअंत
 २५ कुरी शीर्षे शीर्षे विबुभाजा विभुक्ता ॥ सत्ते दिंदुं न स्रवतो गृणंति नियुध्या मुधि मशिशा
 दभीके ॥ इमं नरो मरुतः सश्च तानु दिवो दासं न पितरं सुदासः ॥ अविष्टनापेजवनस्य २५
 के तंदूया शंक्षुत्र मजरंदुवोयु ॥ २८ ॥ यस्तिग्मशृंगो वषट् भोनभी मऽएकः कुरु श्रियाव
 यति प्रविश्वोः ॥ यः शर्भतोऽअदोशुषो गयस्य प्रयुंता सि सुधित रायवेदः ॥ त्वं हस्य दिंदु

कुंसाभावः शुश्रूषमाणस्तन्वासमर्थे ॥ दासं यच्छुच्छं कुर्यंवन्त्यस्माऽऽरं धयऽआर्जुने यायु
शि क्षेपे ॥ त्वं धृष्टो धृषतावीत हव्यं प्राचो विश्वाभिरुत्तिभिः सुदासं ॥ प्रपोरुकुलसिंत्रस
दस्युभावः क्षेत्रसाता वृत्रहत्येषु पुरुष ॥ त्वं नृभिर्नृमणो देववीतो भूरीणि वृत्राहयं श्व
हसि ॥ त्वं निदस्युंचुमुनिं धुनिचाऽस्वापयौ दभीतये सुहंतु ॥ तव व्योला निवज्रहस्ततानि
नवमसुरो नवतिंच सद्यः ॥ निवेशने शततुमाऽविर्वर्षीरहंच वृत्रं नमुचिमुताऽहं नृ ॥
॥ २५ ॥ ॥ सनातातः इंदुमोजनानिरात हव्याय दाशुषे सुदासे ॥ वृष्टेति हरी वृष
पायुनजिभुयंतु ब्रह्माणि पुरुशाकुवाजम् ॥ मातेऽभ्यां सहसा चन्द्ररिष्टावधा

यन्महद्विवः परादे ॥ आयस्वनोऽवके निर्वर्त्तये स्तवप्रियासः सुरिषुस्थाम ॥ प्रियासः
 इत्थेमधवन्नभिष्टो नरो मदे मशरणे सखायः ॥ नितुर्वशां निधादं शिशीह्यतिथि
 ग्वायशंस्यं करिष्यन् ॥ सद्यश्चिन्तुते मधवन्नभिष्टो नरः शंसंत्युक्थशासऽनुक्थ ॥
 २६ ये ते हवे निर्विषणी रुदा शन्नस्मान् नृणी ध्रुयुज्यायतस्मे ॥ एते स्तोमा नरां नृतमनुभ्य
 मस्मर्त्य चोददं तो मधानि ॥ ते मा मिन्द्र वृत्रहर्त्ये शिवो भूः सखा च शूरोऽविता च नृ
 णाम् ॥ नृऽर्द्धं भूरुस्तव मानऽनुती ब्रह्म जूतस्तन्वा वावधस्य ॥ उर्यनो वाजां निमीह्युपस्ती
 न्युयं पातस्वस्तिभिः सदानः ॥ ३० ॥ ॥ इत्येवेदो मायेशाकलसंहितायां पंचमाष्टके द्वितीयोऽध्यायः ॥

हरिः ॐ ॥ उग्रोज्ज्वलीयस्वधावांचक्रिरपोनयेयिक्करिष्यन् ॥ जगिर्गुर्वान्वदन्मवोभि
 स्त्रातानः इंदुः एनसोमदश्चित् ॥ हंतवृत्रमिंदुः श्रुवानः प्रावीन्नुवीरोजरितारमूर्ती ॥ कर्ता
 सुदासेऽहवाः उलो कंदाता वसुमुहुरादाशुर्वेभूत ॥ युधोऽनवरकजकृतमहाभूरः
 सत्रायाः जनुवेमषावः ॥ व्यासः इंदुः दत्तनास्वोजाः अधाविश्वं शत्रूयंतं जघान ॥ उनेविदि
 द्रोदसीमदित्वाः पप्राथतविषीभिस्तुविष्मः ॥ निवज्रमिंदोहविवाभिर्मिष्टुक्षमंधसामदे
 षुवाः उवोच ॥ वृथाजजानवृषणं दणायतमुचिन्नारीनर्येससूव ॥ प्रथः सेनानीरधनभ्योऽ
 अस्तीनः सत्वागवेषणः सधृष्टः ॥ १ ॥ नृविहसनेषतेजनोनरेषु ननोयोऽअस्थघोरमावि

२७

वासात ॥ यत्ते र्यऽदं देदधति दुवांसि क्षयत्सरायऽरुतपाऽरुते जाः ॥ यं हि दुर्गं अपराय शि
क्षन् यज्यायान्कनीयसो देच्छं ॥ अमृतऽदृष्ट्या सीतदूरमाचिन्त्रि चिन्मरारुचि नः ॥ यस्तऽ
दं प्रियोजनो ददाशदसन्निरेकेऽदिवः सरवाते ॥ वयं तेऽस्यां सुमतो च निधाः स्याम
वरुये अघ्नतो नृपीतो ॥ एषः स्तोमोऽअचिक्रेदहृषातऽउतस्ता मुर्मघवन्न कपिष्ट ॥ रा २७
यस्का मोजरितारुतऽआगंत्वं मंगरा क्रुऽवस्वऽआशको नः ॥ स नऽदं दुत्वर्यतायाऽद्वेधा
स्तमना च ये मघवानो जुनन्ति ॥ वस्वीषु ते ज रित्रेऽअस्तु शक्रियूयं ॥ २० ॥ असा विदेवंगोऽ
रुजीकुमंधोन्यस्मिन्निद्रौ जुनु र्धमुवाच ॥ बोधा मसित्वा हर्यश्च यज्ञे बोधानः स्तोममंधसो

मर्देषु ॥ प्रयंति यज्ञं विपयंति बर्हिः सोममादो विदथे दुध्रवाचः ॥ न्युभ्रियंते यशसो गृभादादूर
उपब्धो वृषणो नृषाचः ॥ त्वमिंदुस्त्रवित्वाऽअपस्कः परिष्ठिताऽअदिनाशूरपूर्वीः ॥ त्वद्वा
वक्त्रे रथ्या रुनधे नारे जंते विश्वा कृत्रिमाणि भूया ॥ भूमो विवेषायुधे भिरेषामर्षा सि विश्वा
नर्थाणि विद्वान् ॥ इंद्रः पुरोजहृषाणो विदूधो दिवज्जहस्तो महिना जधान ॥ नयात वऽइंद्र
जुजुवुने निवर्दनाश विष्वेद्याभिः ॥ सरोर्द्धदयो विषुणस्य जंतो मां शिश्रु देवाऽअपि गु
हृतं न ॥ ३ ॥ अभि क्रत्वंद्रुनूरधुज्मन्नते विव्यज्जहमानं रजांसि ॥ सेना हिरवश वसज्जधं
थनशत्रुरंत विविदुधुधाते ॥ देवाश्चित्ते असुरा यि पूर्वऽनुक्षत्राय मभिरुसहसि ॥ इंद्रो मघा

निदधते विषह्येदुं वाजस्य जोदुवंत सातो ॥ कीरिश्चिद्विखामवसे जुहावेशान् मिंदुसो भुगस्य भूरेः ॥
 अवोबभूथ शतमूलेऽअस्मेऽअभिष्टुत्स्वावतो वरुता ॥ सखायस्तदं दुर्विष्वहस्या मनमो
 हधा सोमदिना तरेत्र ॥ वन्वतुं स्माते वसा समीके रुर्भूति मये विनुषां रां वांसि ॥ सनदुं दुः ॥
 २८ वस्वीषुते ॥ ४ ॥ पिबा सोम मिंदु मंदतुत्वा यंतं सुधावदर्यश्वाऽदिः ॥ सोतुर्बाहुभ्यां सुयतो ना
 वी ॥ यस्ते मदीयुज्यश्वा रुरस्ति येन दृत्राणि हर्यश्वा हंसि ॥ सत्या मिंदु प्रभूव सोम मन्त्रु ॥ बोधा सु
 मे मघवन्वाच मे मां यांते वसिष्ठोऽअर्चति प्रशस्ति म ॥ इमा ब्रह्म सधमा देजुषस्व ॥ अधीहव
 विपिपानस्या देवो धा विप्रस्याऽर्चतो मनीषां ॥ कृधा दुवां स्यंतं मा सचे मा ॥ नते गिराऽअपि

मथ्येतुरस्य न सुष्ठु तिमसुर्यस्य विद्वान् ॥ सदा तेनामस्वयशो विवस्मि ॥ ५ ॥ भूरिहिते सर्वनामानु
षेषु भूरिमनीषीहवते त्वामित ॥ मारुः अस्मन्मघवन्ज्योक्कः ॥ तुभ्येदिमा सर्वनाश्रु विश्वा तुभ्यं
ब्रह्माणि वर्धना कृणोमि ॥ त्वं नृभिर्द्व्यो विश्वधाः सि ॥ नृचिन्तु ते मन्यमानस्य दस्मादश्रु वंति म
हिमानमुग्र ॥ न वीर्यमिंद्रते न राधः ॥ ये च पूर्वः ऋषयो ये च नूनाः इंद्र ब्रह्माणि जनयंत विप्राः ॥
अस्मेते संतु सरया शिवा नियूयं ॥ ६ ॥ उदु ब्रह्माण्ये रतश्रवस्ये इंसमये मिदया वसिष्ठ ॥ आ
यो विश्वानि शवसा तता नो पश्रोता मः देवतो वचांसि ॥ अयामि घोषः इंद्र देवजा मिरिरज्यंत य
च्छुक्रधो विवाचि ॥ न हि स्य मायुश्चिकित्ते जनेषु तानीदं हांस्यति पर्यस्मान् ॥ युजे रथं गवे वयं

हरिभ्यामुपब्रह्माणिजुजुषाणामस्तुः॥ विवाधिरुपरोदसीमदितेन्द्रोवभाष्यधृतीअधन्वान्॥
 आपश्चिस्त्रिप्युस्तयोर्नगाबोनक्षेत्रतंजरितारस्तइंद्र॥ यादिवायुर्ननियुतो नोऽअथात्वं
 हिधीभिर्दयसेविवाजान्॥ तेषामदाइंद्रमादयंतुशुष्मिणंतुविशधसंजरित्रे॥ एकोदेवत्रादय
 सेहिमर्त्तानस्मिन्धूरुसर्वनेमादयस्व॥ एवेदिंद्रवृषणां वज्रबाहुं वसिष्ठासोऽअभ्यर्चत्यर्केः॥
 २७ स्तनस्तुतोवीरवद्भ्रातुगोमधूयं॥ ७॥ योनिष्टइंद्रसर्दनेअकारितमानुभिः पुरुहूतप्रया २७
 हि॥ असोयथानोऽवितावृधैचददोवसूनिममदश्चसोमेः॥ गृभीतंतेमनइंद्रदिवर्हीः सुतः
 सोमःपरिविक्लमधूनि॥ विसृष्टधेनाभरतेसुवृक्तिरियमिंद्रजोहुवतीमनीषा॥ आनोदि

वऽआद्यिथ्याऽऽजीयिनिदंबर्हिः सोमपेयाययादि ॥ वहंतुत्वाहरयोमक्रयंचमांगूषमष्ठातवसंम
दाय ॥ ३ ॥ आनोविश्वामिरुतिभिः सजोषाब्रह्मजुषापोहर्यश्वयादि ॥ वरीवृजस्तुविरिभिः सुशि
धाऽस्मेदधृद्वेषांशुष्ममिंद्र ॥ एषस्तोमोमहऽउयायवाहेधुरीरुवात्योनवाजयन्नधायि ॥
इंद्रत्वायमर्कऽइंद्रवसूनां दिवीवद्यामधि नः श्रोमंतंधाः ॥ एवानऽइंद्रवार्य्यस्यपूर्धिप्रतेम
हीसुमतिंवेविदाम ॥ इषंपिन्वमधवक्ष्यः सुवीरांयूयं ॥ ८ ॥ आतेमहऽइंद्रोत्युग्रसमन्य
वोयत्समरंतसेनाः ॥ पतातिदिधुंनर्यस्यवाकोमतेमनोविष्वक्त्वाग्निवारीत ॥ निदुर्गऽ
इंद्रमथिह्यमित्रानुचियेनोमर्तोसोऽश्रमंति ॥ आरेतंशंसंकुष्टुहितिनिहोरातोभरसं

भरणं वसूनाम् ॥ शतं तैत्रि प्रिन्नतयः सुदासे सहस्रं शंसा उत्तरातिरस्तु ॥ जदिव धर्वनुषो मर्त्यस्या
 स्मे शुम्भमधिरत्नं च धेहि ॥ त्वावैतो दीदु क्रत्वे अस्मि त्वावतो वितुः शूरुतातो ॥ विश्वे ददा नितदि
 धीव उग्रं अकः कृणु घृह रिवो न मर्द्दीः ॥ कुत्साः एते हर्ष्यश्वा यश्च मर्षि मर्षि स हो देव जूत मिया नाः ॥
 सुत्रा क्लृप्ति सुहना शूरुत्रा वयं त रुत्राः सनुया म्वा जम् ॥ एवान्द्रु ॥ इषं पिन्वम ॥ १॥ न
 सोम इन्द्रम सुतो ममादनाः ब्रह्माणो मधवानं सुतासः ॥ तस्मा उक्थं जनये यज्जु जो यन्तु वन्त ३०
 वीयः शृणाव द्यथानः ॥ उक्थ उक्थे सोम इन्द्रं ममादनीथे नीथे मधवानं सुतासः ॥ यदी सबाधः
 पितरं न पुत्राः समान दस्मा अवसे हवन्ते ॥ चकारुता कृणवन् नूनमन्यायानि ब्रुवन्ति वेधसः

सुतेषु ॥ जनीरिवपतिरेकः समानो निमां मजे पुरः इंदुः सुसर्वाः ॥ एवातमाहुकृतश्रैणवः इंदुः एको
 विभुकातरुणिर्मधानाम् ॥ मिथस्तुरङ्गुतयो यस्य पूर्वीरस्मे भुद्राणि सश्चतप्रियाणि ॥ एवा
 वसिष्ठः इंदुमूतये नृन्कृष्टीनां वृषभंसुते गृणाति ॥ सहस्रिणः उपनोमा हिवाजा न्यूथं पात ॥
 ॥ ९ ॥ इंदुं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्थीयुन जते धियस्ताः ॥ शूरो नृवाता शवसश्च कानः आ
 गोमति ब्रजे भुजात्वनः ॥ यः इंदुशुभो मधवन्तेऽश्रुतिशिक्षा सखिभ्यः पुरुहूत नभ्यः ॥ त्वहि
 दृष्ट्वा मधवन्ति चेत् ॥ अपावधिपरिवृतं नराधः ॥ इंदो राजा जगतश्चर्यणी नो मधि ह्यमिवि
 पुरुषं यदस्ति ॥ ततो ददाति दाशुवे वसूनि चोदुदाधुः उपस्तुतश्चिद्वर्चा ॥ नृपि न इंदो म

घवा ममृतीदानोवाजंनिर्यमतेनऽजुती॥ अगूनायस्यदक्षिणापीपुमंमंन्योऽभि
 चीतासखिभ्यः॥ नूऽइंद्ररायेवरिवस्कधीनुऽआलेमनोवदृत्याममधाय॥ गोमदश्वावदथ
 वद्यंतोयुयंपा०॥ १९॥ ब्रह्माणादुंदोपयाहिविद्वानर्वाचंस्तेहरयःसंतुयुक्ताः॥ विश्वेत्तिद्धित्वा
 २९ दिहवंतमेतौऽअस्माकमिच्छंणुहिविश्वमिन्व॥ हवंतऽइंद्रमदिमायानद्ब्रह्मयत्पासि
 त्वं वसिन्तृषीणाम्॥ आयद्वज्रं दधिषेदस्तऽउग्रघोरः सन्क्रत्वाजनिष्ठाऽअवाहः॥ तवप्र
 षीतीदुजोदुवानात्संयन्नृन्नेरोदसीतिनेथ॥ मुहेक्षुत्रायशर्वसेदिजज्ञेऽतूतुजिंचित्तूतु
 जिरशिश्न॥ २०॥ एभिर्नऽइंद्राऽहमिर्दशस्यदुर्मित्रासोदिक्षितयःपवन्ति॥ प्रतियच्चष्टेऽअनंत

मनेनाऽवद्वितावरुणोमायीनः सात् ॥ वोचेमेदिंदं मघवानमेनंमहोरायोराधसोयददन्नः ॥
धोऽजर्जतोब्रह्मकृतिमविष्टोयुयं ॥ १२ ॥ अयंसोमऽइंदुतुभ्यंसुन्वऽआतुप्रयादिहरिवस्तदो
क्तः ॥ पिबात्वऽस्यसुषुतस्यचोरोर्ददोमघानिमघवन्नियानः ॥ ब्रह्मन्वीरिब्रह्मकृतिंजुषा
णोऽर्वाचीनोहरिन्नियदिहृत्य ॥ अस्मिन्नूषुसर्वेनेमादयस्वोपब्रह्माणिशृणवऽइमानः ॥
कालेऽरस्यरंक्तितःसूक्तैःकदानूनंतेमघवन्दाशेम ॥ विश्वामतीराततनेत्वायाऽधामऽइ
दंशणवोदवेमा ॥ उतोधातेपुरुष्याइदोसन्त्येषांपूर्वेषामशृणोर्हृषीणाम् ॥ अधाऽहंत्वा
मघवन्तोहवीमित्वंनऽइंद्राऽसिप्रमतिःपितेय ॥ वोचेमेदिंदं ॥ योऽजर्जतो ॥ १३ ॥ आनोद

वशवसायादिशुभिन्भवावृधइंद्रायोऽअस्य॥महे नृणांयनृपतेसुवज्रमहिर्हृत्रायवोऽस्या
 यशूर॥हवंतऽउत्वाहव्यंविवाचितनूषुशूराःसूर्यस्यसातो॥त्वंविश्वेषुसेन्योजनेषुत्वंवत्रा
 णिरंधयासुदंतु॥अहोयदिंद्रसुदिनाव्युष्ठान्दधोयत्केतुमुपमंसमत्सु॥न्यग्निःसीददसु
 ३२ रोनहोताकुवानोऽअत्रसुभगायदेवानू॥वयंतेतऽइंद्रयेचदेवस्तवतशूरददतोमघानि॥य
 धासूरिभ्यऽउपमंवस्तुंस्वाभुवोजरणामश्रवंत॥वोचेमेदिंद्रं०॥योअर्चतो०॥५४॥प्रवऽइंद्रा
 यमादिनंदर्यश्चायगायत॥सखायःसोमपाव्वे॥शंसेदुक्थंसुदानवऽउतद्युक्षंयथानरः॥च
 कुमासत्यराधसे॥त्वंनऽइंद्रवाजुयुस्त्वंगव्युःशतक्रतो॥त्वंहिरण्ययुर्वसो॥वयमिंद्रत्वायवोऽ

निप्रणोनुमोदधनं॥विद्धीत्स्वस्यनोवसो॥मानोनिदेचवक्त्रवेय्येरिंधीररावो॥त्वेऽपि क्र
 तुर्मम॥त्वंवर्मासिसप्रथःपुरोयोधश्चतुर्हन्॥त्वयाप्रतिब्रुवेयुजा॥१५॥महोऽउतासिय
 स्यतेऽनुसंधावरीसहः॥मन्मातेऽदुंदुरोदसी॥तंत्वांमरुत्ततीपरिभुवदाणीसथावरी॥नक्ष
 माणासहद्युभिः॥तुर्ध्वोसस्त्वात्विंदवोभुवन्दस्समुपद्यवि॥संतेनमंतकृष्टयः॥प्रवोमहेमहि
 दधेनरध्वं प्रचेतसेप्रसुमतिं कृणुध्वम्॥विशःपूर्वीःप्रचराचर्षणिप्राः॥उरुव्यचसेमहिने
 मुहृत्किमिंद्रोयब्रह्मजनयंतुविप्राः॥तस्यव्रतानिमिनंतिधीराः॥इंद्रुवाणीरनुत्रमन्युमेव
 सत्राराजानंदधिरेसहध्वे॥हर्यश्वायवर्हयासमापीन॥१६॥मोषुत्वावाद्यतश्चनऽरेऽअ

स्मन्निरीरमंन॥ आरात्राविसधमादंन॥ आगंहीहवासंनुपंशुधि॥ इमेहितेप्रमल्लः सुतेम
 चामधोनमस्तु॥ आसते॥ इंदुं कामंजरितारोवसुयवोरथेनपादमादधुः॥ रायस्कासोवज्र
 हस्तं सुदक्षिणं पुत्रो न पितरं कुवे॥ इमं इंद्राय सु निरु सोमा सो दध्या शिरः॥ तां आमदायव
 ॐ अहस्तपीतये हरिभ्यां या ह्यो क॥ आ॥ अ वृक्ष कर्णः इयते वसूनां नृत्तिनो मर्द्धिषा शिरः॥ सद्य
 श्विद्यः सहस्रो णिश्रुता ददन् किर्दिसंत मा मिनत॥ १७॥ सवीरोऽप्रतिष्कृत इंद्रेण भू
 शुवे नृभिः॥ यस्ते गभीरा सर्वना निवृत्र हन्तु नो त्याच धावति॥ भवा विरूथं मघव नमघो
 नां यत्सु मजा सि राईतः॥ वित्वा हतस्य वेदं न भजे म ह्या दूणा शो भरा गयं॥ सुनोती सोम

पात्रे सोममिंद्राय वज्रिणे ॥ पर्वतापक्तीरवसेल्लघुध्वमित्सृणान्निसृणते मयः ॥ मास्त्रे धत
 सोमिनो दक्षतामहेल्लघुध्वं रायः ॥ अतुजे ॥ तरणि रिज्जयति क्षेति पुष्यति न देवासः कवत्नेवे ॥
 न किः सुदासोरथं पर्यासनरीरमत ॥ इंदो यस्याऽवितायस्य मरुतो गमत्स गोमति ब्रजे ॥ १५ ॥
 मम दार्जवा जयन्निंद्रमत्योयि स्यत्वमविता भुवः ॥ अस्माकं बोध्यवितारथानामस्माकं शूरन्
 यानां ॥ उदिन्वस्य रिच्यतेऽशोधनं न जिग्युषः ॥ यऽइंदो हरिवान्नदभंतितं रिपो दक्षं दधाति सोमि
 य ॥ मंत्रमरववं सुधितं सुपेशं संदधाति क्षिये धा ॥ पूर्वाश्च न प्रसितयस्तं तितं यऽइंदो कर्मणा भुव
 ॥ कस्तमिंद्रवाव सुमा मत्यो दिधर्षति ॥ अद्वा इत्ते मघव न्याये दिवि वाजी नानि विधाति ॥ म

धो नः सम वृत्र हत्येषु चोदययेददति प्रिया वसु ॥ तव प्रणीती हर्यश्वसूरिभिर्विश्वोत्तरे मदुरिता ॥ १९३ ॥
 तवेदिन्द्रावमंवसुत्वं पुष्यसिमध्यमं ॥ सत्रा विश्वस्य परमस्य राजसिन किं द्या गोषु हृष्यते ॥
 त्वं विश्वस्य धनदाऽऽसि श्रुतो यऽर्द्धं सर्वं त्याजयः ॥ तवाऽयं विश्वः पुरु कृत पार्थिवोऽवस्युर्नामभि
 क्षते ॥ यदिन्द्रयावतस्त्वमेतावदहमीश्रीय ॥ स्तोतारमिदिधिषेय रदावसो न पापत्वाय रासीय ॥
 तिस्रेयमिन्महयलेदि वेदि वेरायऽआकुं हचिदिदे ॥ न हित्वदन्यन्मघवन्तऽआप्यं वस्योऽअ ३४
 स्ति पिता च न ॥ तुरणि विस्तिषासति वाजं पुरंध्यायुजा ॥ आवऽइंद्रं पुरु कृतं न मे गिराने मिं
 तष्टे वसुद्रुमू ॥ २० ॥ न दुष्टुती मत्यो विंदते वसु न स्त्रे धतं रयिर्न शत ॥ सुशक्तिरिन्मघवन्तुभ्यं

भारवतेदेच्छंयस्यार्यैदिवि॥अभित्वाश्वरुनोनुमोदुग्धाऽद्वधेनवः॥ईशानमस्यजगतःस्वर्द
शमीशानमिंद्रतस्युषः॥नत्वावाऽअन्योदिव्योनपार्थिवोनजातो नर्जनिष्यते॥अश्वायं
तोमघवन्निंद्रवाजिनोगयंतस्त्वादवामदे॥अनीषतस्तदाभरेद्रज्यायःकनीयसः॥पुरुव
सुर्हिमघवत्सनादसिभरेनरेचहव्यः॥पराणुदस्यमघवन्नमित्रात्सुवेदानोवसूहधि॥
अस्माकंबोध्यवितामहाधनेनुवावृधःसरवीनाम्॥दंडुक्रतुंनऽआभरपितापुत्रेभ्योय
था॥शिक्षाणोऽअस्मिन्पुंरुद्रतयामनिजीवाज्योतिरुशीमहि॥मानोअज्ञातावृजनादु
राध्योऽरुमाऽशिवासोऽअवक्रमुः॥त्वयावयंप्रवतःशश्वतीरपोतिश्वरतरामसि॥२९॥श्वित्यं

मे१

सोमादक्षिणातस्कपदीधियंजिन्वासोअभिहिप्रमंदुः॥७॥विश्वोवेपरिवर्हिषोन्नुनैदूरादवि
तवेवसिधाः॥दुरादिंद्रमनयुन्नासुतेनतिरोवैशेतमतिपांतमुग्रं॥पाशुधुमस्यवायतस्य
सोमासुतादिंद्रोऽवृणीतावसिधान॥एवेन्नुकंसिधुमेभिस्ततारैवेन्नुकंतेदमभिर्जधान॥ए
३५ वेन्नुकंदाराज्ञेसुदासंप्रावुदिंद्रोब्रह्मणावोवसिधाः॥जुष्टीनरोब्रह्मणावःपितृणामक्ष ३५
मय्ययंनकिलारिषाय॥यच्छकरीषुहृदतारवेणेंद्रुभूमदधातावसिधाः॥उग्रामिवेतच्छ
जीनाथितासोदीधयुर्दाराज्ञेवृतासः॥वसिधस्यस्तुवतइंद्रोऽअश्रोदुरुंतत्सुन्योऽअह
णोदुलोकमू॥२२॥दुंडुवेहोअजनासआसन्परिधिंनाभरताऽअर्भकासः॥अभवच्च

पुरस्तावसिषः आदिष्टसूनां विज्ञोऽप्रथं त॥ त्रयः कृण्वन्ति भुवनेषु ते तस्मिन् प्रजाः आ
 धिष्ठोति रथाः॥ त्रयो घर्मा संतुष संसृजन्ते सर्वोद्भवाः अनुविदुर्वसिष्ठाः॥ सूर्यस्येव ह्यथो ज्योतिर्वर
 रेण स मुद्रस्येव महिमा गर्भीरः॥ वातस्येव प्रजो नाऽन्येन स्तोमो वसिष्ठाऽअन्वेत वेवः॥ तद्भुवि
 ण्यं हृदयस्य प्रकेतेः सहस्रं वल्गुमभि संचरन्ति॥ यमेन तत्तं परिधिं वर्यन्तोऽप्युपसेदुर्वसिष्ठाः॥
 विद्युतो ज्योतिः परिसंजिह्वानं मित्रावरुणाय दपश्यतां त्वा॥ तत्रेजमोर्ते कं वसिष्ठाऽगस्त्यो यत्वा
 विश्वाऽआज नार॥ २२॥ तं ताऽसि मेत्रावरुणोर्वसिष्ठोर्वश्या ब्रह्म नमनसो धिजातः॥ दुष्प्रसंस्कं
 न ब्रह्मणा देव्येन विश्वे देवाः पुष्करेत्वा ददन्त॥ स प्रकेत उ नयस्य प्रविद्वान्सहस्रदान उत वा

सदीनः॥यमेनततंपरिधिंवयिष्यन्नपरसःपरिजज्ञेवसिंघः॥सचेदेजाताविधितान
मोभिःकुलेरेतःसिधिवतुःसमानम्॥ततोहमानःउदियायमध्याह्नतोजातमृषिमाकु
वसिंघम्॥उक्थभृतसामभृतंविनर्त्तिग्रावापाविभ्रत्प्रवदात्यग्रे॥उपेनमाध्वंसुमनस्यमा
नाःआवोगच्छातिप्रतदोवसिंघः॥२४॥प्रशुक्तेतुदेवीमनीयाःअस्मात्सुतदोरथोनवाजी॥
३६ तितुःपृथिव्यादिवोजनित्रंशृण्वंत्यापोऽअधश्चरंतीः॥आपश्चिदस्मेपिन्वंतपृथ्वीर्दृत्रेषुम् ३६
समसंतःउगाः॥आधूर्ध्वस्मेदधाताऽश्वानिंदोनवृज्रीहिरण्यबाहुः॥अग्निप्रस्थालाऽ
हवयज्ञंयातेवपत्सन्तमनोहिनोत॥सर्नासमत्सुहिनोतयज्ञंदधातकेतुंजनायवीरम्॥

उदस्य शुभाङ्गानु नार्तिविर्भतिभारं पृथिवी न भूमः ॥ कृया मिदेवां अयातुरग्ने साध
नृतेन धियं दधामि ॥ अग्निर्वै देवी धियं दधि ध्वं प्रवोदेव वाचं कणु ध्वम् ॥ आच
ष्ट आसां पाथो नदीनां वरुणः उग्रः सहस्रचक्षः ॥ २५ ॥ राजा राष्ट्रानां पेशो नदीना
मनुत्र मसेक्षुत्रं विश्वाऽयु ॥ अविष्टोऽअस्मान्निश्वा सुविश्वद्युं कणौ तत्रां सनिनिस्सो
ः ॥ व्येतु दिद्युद्विषाम शो वायु योत विष्वय पस्तनूनाम् ॥ अवीनोऽअग्निर्दद्यान्न मोहिः प्र
ष्टोऽअमाऽअधायिस्तोमः ॥ सज्जदेवैर्भिरुपांन पातं सरवायं कध्वं शिवो नोऽअस्तु ॥ अजा
मुष्टेऽहिं गणीषे बुधे नदीनां रजः सुवीदं नू ॥ मानो हिर्बुध्न्यो रिबेधान्मायशोऽअस्य सिध

३७ दृतायोः॥ उतनः एषु नृषु श्रवो धुः प्ररायेथ तु शर्द्धतोऽश्रयः॥ तपति शंखं स्वर्णं मृगां म
 हायेनासोऽअमेभिरेवाम्॥ अयं नः पत्नीर्गमंत्य धात्वष्टा सुपाणिदधितुवीरान्॥
 ३८ प्रतिनः स्तोमं त्वष्टा जुषेत स्यादस्मेऽअरमतिर्वसूयुः॥ तानोरासन्नातिषाचोव
 ३९ मन्व्यारोदसीवरुणानीश्वरान्॥ वरुञ्चिभिः सुशरणो नोऽअस्तु त्वष्टा सुदत्रो विदधातु
 रायः॥ तनोरायः पर्वतास्तन्नः आपस्तदातिषाचऽओषधीरुतद्योः॥ विनस्पतिभिः पृ
 थिवीसजोषाऽउहेरोदसीपरिपासितो नः॥ अनुतदुर्वीरोदसी जिहाता मनुष्यक्षोवरुणा
 इन्द्रसखा॥ अनुविश्वे मरुतो ये सहासोरायः स्याम धरुणां धियर्ध्वे॥ तन्नः इन्द्रोवरुणो

मित्रोऽग्निरापऽश्वधीर्वनिनोजुवन्त॥ शर्मन्त्याममरुतामुपस्थेयुयं॥ २७॥ शंवतीः पार
यंत्येतं पृच्छंति वचो युजा॥ अभ्यारंतयमाकेतुं यऽएवेदमिति ब्रवन्त॥ जायाकेतुं परिस्तुतं भा
वती ब्रह्मवर्धनी॥ संजानानामहीमाता यऽएवेदमिति ब्रवन्त॥ दंडुतं किं विभुं प्रभुं भानुनाऽ
यत्परस्वतीम्॥ येन सूर्यमरोचयद्येनेमरोदसीऽनुमे॥ जुषस्याग्ने अंगिरः काण्वमेध्याति
थि॥ मात्वा सोमस्य बर्हदत्सुता सोमधुमव्रतः॥ त्वामग्नेऽअंगिरस्तमशोचस्व देववीतमः॥
आश्रितमश्रितमाभिरुमिहितिः शान्तिस्त्वस्ति न कुर्वत॥ शानः कनिक्कदेवः पर्जन्योऽअभिर्वर्षत्यो
वधयः प्रतिधीयतां॥ शानोद्यावापृथिवीशं प्रजाभ्यः शानोऽस्तु हि पृथुः शं च नृपदे॥ २८॥ शान

दंडुः गी भवतामवोतिः शं नः दंडुवरुणा रात हव्या ॥ शमिंद्रा सोमा सुविलाय संथोः शं नः
दंडुः पूषणा वाजसातो ॥ शं नो भगः शमु नः शंसो अस्तु शं नः पुरुंधिः शमु संतुराय ॥ शं नः
सत्यस्य सुयमस्य शंसः शं नो अर्यमा पुरुजातो अस्तु ॥ शं नो धाता शमु धर्ता नो अस्तु
शं नः उरुची भवतु स्वधाभिः ॥ शं रोदसी बृहती शं नो अदिः शं नो देवानां सुहवनि संतु ॥ शं
नो अग्निज्योतिरनीको अस्तु शं नो मित्रावरुणा वश्विना शं ॥ शं नः सुकृतां सुकृतानि सं
तु शं नः इषिरो अग्निवातु वातः ॥ शं नो द्यावा पृथिवी पूर्वद्रुतो शमंत रिक्षं दृशये नो अ
स्तु ॥ शं नः अथ धीर्वनि नो भवंतु शं नो रजसस्य तिरस्तु जिष्णुः ॥ २५ ॥ शं नः दंडुवरु सुभि

देवोऽस्तु शमादित्ये निर्वरुणाः सुशंसः ॥ शंनो रुद्रो रुद्रेभिर्जलाघः शंनस्त्वष्टा
न्नामिदिदृष्टो तु ॥ शंनः सोमो भवतु ब्रह्म शंनः शंनो ग्रावाणाः शंसु संतु यज्ञाः ॥
शंनः स्वरुणां मितयो भवंतु शंनः प्रस्यः शम्वस्तु वेदिः ॥ शंनः सूर्यः उरुचक्षो
मुदेतु शंनश्च तस्रः प्रदिशो भवंतु ॥ शंनः पर्वताध्रुवयो भवंतु शंनः सिंधवः श
मस्तु लापः ॥ शंनोऽदितिर्भवतु ब्रूतेभिः शंनो भवतु मरुतः स्वर्काः ॥ शंनो वि
ष्टु शमुपूषानोऽस्तु शंनो भुवि त्रंशम्वस्तु वायुः ॥ शंनो देवः सविता शायमा
णः शंनो भवंतु वसो विभाती ॥ शंनः पर्जन्यो भवतु प्रजापतिः शंनः शैब्यपतिः

३९ सुशुभः ॥ ३० ॥ शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शसस्वती सः ॥ भिरः ॥ शं नो देवा विश्वदेवा भवन्तु शसस्वती सः ॥ भिरः ॥
 शं नो दिव्याः पार्थिवाः शं नो अथ्याः ॥ शं नः सत्यस्य पतयो भवन्तु शं नो अर्वातः ॥ सुशुभः
 तु भावः ॥ शं नो भवः सुकृतः सुहस्ताः शं नो भवन्तु पितरो हवेषु ॥ शं नो अज एकपादेवा अ
 ३९ सुशुभः ॥ शं नो हिर्बुध्याः शं नो मुद्रः ॥ शं नो अपानपात्ये रुरस्तु शं नः ॥ शं नो भवन्तु देवगोपा ॥ आदित्या
 रुद्रा वसवो जुषन्ते दं ब्रह्म क्रियमाणं न वीर्यः ॥ शृण्वन्तु नो दिव्याः पार्थिवा सो गोजाता उत्तये यज्ञिया ॥
 ३९ ॥ ये देवानां यज्ञिया यज्ञियानां मनो र्यजत्रा अमृता रुतज्ञाः ॥ ते नो रासन्ता मुरुगा यमद्य
 यं पातस्वस्तिभिः सदानः ॥ ३१ ॥ ॥ इत्येव दाम्नाये शकलसंहितायां पंचमाहके तृतीयोऽध्यायः ॥ श्री ॥

हरिः ॐ नमः ॥ प्रब्रह्मे तु सदेनादृतस्य विरश्मिभिः ससृजे सूर्यो गः ॥ विमानुनाष्टथिवीसंस्तः
 उर्वीष्टथुप्रतीकमध्योर्ध्वः अग्निः ॥ इमां वा मित्रावरुणा सुवृत्तिमिधं न हृण्वेऽ असुरानवी
 रः ॥ इतो वा मन्यः पदवीरदध्वोजनंच मित्रो यततिब्रुवाणः ॥ आवातस्य भ्रजतोरंतः इत्या
 अपि पयंत धेनवो नसूदाः ॥ महोदिवः सदेने जायमानोऽचिः क्रदहृषभः सस्मिन्नुधंन ॥ गि
 रायऽ एता युनजद्गरीतऽ इंदुप्रिया सुरथा शूरुधायू ॥ प्रयो मन्युं रिरिक्षतो मिनात्या सुक्रतु
 मयं मणं ववृत्याम ॥ यजतेऽ अस्य सुरव्यं वयं नमस्विनः स्वः कृतस्य धामन ॥ विष्टक्षो वा
 वधे नृभिस्तवानऽ इदं नमो रुद्राय प्रेषं ॥ ९ ॥ आयत्ता कंयुश सोवा वशानाः सरस्वती सप्त

श्रीसिंधुमाता॥याःसुधयंतसुदुधाःसुधाराःअभिस्नेनपयसापीप्यानाः॥उतत्येनोमरु
 तोमंदसानाधियंतो कंचवाजिनोऽवंतु॥मानःपरिख्यदक्षराचरंत्यवीर्यधन्युजंतैरयि
 नः॥प्रवोमहीमरुमतिं कृणुध्वंप्रपूषणं विदथ्यं नवीरं॥भगंधियोऽवितारनोऽअस्याः
 सातोवाजंरातिवाचंपुरंधिम॥अष्टाऽयंवोमरुतःश्लोकःएतृष्टाविष्टुनिषिक्तपामिवो
 मिः॥उतप्रजायेगृणतेवयोधुर्ययं॥२॥आवोवाहिषोवहतुस्तवध्येरथोवाजाःरुमुक्ष
 णोऽअमृक्तः॥अतित्रिष्टेःसर्वनेषुसोमेमर्देसुशिप्रामुहनिःएणध्वं॥यूयंहरुलंमघ
 वत्सुधत्सुदृशःरुमुक्षणोऽअमृक्तम॥संयज्ञेषुसधावंतःपिबध्वंविनोरोधोसिमति

भिर्दयध्वम् ॥ उवोचिद्यदिमघवन्देच्छंमहोऽर्भस्यवसुनोविभागे ॥ उभातेपूर्णवसुनागा
भस्तीनसूनतानिर्यमतेवसव्यो ॥ त्वमिंदुस्ययशोऽरुमुक्षावाजोनसाधुरस्तमेष्यका ॥
वयंनुतेदाश्वांसःस्यामब्रह्मण्वंतोहरिवोवसिष्ठाः ॥ सनितासिप्रवतेदाशुषेचिद्याभि
र्विवेपोदर्यश्चधीभिः ॥ ववन्मानुतेयुज्याभिरूतीकदानंइंद्ररायऽआदशस्ये ॥ २॥ वास
यसीववेधसस्त्वंनःकदानंइंद्रवचसोबुबोधः ॥ अस्तंतात्याधियारयिसुवीरंरक्षो नोऽअ
र्वाभ्युदीतवाजी ॥ अभियंदेवीनिर्ऋतिश्चिदीशोनक्षतऽइंद्रशरदःसुहृक्षः ॥ उपत्रिवंधूर्ज
रदष्टिमेत्यस्ववेशुंयंलुणवतमर्त्रीः ॥ आनोराधांसिसवितस्तवध्याऽआरायोयंतुपर्वत

४९ स्यरातो ॥ सदानोदिव्यः पायुः सिषक्तुयूयं ॥ ४ ॥ उदुष्यदेवः सवितायथा महिरुण्ययीममतिंया
 मशिश्नेत् ॥ नूनंभगोहव्योमानुषेभिर्वियोरत्नापुरुवसुर्दधाति ॥ उदुतिष्ठसवितः शुध्य ३ स्यहि
 रण्यपाणोप्रभृतावृतस्य ॥ व्युर्वीपृथ्वीममतिं सजानः आनभ्योमित्रभोजनं सुवानः ॥ अपि
 ४९ हतः सवितादेवोऽस्तुयमाचिद्विश्वेवसवोगृणंति ॥ सनः स्तोमान्नमस्य १ अनाधादिश्वे
 मिः पातुपायुमिर्निमुरीन ॥ अभियंदेव्यदितिर्गृणातिसवंदेवस्य सवितुर्जुषाणा ॥ अभि
 सम्राजोवरुणोगृणंत्युभिमित्रासोऽअर्थमासजोधाः ॥ अभियेमिथोबुनुषः सपतेरातिं
 दिवोरातिवाचः पृथिव्याः ॥ अहिर्बुध्न्युत्तनः शृणोतुवरुच्ये कधेनुमिर्निपातु ॥ अनुतन्तो

जास्पतिर्मसीष्टरुलं देवस्य सवितु रित्यानः ॥ भगमुग्रोऽर्बसे जोहवीति भगमनुग्रोऽअधयातिर
नम ॥ शंनो भवतु वाजिनो हवेषु देवतातामितद्रवः स्वर्काः ॥ जंभयंतोऽहिं वृकं रक्षांसि सनेभ्य
सायुयवन्त मीवाः ॥ वाजे वाजेऽवत वाजिनो नोधनेषु विप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ॥ अस्य मध्वः पि
बत मादयध्वंत मायात पृथिभिर्देवयोनेः ॥ ५ ॥ उध्वोऽग्निः सुमतिं वस्वोऽअश्वेत्स्वती चिज्
र्षिर्देवताति मेति ॥ मेजातेऽअदीरथ्ये वपंथा मृतं होतानऽइषितो यजाति ॥ प्रवावृजे सुप्रथाव
हिर्दुषा माविश्रपती ववीरिटऽइयाते ॥ विश्रमकोरुषसः पूर्वहृतो वायुः पूषा स्वस्तये नियुत्वा
न ॥ जमयाऽअत्रवसवोरंत देवाऽउरावंतरि ह्ये मर्जयंत शुभ्राः ॥ अर्वाक्पथऽनुरुजयः हृणु

ध्वंश्रोतादूतस्यजगमुषोनोऽस्य ॥ तेहियज्ञेषुयज्ञिषासुधुमाः सधुसुंविष्केऽभिसंति
 देवाः ॥ तांऽध्वरुऽनुज्ञतोयक्ष्यग्नेश्रुष्टीभगुनासत्यापुरोधित ॥ आग्नेगिरोदिवऽआष्ट
 थिव्यामित्रं बहुवरुणमिंद्रमुग्निं ॥ आर्यमणामदितिंविष्णुमेधांसरुस्वतीमरुतोमादयं
 ४२ ताम् ॥ रुरेहव्यंमतिभिर्यज्ञिथानानक्षत्रकाममर्त्यानामसिन्धुम् ॥ धातारयिमविदस्यंसदा ४२
 मांसक्षीमदियुज्येभिर्नुदेवैः ॥ नूरोदसीअभिष्टतेवसिष्ठेऽरुतावनोवरुणोमित्रोऽअग्निः ॥
 यष्टुतुचंद्राऽनुपमनोऽश्रुकंयूयं ॥ ६ ॥ ॐश्रुष्टीर्विदथ्याश्रुसमेतुप्रतिस्तोमंदधीमदितुरा
 णां ॥ यदुद्यदेवःसवितासुवातिस्थामास्यरुलिनोविभुगो ॥ मित्रस्तनोवरुणोरोदसीचुष्टु

मक्रुमिंद्रोऽअर्यमाददातु॥दिदेष्टुदेव्यदित्तीरेवयोवायुश्चयंनियुवेतेभगश्च॥सेदुगोऽअ
स्तुमरुतःसशुष्मीयंमर्त्येष्टदश्वाऽअवाथ॥उतेमग्निःसरस्वतीजुनंतिनतस्यरायःपर्य्य
तास्ति॥अयंदिनेतावरुणःकृतस्यमित्रोराजानोऽअर्यमापोधुः॥सुहवुदिव्यदितिरनर्वा
तेनोऽअंहोअतिपर्यन्तविष्टान्॥अस्यदेवस्यमीळुषोवयाविष्टैरुषस्यप्रभृथेहविभिः॥वि
देहिरुद्रोरुद्रियंमहित्वंयासिष्टंवर्तिरश्विनाविरावैत्॥माऽअपूषन्नाद्युणऽइरस्योवरुच्री
यद्रातिवाचश्चुरासंन॥मयोभुवोनाऽअर्वतोनिपांतुवृष्टिंपरिजमावातोददातु॥नूरोदस॥
यच्छंतुचंद्रा॥७॥प्रातरुग्निंप्रातर्विंद्रवामहेप्रातिमित्रावरुणाप्रातरुश्विना॥प्रातर्भगं

पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोमं मुतरुद्रं देवम॥ प्रातर्जितं भर्गमुग्रं देवमवयं पुत्रमर्दिते यो विधु
 र्ता॥ आध्रश्चिद्यं मन्यमानस्तुरश्चिद्राजा चिद्यं भर्गं न क्षीत्याह॥ भगप्रणेतु भर्गसत्यराधो
 भगे माधियमुदेवा ददन्नः॥ भगप्रणोजनय गोभिरश्वे भगप्रनृभिर्नृवंतः स्याम॥ उते दान्ती
 ४३ भगवंतः स्यामोत प्रपित्व उत मध्येऽ अङ्गामू॥ उतो दिता मधवत्सूर्यस्य वयं देवानां सुम
 तो स्याम॥ भग एव भगवोऽ अस्तु देवास्ते न वयं भगवंतः स्याम॥ तत्त्वा भग सर्वऽ इज्जो ह ४३
 वीति स नो भग पुर एता भवेद्॥ स मध्वरा योष सो न मंत दधि क्रावे वश्रुचये पदाय॥ अर्वा
 चीनं वसुविद् भगं नो रथमिवाश्वा वा जित् आबहंतु॥ अश्वो वतीर्गो मतीर्न नुषा सो वीर

वतीः सदेमुच्छंतु नुद्राः ॥ घृतंदुहाना विश्वतः प्रपीता यूयं ॥ ८ ॥ प्रब्रह्माणोऽंगिरसो नक्षंत
प्रक्रंदनुर्नमन्यस्य वेतु ॥ प्रधेनव उदप्रुतो नवंत युज्यातामदीऽअध्वरस्य पेशः ॥ सुगस्ते अ
नेसन विहोऽअध्वर्युश्चासुते हरितो रोहितश्च ॥ ये वा स भन्न रुषा वीरवाहो हुवे देवानां ज
निमानि सतः ॥ समुवाय ज्ञं महयन्न मोभिः प्रहोता मंदो रिचि उपाके ॥ यजस्व सुपुर्वणी
कदेवानां यज्ञि यामरु मतिं वहत्याः ॥ यदा वीरस्य रेवतो दुरोणे स्यो नरु रति थिरा चिकेतत ॥
सुप्रीतोऽअग्निः सुधितो दम आस विभो दाति वार्य मियत्ये ॥ इमं नो अग्ने अध्वरं जुषस्य
मरुस्त्विंद्रेयश्च संहधीनः ॥ आनक्तो बर्हिः सदता हुषा सोरांता मित्रावरुणा यजेह ॥ एवा

नित्सहस्यं वसिष्ठो रायस्का मो विश्वं कृत्यं स्तोत्रं ॥ इति पृथक् पृथक् राजं नमो ययं ॥ प्र
 दोयज्ञे पुदेव यंतो अर्चन्त्या वानमो मिः पृथिवी इव ध्ये ॥ वेधां ब्रह्मा ण्यसमानि वि प्रा वि धा वि
 यंति वनि नोन शाखाः ॥ प्रयज्ञ एतु हे त्वोन ससि रुधं ध्वंसमन सो दृता चीः ॥ स्तुणीत
 बहिर्ध्वराय साधु ध्वी शोचो वि देव यन्यस्तुः ॥ आपुत्रा सो न मातरं वि भट्टाः सानो देवा सो
 बहिर्ध्वः सदंतु ॥ आ विश्वा ची वि दध्य मि न क्त्वाग्ने मानो देव ताता मृधस्कः ॥ ते सी षयंत जोष ४४
 मायं जत्राः रुतस्य धाराः सुदुधा दुहानाः ॥ ज्येष्ठं वो अथ महः आवसूना मा गंत न स म
 न सो यतिष्ठ ॥ एवानो अग्ने विश्वा देवा स्य त्वया वयं सह सा वुना स्काः ॥ राया युजा संधमा

होऽनविष्टायुयं०॥९०॥दधिक्रांर्वःप्रथममश्विनोवसंमग्निंसमिद्धंभगमृतयेकुवे॥दंडुंविच्छुं
 पूषणं ब्रह्मणस्पतिमादित्यान्द्रावाष्टिवीअपःस्वः॥दधिक्रासुनमसाबोधयंतऽउदीरा
 णायज्ञमुपप्रयंतः॥इळैर्दिवीबुर्हिषिसादयंतोऽश्विनाविप्रासुहवाहुवेम॥दधिक्रावाणं
 बुबुधानोअग्निमुपब्रुवऽउषसंसूर्यंगां॥ब्रध्नंमश्वतोर्वरुणस्यबभ्रुतेविश्वास्मदुदितायोव
 यंतु॥दधिक्रावाप्रथमोवाज्यर्वायेरथानांभवतिप्रजानंन॥संविदानऽउषसासूर्येणादित्येभि
 र्वसुभिरंगिराभिः॥आनोदधिक्राःपथ्यामनकृतस्यपथ्यामर्चेतवाऽउ॥शृणोतुनोदेव्यश
 र्दोऽअग्निःशृण्वंतुविश्वेमहिषाअमूराः॥९१॥आदेवेयतुसवितासुरलोतारिरुद्रावह

मानोऽश्वैः॥ इत्ते दधानो नथी पुरुणि निवेशयंच प्रसुधंच भूम॥ उदस्य बाहु रिशिरा
 हंतो हिरण्याया दिवोऽश्वं तौ अनर्हो म॥ नूनं सोऽश्वस्य मदि माप निष्टसूरश्चिदस्माऽअनुदा
 दपस्यां॥ सधानो देवः सविता सहावासो विषदसुपतिर्वसूनि॥ विश्रयमाणोऽश्वमतिमुरु
 ४५ चीमर्त्तनो जनुमधरा सतेनः॥ इमा गिरः सवितारं सुजिह्वं पूर्णगमस्ति मीळते सुपाणिम॥ ४५
 चित्रं वयो बृहदस्मे दधातु यूयं॥ १२॥ इमा रुद्राय स्थिरधन्वने गिरः क्षिप्रैर्वेदे वायस्वधा
 न्नो॥ अथाव्हाय सहमाना यवे धर्सेति मायुधाय भरता शृणोतु नः॥ सहि क्षयेण क्षम्यस्य
 जन्मनः साम्राज्ये न दिव्यस्य चेतति॥ अवन्नवती रूपनोदुरश्चराऽनमीवो रुद्रजा सुनो

भव ॥ याते दिधुदवस्य द्वा दिवस्पतिरिद्धमथाचरति परिस्वार्वाकृ नः ॥ सहस्रं ते स्वपिवात मे
यजामानस्तोकेषु तनयेषु रीरिषः ॥ मानो वधीरुद्रमापरादाभाते भूमप्रसितो हीलित
स्थ ॥ आनो नजवर्हि विजीवशंसेययं ॥ ९३ ॥ आपोयं वः प्रथमं देवयंतं इंद्रुपानमूर्मिम
ह्वणवतेळः ॥ तं वो वयं श्रुचि मरिप्रमृष्टं घृतघुषं मधुमंतं वने म ॥ तमूर्मिमापो मधुमक्षमं वो
पांनपादवत्वाभुदेमा ॥ यस्मिन्निद्रो वसुभिर्मादयति तमश्यामदेवयंतो वो अद्य ॥ रातप
वित्राः स्वधयामदेतीर्द्वीर्देवानामपियंति पार्थः ॥ ताऽइंद्रस्य नमिनंति व्रतानि सिंधुभ्यो
हव्यं घृतं वज्रं हुत ॥ याः सूर्यो रुरिश्मि रिरात तानयाभ्यऽइंद्रो अरुदक्षालुमूर्मिमाते सिं

४६

चवोवरिवोधातनानोययं॥१४॥रुभुक्षणोवाजामादयधुसस्मेनरोमचवानःसुतस्य॥आ
 नोवोचःकृतवोनयाताविभ्वोरथंनयंवन्नयंतु॥रुभुर्भुभिरुभिवःस्यामविभ्वोविभुभिः
 वसाश्रवांसि॥वाजोऽश्रमाऽअवतुवाजमाताविंदेणयुजातकवेमवत्रं॥तेचिद्धिपूर्वीरुभि
 संतिशासाविभ्वोऽअर्यऽउपरुतातिवन्वन्॥इंदोविभ्वोऽरुभुक्षणावाजोअर्यःश्रत्रोमिथत्या
 कृणावन्विनुम्यां॥नूदेवासोवरिवःकृतनानोभूतनोविभ्वेऽवसेसुजोषाः॥समस्मेऽश्वं
 संवोददीरुन्ययं॥१५॥समुद्रुज्येष्ठाःसलिलस्यमध्यात्पुनानायंत्यनिविशमानाः॥इंदो
 यावज्जीवधुभोरुरादुताऽआपोदेवीरिहमामवंतु॥याऽआपोदिव्याऽभुतवास्त्रवंतिखनि

४६

त्रिमातुतवायाः स्वयंजाः॥ समुद्रार्थायाः श्रुचयः पावकास्ताः आपो॥ यासां राजावरु
 णोयाति मध्ये सत्यान्तलेऽवपश्यन् जनानाम्॥ मधुश्चुतः श्रुचयोयाः पावकास्ताः आ
 पो॥ यासुराजावरुणोयासु सोमो विश्वे देवा यासूज्जमिदंति॥ विश्वानरोया स्वग्निः
 प्रविष्टस्ता॥ १६॥ आमां मित्रावरुणो हरुस्तं कुलाय यद्यदि श्वयन्मानः आगन्तुं॥ अज
 का वंदुर्दृशी कंतिरोदधे मा मां पद्ये नरपसा विदत्सरुः॥ यद्यि जा मन्यरु खिवंदनं भुवद
 छीवन्तो परिकुल्फोचदहन्॥ अग्निश्छोचन्नपवाधतामितो मा मां॥ यच्छुल्लमलो
 नवतियन्नदीषु यदोषधीभ्युः परिजायते विषम्॥ विश्वे देवा निवितस्तत्सु वतु मा मां॥

याः प्रवतो निवतः उदतः उदन्वतीरनुदकाश्चयाः ॥ ताः अस्मभ्यं पर्यसा पिबमानाः शिवा
 देवीरंशिपदा भवंतु सर्वनिघोः अशिमिदा भवंतु ॥ १७ ॥ आदित्यानामवसानूतमेन
 सक्षीमहिशमर्माणोऽन्तमेन ॥ अनागास्त्वे अदितित्वे तुरासः इमं यज्ञं दधतु श्रावमा
 ४७ गाः ॥ आदित्यासोऽदितिर्मोदयतां मित्रोऽर्यमो वरुणो रजिष्ठाः ॥ अस्माकं
 संतु भुवनस्य गोपाः पिबंतु सोममवसेनोऽअथ ॥ आदित्या विश्वे मरुतश्च विश्वे दे
 वाश्च विश्वेऽरुमवश्च विश्वे ॥ इन्द्रोऽअग्निरुश्विनोऽतुष्टुवा नाययं ॥ १८ ॥ आदित्या
 सोऽअदितयः स्यामपूर्देवत्रावसेवो मर्त्यत्रा ॥ सनेम मित्रावरुणा सनतो भवेम ध्या

४७

वाएथिवीसर्वतः॥मित्रस्तनोवरुणोमामहंतशर्मितोकायतनयायगोपाः॥मावोभुजेमान्य
जलमेनोमातत्कर्मवसवोयच्चयध्वे॥तुर्य्यवोंगिरसेनक्षंतुरस्तंदेवस्यसवितुरियानाः॥
पितावतनोमहान्यजत्रोविश्वेदेवाःसमनसोजुषंत॥१९॥प्रधावायज्ञेःएथिवीनमोभिः
सबाधर्द्धेहृहृतीयजत्रे॥तेचिद्धिपूर्वकवयोगृणंतःपुरोमहीदधिरेदेवपुत्रे॥प्रपूर्वजेपित
रानव्यसीभिर्गीभिःकृणुध्वंसदेनःकृतस्य॥आनोधावाएथिवीदेव्येनजनेनयातंमहि
वावस्तथम्॥उतोहिवांरत्नधेयानिसंतिपुरुणिधावाएथिवीसुदासे॥अस्मेधतंयदसद
कृधोयुयुयंपात॥२०॥वास्तोष्पतेप्रतिजानीह्यस्मान्स्वावेशोऽनममीवोभवानः॥य

४८ त्वेहि तितन्नो जुषस्व शंनो कवद्विपदेशं च त्वुभ्यं दे॥ वास्तोष्पते प्रतर्णणेनः एधि गयस्का
 नो गोभिरश्वेभिरिंदो॥ अजरां सस्ते सरथे स्याम पिते वपुः प्रान्त्रतिनो जुषस्व॥ वास्तोष्प
 ते शंमथा संसदांते स ह्यीमहि रणवया गा तु मृत्या॥ पाहि ह्ये मउत योगे वरं नो यूयं पा
 त॥ २९॥ अमी विहा वास्तोष्पते विश्वास्त्वाण्या विशं न॥ सरवा सुशोकं एधिनः॥ यदजु
 न सारमेय दत्तः पित्रां गयस्व से॥ वीव भ्राजंतं श्रुष्टयुः पस्त्रकैषु वपुः सतो निषु स्वप॥ ४८
 स्ते नरा य सारमेय तस्करं वा पुनः सर॥ स्तोतृनिंदस्य रायसि किमस्मान् दुष्टुनाय से नि
 षु स्वप॥ त्वं सूकरस्य ददृहित वददत्तु सूकरः॥ स्तोतृनिंदस्य ॥ सस्तु माता सस्तु पिता

सस्तु श्वा सस्तु विश्वपतिः॥ सस्तु सर्वज्ञा तयः सस्तु यममिति तो जनः॥ यः आस्तेयश्च चरति
यश्च पश्यति तो जनः॥ तेषां संहन्तोऽश्रुक्षणाणि यथेदं हर्म्यं तथा॥ सहस्रं शृंगो ह्यभोयः स
मुद्रा दुदाचरत॥ तेना सहस्येनावयं निजनां त्वापयामसि॥ प्रोष्ठे शयावह्ये शयानारी
यास्ते त्वपुत्रीवरीः॥ स्त्रियो याः पुण्यगंधास्ताः सर्वाः स्वापयामसि॥ २२॥ स्वप्नः स्वप्नाधि
करोति सर्वं निष्ठापयामसि॥ आसूर्यमन्यान्त्वापयामसि॥ २३॥ वृंजा प्रियादहम्॥ अजग
रो नाम सर्पः सर्पिर्विषो महान्॥ तस्मिन्नुसर्पः सुधितस्तन्त्वापयामसि॥ सर्पः सर्प
अजगरः सर्पिर्विषो महान्॥ यस्य सुधुः संधवस्तस्य गाधमशीमदि॥ काळिको नाम

सपेनिवनागसहस्रबलः॥यमुनद्रुदेहसोजातोऽथोनारायणवर्धनः॥अथदिक्काळि
 कदत्तस्ययदिकोःकाळिकाद्रुयम्॥जन्मभूमिमतिक्रान्तोनिर्विषोयातिकालिकः॥
 आयाहीद्रुपथिनिरीळितेभिर्यज्ञमिमंनोभोगधेयंजुषस्व॥तृप्तांजकुर्मातुल्येव
 येषांभागस्तेपेटघसेयीवपामिव॥यशस्करंबलवंतंप्रभुत्वमेवराजाधिपतिर्वभू
 व॥संकीर्तिनागाश्चपतिर्नराणांसुमंगल्यंसततंदीर्घमायुः॥कुक्कटिकोनामसपेथो
 दृष्टीविषऽउच्यते॥तस्यसर्पस्यसपुत्रंतस्मैसर्पनिमोःस्तुते॥येदोरोचनेदिकोयेवास्त्र
 र्यस्यरुद्रिमधु॥येषामपुसदस्कृतंतन्यःसर्पभ्योनमः॥याऽद्रवोयातुधानानांयेवा

वनस्पतीरनु॥ ये वा वृक्षेषु शेरते तेभ्यः सपेभ्यो नमः॥ नमोऽस्तु सपेभ्यो ये केचन पृथिवीमनु॥ ये
 अंतर्हिते ये दिवितेभ्यः सपेभ्यो नमः॥ उग्रायुधाः प्रमतिनः प्रवीरा मायाविनो बलिन इष्टमा
 नाः॥ ते देवाः असुराः पराभवस्तांस्त्वं वज्रेण मेघवन्निवारय॥ २२॥ इति परिशिष्टं॥ कर्तव्य
 क्तानरः सनीलारुद्रस्य मर्यादप्रधा स्वश्वाः॥ न किं ह्येषां जनूंषि वेदते अंगविदे मिथो
 जनित्रे॥ अमिखपूभिर्मिथो वपंत वातस्वनसभ्येना असृध्रं नू॥ एतानि धीरो निर्या
 चिकेत पृथिर्यदूधो महीजभार॥ सा विदुः सुवीरामरुद्धिरस्तु सनात्सहंती पुष्पंती च मृगा॥
 यामयेष्टाः शुभाशो मिष्टाः श्रिया संमिह्लाः शोभिरुग्राः॥ उग्रं वः शोभस्विराशवां

स्थधामरुद्रिर्गणस्तुविमान्॥ शुभ्रोवः शुभः कुम्भीमनासिधुनिर्मुनिरिवशर्द्धस्य दृष्टोः॥
 सनेम्यस्मद्युयोतदिद्युं मावोदुर्मतिरिहप्रणदुः॥ प्रियावोनामदुवेतुराणाभायत्पन्मे
 रुतावावशानाः॥ २४॥ स्वायुधासद्भिः सुनिष्काऽतस्वयंतन्वः शुभमानाः॥ शुची
 वोद्व्यामरुतः शुचीनां शुचिर्दिनोम्यध्वरं शुचिभ्यः॥ ऋतेन सत्यमृतसायः आयन् शुचि
 जन्मानः शुचयः पावकाः॥ असेधामरुतः स्वादयोवोवहः सुरुक्माऽपशिप्रियाणाः॥
 विविद्युतो नवृष्टिर्भीरुचानाऽअनुस्वधाभायुर्धैर्यं मानाः॥ प्रबुध्यावर्द्धतेमहांसि
 प्रनामानिप्रयज्यदस्तिरध्वं॥ सहस्रियंदम्यं भागमेतंगृहमेधीयं मरुतो जुषध्वम्॥

यदिस्तु तस्य मरुतोऽध्रीयेत्याविप्रस्य वा जिनो हवी मां न ॥ मक्षरायः सुवीर्यस्य दात नृचि
 घ्नमन्यः आदम दरा वा ॥ २५ ॥ अत्यासोन ये मरुतः खंचौ यक्ष दशोन शुभयंत मर्याः ॥ ते ह
 र्येष्टाः शिशो न शुभ्रा वत्सा सोन प्रकीर्णः पयोधाः ॥ दशस्थंतो नो मरुतो मृळंतु व
 रिव स्थंतो रोदसी सुमेके ॥ आरे गोहा नृहा वधो वौऽअस्तु सुमे निरस्मे वसवो न मध्वम् ॥
 आवो होत जो हवी तिसुतः सुत्राची राति मरुतो गणानः ॥ यऽईव तो वधणो अस्ति गोपाः
 सोऽअद्या वीहवते वनु क्ये ॥ इमे तु रं मरुतो रा मयी ती मे सहः सह स आन मंति ॥ इमे
 शं सं वनु व्यतो निपांति गुरु देवो अरु रुपे दधंति ॥ इमे रधं चि नरु तो जु नं ति नृ मिं चि यथा

वसवोजुषंत॥ अपवाध ध्वंषणस्तमांसिधत्तं विश्वं तनयंतो कम्समे॥ २६॥ मावोदात्रान्व
रुतो निररा ममा पश्चाद्ध्य रथो विभागे॥ आनः स्याद्दे न जत नाव सव्ये ३ यदी सुजा
तं ह्यथो वोऽस्ति॥ संयद्दुर्नंत मुन्युत्तिर्जनासः शूरा युद्धीद्योषधीषु विस्तु॥ अधस्मानो
५३ मरुतो रुद्रिया सस्त्रातारो भूत हतना स्वयः॥ भूरिचक्र मरुतः पित्र्याण्युक्थानियावः
स्यंते पुरा चित्॥ मरुद्भिरुग्रः पतना सुसाव्हा मरुद्भिरित्सनिता वाजमर्वा॥ अस्मे वीरो ५३
मरुतः शुभ्यस्तु जनानां योऽसुरो विधर्ता॥ अपो येन सुहृत्तये तरे माऽधस्य मोके
अभिवः स्याम॥ तन्न इंदुवरुणो मित्रोऽग्निरापऽध्वधीर्वनिनोजुषंत॥ शर्महस्याम

मरुतामुपस्थेयुयं ॥ २७ ॥ मध्वोवोनाममारुतं यजत्राः प्रयज्ञेषु श्रवणामदन्ति ॥ ये रेजयन्ति
रोदसी चिदुर्वीपि न्वत्युत्सं यदयासुरुग्राः ॥ निचेता रोहि मरुतैर्गणं तं प्रणोता रोयजमान
स्यमन ॥ अस्माकं मध्यविदथैषु वर्दिशवीतये सदत पिप्रियाणाः ॥ नेतावदन्ये मरुतो यथे
मेभ्राजन्ति रुक्मे रायुधेस्तनूभिः ॥ आ रोदसी विश्वपिशः पिशानाः समानमंज्यं जते शुभेक
म ॥ अध्वक्सावो मरुतो दिद्युदस्तु यद्भागः पुरुषताकराम ॥ मावक्तस्यामपि भूमा यजत्रा
अस्मेवोऽअस्तु सुमतिश्च निष्ठा ॥ कृते चिदत्र मरुतैरिणंताऽनवद्यासः शुचयः पावकाः ॥
प्रणोवत सुमतिमिर्यजत्राः प्रवाजेभिस्तिरत पुष्यसेनः ॥ उतस्तुता सोमरुतो व्यंतु विश्वेभि

नीममिर्नरोहवीवि॥ ददात नो अमृतस्य प्रजाये जिगृत दः दः मृततामघानिभआस्तुतासो
 मरुतो विश्वं जुती अर्था मूरी न्सर्वताता जिगात॥ येन स्तमना श्रुति नो वृद्धयति युयं ॥ ५२ ॥
 प्रसाकमुक्षे अर्चतागुणा ययो देव्यस्य धाम्नस्तु विष्मान् ॥ उत क्षोदंति रोदसी महित्वान
 ५२ क्षते नाके निरुते रवंशात् ॥ जनूश्चिदो मरुतस्त्वेष्येण भीमा सुस्तु विमन्यवोऽथासः ॥ अये ५२
 महो भिरोजसोत्संति विश्वो वीर्यामभयते सुदृक् ॥ बृहदयो मधुवक्षो दधातु जुजोषु नि
 नरुतः सुष्टुतिनः ॥ गुतो नाध्वा वितिराति जंतुं प्रणस्याहं भिरुतिभिस्तिरेत ॥ युष्मो तो वि
 प्रो मरुतः शतस्त्री युष्मो तोऽर्वा सङ्कुरिः सहस्री ॥ युष्मो तः सुभ्रा लुत हति हृत्रं प्रतदोऽश्र

सुधृतयोदेष्टम॥ तौ आसुः सुस्यमीकुषो विवासेकुविन्नसंते मरुतः पुनर्नः॥ यत्सु स्वर्त्तजिह्वी
 छिरेयेदा विरवतदे नर्दमहेतुशान्तौ॥ प्रसावाचिसुष्टुतिर्मघोनामिदं सूक्तं मरुतोजुषंत॥ ओं
 रात्रिदेवो वषणो युयोतयूयं॥ २९॥ यंचायध्वद्रमिदं देवा सोयंच नयेथा॥ तस्माऽग्नेवरु
 णमित्राऽर्यमन्नरुतः शर्मयेष्टत॥ युष्माकं देवा अवसाहनिप्रियर्द्रजानस्तंरतिदिषः॥ प्रस
 ह्यंतिरुते विमूहीरिषो यो वो वरायदाशति॥ नदिर्वश्वरुमंच नवसिंघः परिमंसते॥ अस्माक
 मध्यमरुतः सुते सचा विश्वे पिबत कामिनः॥ नदिर्वज्रतिः एतना सुमर्धति यस्माऽअशोधं नरः॥
 अभिवृश्वावर्त्सु मतिर्नवीयसीत्ययं गतपिपीषवः॥ ३०॥ पुष्टिस्तथ सोयातनां धांसि पीतये॥ इमा

वोह्यामरुतोदुरेहिकंमोषः न्यत्रगंतन। आचनोबर्हिः सदताऽवितावनः स्याहीणिदातवेवसु। अत्रिंशोम
 रुतः सोम्येमधोस्वाहेदमादयाध्वे॥३०॥ सुखश्चिद्वितन्यः शुभमानाऽआहंसासोनीलदृष्टाऽअसं
 न्॥ विश्वंशर्द्धाभितोमनिषेदनरोनरुण्वाः सवनेमदंतः॥ योनोमरुतोअभिर्दुर्हणायुस्तिरश्चिन्नानि
 ५३ वसवोजिघांसति॥ इहः पाशाअतिसमुचीएतपिछेनुहन्मनाहंतनातं॥ सांतपनाइदंहविर्मरुतस्तज्जु
 जुहन्॥ युष्माकोतीर्हिशादसः॥ गृहमेधासआगतमरुतोमापभूतन॥ युष्माकोतीसुदानवः॥ इहेहवः ५३
 स्वतवसः कवयः सूर्यत्वचः॥ यक्षमरुतआवृणे॥ अंबकंयजामहेसुगंधिपुष्टिबर्धनं॥ उर्वारुकमिवब
 धनान्मृत्योमुक्षीयमामृततात॥३१॥ इत्येवेदाम्नायेशाकलसंहितायांपंचमाष्टकेचतुर्थोऽध्यायः॥ श्री॥

हरिः ॐ ॐ ॥ यदद्य सूर्यवोऽनागाद्य मित्रायवरुणाय सत्यम् ॥ वयं देवत्रादिते स्या
मतव प्रियासौ अर्यमनृणतः ॥ एषस्य मित्रावरुणानुचक्षता उमे उदेति सूर्यो अभिजं
न ॥ विश्वस्य स्यात्तुर्जगतश्च गोपा रुजुमर्त्रेषु वृजिना च पश्यन् ॥ अयुक्तसप्तहरितः सध
स्याद्याद्वैवहृति सूर्यं धृताचीः ॥ धामानि मित्रावरुणायुवाकुः संयोयुथे वजनिमानि च
ष्टे ॥ उक्षाष्टक्षोसो मधुमन्तो अस्थुरा सूर्यो अरुह्युक्रमर्षः ॥ यस्मात्तदित्या अध्वनो
रदन्ति मित्रो अर्यमावरुणः स जोषाः ॥ इमे चेतारो अनृतस्य भूरे मित्रो अर्यमावरुणो
हिसन्ति ॥ इमं नृतस्य वावृधुर्दुरोणे शुभासः पुत्रा अदितिरुदब्धाः ॥ इमे मित्रावरुणो

दूळभासोचेतसंचिच्चितयंतिदह्येः॥अपि क्रतुसुचेतसंवर्ततस्तिरश्चिदहः सुपथान्वयति
 ॥५॥ इमे दिवोऽनिमिषाद्यथिव्याश्चिक्त्वांसोऽचेतसंनयंति॥प्रव्राजेचिन्मद्यो
 गाधमस्तिपारुंनोऽस्यविष्पितस्यपर्वन्॥यज्ञोपावृद्धितिःशर्मभद्रंमित्रोयच्छति
 ५४ वरुणःसुदासे॥तस्मिन्नालोकंनयंदधाना माकर्मदेवदेवतुल्यरासः॥अववेदिहो
 ५५ आनिर्यजैतरिपःकाश्चिद्वरुणधृतःसः॥परिद्वेषोभिरयमावृणक्तुं सुदासेवृषणा
 उलोकम्॥सस्वश्चिद्वि समृतिस्त्वय्येषामपीत्येनसहसासहते॥युष्मद्वियावृषणा
 स्य रेजमानादह्येचिन्महिनामृळतानिः॥यो ब्रह्मणे सुमतिमायजातैवाजस्यसातोपरम

स्यरायः॥सीक्षंतमन्युंमघवानोऽअर्यञ्ज रुक्षयायचक्रिरेसुधातु॥इयंदैवपुरोहितिर्युव
 व्यांयज्ञेषुमित्रावरुणावकारि॥विश्वानिदुर्गापिपृतंतिरोनोययं॥२॥उद्धांचक्षुर्वरुण
 सुप्रतीकंदेवयोरितिसूर्यस्ततन्वान्॥अभियोविश्वामुर्वनानिचक्षेसमन्युमत्येधाचिके
 त॥प्रवांसमित्रावरुणावृतावाविश्रोमन्मानिदीर्घश्रुदियत्ति॥यस्यब्रह्माणिमुकतूअ
 वाथऽआयत्कत्वानशरदःएणेथे॥प्रोरोमित्रावरुणाएथिव्याःप्रदिवऽरुधाहुहतःहु
 दान्॥स्यशोदधाथेऽअथधीषुविश्वधग्यतोअनिमिषंरक्षभाणा॥शंसामित्रावरु
 णस्यधामशुभोरोदसीबद्धधेमाहिव॥अयन्नासाअयन्वनामवीराःप्रयुस्तमन्नाह

जनंतिराते॥ अमूराविश्वावृषणाविमावांमयासुचित्रंददृशोनयक्षं॥ इहः संचते अन्तता
जनानां नवां निष्पान्यचितेऽभूवंन्॥ समुवां यज्ञं महयं नमोभिर्दुवेवां मित्रावरुणा
सबाधः॥ प्रवांममान्यचसेनवानिहंता निब्रतजुषन्निमानि॥ द्रयंदेव॥ विश्वानि॥
५५ ॥ १ ॥ उत्सूर्यो हृद्दर्वीष्यश्रेयुरुविश्वाजनिममानुधायां॥ समो दिवादृशो रोचमानः ५५
कलाकृतः सुकृतः कर्तृभिर्भूत॥ ससूर्यप्रतिपुरो न उक्ता एभिस्तोमेभिरेतशेभिरेवैः॥ प्र
नो मित्रायवरुणायवोचो नागसो अर्यमो अग्नये च॥ विनः सहस्रं श्रुधोरदं तृतावानो
वरुणो मित्रो अग्निः॥ यधंतु चंद्रा उपमनो अर्कमानः कामं पूषुरतुस्तवानाः॥ धावाभूमी

अदिते त्रासीथां नो ये वां जग्नुः सुजनिमानः रुधे ॥ माहे लो नूतवरुणस्य वा यो मी मित्रस्य प्रि
 यतमस्य नृणां म ॥ प्रब्राह्मणोसि सतं जीवसे न आनो गव्यं ति मुक्षतं दृतेन ॥ आनो जने श्रवय
 तं युवानां श्रुतं मे मित्रावरुणा हवे मा ॥ नू मित्रोवरुणो अर्यमानस्मने तो कायवरिवो दधंतु ॥
 सुगानो विश्वो सुपथानि संतु ययं ॥ ४ ॥ उदेति सुभगो विश्वचक्षुः साधारणः सूर्यो मानुषा
 णां ॥ चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्य देवश्च मे वयः सम विव्यक्तमांसि ॥ उदेति प्रसवीता जनानां महा
 केतुरर्णवः सूर्यस्य ॥ समानं च कं पर्या विवृत्सं न्यदेत शो वहति धूर्षु युक्तः ॥ विभ्राजमानः उ
 तसां मुपस्थाद्रे नैरुदेत्यनुमद्यमानः ॥ एष मे देवः सविता च धंदयः समानं न प्रमिनाति धाम ॥

दिवोरुक्ममर्जकचक्षुःक्षेतिदुरेअर्थस्तरणिभ्राजमानः॥मूनजनाःसूर्येणप्रसूताअथन्नथीनिह
 णवन्नपांसि॥यत्राचक्रुर्मृतागातुमस्मैश्वेनोनदीयन्नन्वेतिपाथः॥प्रतिवांसूरुऽवदितेपि
 धेमुनमोमिर्मित्रावरुणोतद्व्येः॥नूमित्रो॥सुगानो॥५॥दिविह्वयंतारुजसः॥दृष्टिं
 प्रवाह्यतस्यनिर्णिजोददीरन्॥हव्यंनोमित्रोअर्थमासुजातोराजासुहृत्रोवरुणोजुषं
 त॥आराजानामहःशतस्यगोपासिंधुपतीहृत्रियायातमर्वाकू॥द्विष्णोमित्रावरुणो
 तद्वृष्टिमवदिवः॥द्वन्वतंजीरदान्॥मित्रस्तन्नोवरुणोदेवोअर्थःप्रसाधिसिभिःपथिभिर्न
 यंतु॥ब्रवद्यथान्आदरिःसुदासंइषामदेमसहदेवगोपाः॥योवांगर्तमनसातक्षदेत

५६

५६

मूर्द्धाधीतिं कृण्वद्भारयच्च॥ उक्षेथां मित्रावरुणा दृते न तारा जाना सुहृती स्तर्पयेथाम्॥ एष
स्तोमो वरुण मित्रतुभ्यं सोमः शुक्रो न वायवेऽयामि॥ अविष्टं धियो जिगृतं पुरंधीर्ययं॥ ६॥
प्रतिवांसूर उदिते सूक्तेर्मित्रं कुवे वरुणं पूतदक्षं॥ ययोरसुर्यं म हितं ज्येष्ठं विश्वस्य गाम
नाचिता जिगृन्तु॥ ताहि देवानामसुरा तावथीतानः हृतीः करतमूर्जयंतीः॥ अश्यामति
त्रावरुणा वयं वाघा वाच्यत्रपीपयन्नहाच॥ तामूरि पाशावन्तस्य सेतूदुरत्येत्तरि परे
मर्त्याय॥ हतस्य मित्रावरुणा पथा वामपा न नावादुरिता तरे म॥ आनो मित्रावरुणा दृश्य
जुष्टिं दृतेर्गव्यं तिमुक्षत मिच्छामिः॥ प्रतिवां मन्त्रवरमाजनाय दृषीत मुद्रो दिव्यस्य चारुः॥

एवस्तोमो॥०॥अविष्टंधियो॥०॥७॥प्रमित्रयोर्वरुणयोस्तोमो न एतु शूष्यः॥ न मस्वान्तु विजात
 यो॥॥याधारयंत देवाः सुदक्षा दक्ष पितरा॥ असुर्याय प्रमहसा॥ तान स्तिपात नृपावरुण
 अरिदृणाम्॥ मित्रसाधयंत धियः॥ यदद्य सूरुदितेऽनागा मित्रो अर्यमा॥ सुवातिसविता
 ५७ तमः॥ सुप्रावीरस्तु सक्षयः प्रनुयामन्सुदानवः॥ येनो अंहोति पिप्रति॥ ८॥ उत स्वराजो ५७
 अदितिरदब्धस्य व्रतस्य ये॥ महो राजान ईशते॥ प्रतिवांसूरुदिते मित्रं गृणीषे वरुणं॥
 अर्यमणं रिशादसं॥ राया हिरण्यया मतिरियमवृकाय शवसे॥ द्यं विप्रामेधसातये॥ ते
 स्याम देववरुणते मित्रसूरिभिः सह॥ इषुं स्वश्रधीमहि॥ बहवः सूरवक्षसोऽग्निजिह्वाः

कृतावृधः॥३॥णियेयेमुर्विदधानिधीतिनिर्विश्वानिपरिभूतितिः॥९॥वियेदधुःशूरदंभा
 समादहयज्ञमकुंचादचम॥अनाप्यंवरुणोमित्रोऽअर्यमाक्षत्रंराजानःआशुत॥तद्दोऽश्र
 यमनामहसूक्तेःसूरुदिति॥यदोदतेवरुणोमित्रोऽअर्यमायुयमृतस्यर्थः॥कृतावा
 नःकृतजाताकृतावृधोघोरासोऽअनृतद्विषः॥तेषां वःसुक्तेसुक्छुर्दिष्टमेनरःस्यामये
 चसूरयः॥उदुत्यदृशीतंवपुर्दिवएतिप्रतिहरे॥यदीमाशुर्वहतिदेवएतश्चोविश्वस्मैचकृते
 अरम॥शीछःशीछेजिगतस्तृषस्यतिसमयाविश्वमारजः॥सप्तस्वसारःसुवितपिस
 र्ववहतिहरितोरथे॥१०॥तच्चक्षुर्देवहितंमुक्तमुचरत॥पश्येमशूरदःशतंजीविमशूरदःशतम्॥

काव्येभिरदाभ्यायातंवरुणधुमत्त॥ मिथश्चसोमपीतये॥ दिवो धामभिर्वरुणमित्रश्वायातत
 दुहा॥ पिवतंसोममातुजी॥ आयातं मित्रावरुणजुषाणावाकृतिं नरा॥ पातंसोममृताहधा॥
 ॥१९॥ प्रतिवारथं नृपतीजुरध्येहविष्मतामनसायुक्षियेन॥ योवांदूतो नधिष्ठ्यावजीगरुणा
 ५८ सुनुर्नपितराविवक्मि॥ अश्वेभ्युग्निः समिधानो अस्मे उपोऽश्वेऽन्नमसश्चिदंताः॥ ५८
 अचेति केतुरुषसः पुरस्ताद्युये दिवो दुहितुर्जायमानः॥ अभिवां नूनमश्विना सुहोता
 स्तोमेः सिषकिना सत्याविवक्ता न॥ पूर्वमिर्यातं पथ्याभिरर्वाक्स्वविदा वसुमतारथेन॥
 अर्वावां नूनमश्विना युवाकुर्कुवेयदां सुते माध्वी वसूयुः॥ आवां वदंतु स्वविशसोऽश्वः

पिवाथोऽस्मे सुवृतामधूनि॥ प्राचीमुदेवाऽश्विना धियं मेऽमृध्रांसातये कृतं वसूयुम्॥ वि
 श्वाऽअविष्टं वाजऽआपुरंधीस्तानः शक्रं शचीपती शचीभिः॥ १२॥ अविष्टंधीष्वश्विनान आ
 सुप्रजावदेतोऽअद्रयं नोऽअस्तु॥ आवां लोकेतनयेतु तु जानाः सुरत्ना सो देववीतिंगमेम॥
 एषस्य वां पूर्वगत्वेव सख्ये निधिर्दितो मा ध्वीरातो अस्मे॥ अदेळतामनसाऽयातमवांगमं
 तादव्यं मानुषीषु विश्व॥ एकस्मिन् यौगे भुरणा समाने परिवां सप्तस्त्रवतो रथो गत॥ नवाय
 तिसुभे दिव्युक्ता ये वां धूर्युतरणयो वहति॥ असश्चतामधवश्चो हि भूतं ये राया मधदेय
 जुनंति॥ प्रयेव धूं सूनतामिस्तिरंते गव्यं च तो अश्वा मघानि॥ नृसेहवमाभ्युत युगता

यासिद्धं वत्तिरिभिना विरावत् ॥ धतं रत्ना निजरतचसूरी न्युयं ॥ १३ ॥ आशुभायातमभिना
 स्वभागिरोदस्राजुजुषाणा युवाकोः ॥ हव्यानिचप्रतिभृतावीतनः ॥ प्रवामंधांसिमधान्य
 स्तुररंगंतदविषोवीतयेमे ॥ तिरोऽअयोहिर्वना निश्रुतनः ॥ प्रवांरथो मनोजवा इयति तिरो
 ५९ रजांस्थभिनाशतोतिः ॥ असमभ्यसूर्याविसूदयानः ॥ अयंदयदं देवया उअडिरुध्वोवि ५९
 वक्रिसोमसुधुवभ्याम् ॥ आवल्गाविप्रोवहतीतहयेः ॥ चित्रंदयदं भोजनं न्वस्ति न्यत्रये
 महिषंतयुयातम् ॥ योवोमोमानंदधते प्रियः संनू ॥ १४ ॥ उतत्यदं जुरते अभिना भूच्यवा
 नायप्रतीत्यं हविर्दे ॥ अधियदुपदुतुति धृत्यः ॥ उतत्यं मुज्युमभिना सरवायो मध्ये जडे

दुरेवासः समुदे ॥ निरीप र्वदरा वा यो युवाकुः ॥ त्वकाय चिज्जसमानाय शक्तमुतश्रुतं शयवेदयमा
 ना ॥ यावद्व्यामपि न्वतमपो नस्तथ्यं त्रिस्तुक्त्यं श्विनाशचीनिः ॥ एषस्य कोरुर्जरिते सूकेरये
 बुधानः सुवसां सुमन्मा ॥ दधातं वद्वद्व्यापयो भिर्युयं ॥ १५ ॥ आवांरथो रोदसी बद्धधानो
 हिरण्ययो वृषभिर्यात्वश्वैः ॥ दृतवर्त्तनिः पविनी रुचानः सुधां वो ब्रह्मन्पतिर्वाजिनीवान् ॥
 संप्रथानोऽभिपंचभूमा त्रिवंधुरो मनसा यातुयुक्तः ॥ विश्लोये नगछुथो देवयंतीः कु
 त्राचिद्याममश्विनादधाना ॥ स्वस्वायशसायातमर्वाग्दस्यानिधिं मधुमेतं पिबाथः ॥ वि
 वांरथो वध्वाशुयादमानो तान्दिवो बाधते वर्त्तनिभ्यां ॥ युवो श्रियं परियोषाऽवृणीतसूरो

दुहितापरितक्मयायाम् ॥ यदेवयंतमवधः शर्वीणिः परितुंसमोऽमनोवाचयोगात् ॥ योहस्यवा
 वशिष्टवस्तुस्वारथोयुजानः परियातिवृत्तिः ॥ तेननः शंयो रुषसाद्युष्टो न्यश्चिनावेहतंय
 लेअस्मिन् ॥ नरोगोरेव विद्युतं तत्तवाष्माकं मद्यसवनोपयातम् ॥ पुरुत्रादिवांमतिभिर्ह
 वंतेमावांमन्येनियमन्देवस्यैतः ॥ युवंभुज्युमवविद्धसमुद्रउदूहथुरपीसोअस्विधानैः ॥
 पतत्रिभिरश्रमेरव्यथिभिर्दसनोभिरश्विनापारयंता ॥ नूमेहवमांश्चणुतंयुवानायासिष्टं
 वृत्तिरश्विनाविशवत् ॥ धृशंरत्नानिजरतंचसुरीन्ययं ॥ १६ ॥ आविश्यवाराऽश्विनाग
 तंनः प्रतस्थानमवाचिवाहथिव्यां ॥ अश्वेनवाजिभुनष्टघोऽस्थदायसेदर्थुध्रुवसेन

योनिम् ॥ सिर्वाङ्गसुमतिश्च निष्ठातापि घमेति नुबोदुरोणे ॥ योवांसमुद्रात्सुरितः
 पिपत्येतत्त्वाचिन्तसुयुजायुजानः ॥ यानि स्थानान्यश्विनादधार्थे दिवो यद्दीर्घोर्ध्वीषु
 विदुः ॥ निपर्वतस्य मुद्वनिसदृतेषु जनायदाश्रुषेव हन्ता ॥ च निष्टंदेवाऽऽर्धधीधुषु
 यद्योग्याऽऽश्वमेवैथेऽर्धधीणा ॥ पुरुषि रत्नादधतो न्यस्मेऽनुपूर्वीणि चरव्यथुयु
 गानि ॥ शुश्रुवांसाचिदश्विना पुरुष्यभि ब्रह्माणि च क्षाथेऽर्धधीणा ॥ प्रतिप्रयात
 वरमाजनायास्मेवा मस्तु सुमतिश्च निष्ठा ॥ योवां यज्ञो ना सत्याह विष्मान्कृतब्रह्मा
 समर्थो भवति ॥ उपप्रयात वरमाव निष्ठमिमांसा गच्छन्त्यन्ते युवन्मया ॥ द्रुयं मनीषा

इयमश्विना गीरिमां सुवृत्तिं वृषणा जुषेथाम् ॥ इमा ब्रह्माणि युवयूयं न्यमन्युयं ॥ ३७ ॥
 अपस्वसुरुष सो न जिहीते रिणक्ति क्लृष्ठीरुषाय पंथाम् ॥ अश्वामेधा गोमया वां दु
 वेम दिवानेकं शरुमस्मद्युयोतम् ॥ उपायातं दाशुषे मर्त्या यरथेन वाममश्विना वदंता ॥
 युयुतमस्मद निशाममीवो दिवानेकं माध्वीत्रासीथानः ॥ आवां रथमवमस्यां व्युष्टौ सु
 न्नायवो वृषणो वर्तयंतु ॥ स्यमगमस्ति मृत्युगिभिरश्वेराश्विना वसुमंतं वदंतां ॥ योवां ॥
 रथो नृपतीऽ अस्ति वोक्ता त्रिवंधुरो वसुमांजस्रथाम् ॥ आन एनानासत्यो पयातमभिय
 दां विश्वस्यो जिगाति ॥ युवं च वानं जरसोऽमुमुक्तं निपेदव उरुथुराशुमश्वम् ॥ निरुहस

स्तमसरपत्रमत्रिनिजाडुषंशिथिरेधातमंतः॥दयंमनीषाद्वयमश्विनागीरिभांसुवृत्तिं
 वृषणाजुवेथाम्॥इमाब्रह्माणियुवयून्यग्मन्यय०॥१८॥आगोमंतानासत्यारथेना
 श्वावतापुरुश्वंद्रेणयातम्॥अनिवांविश्वानियुतःसचंतेस्पर्द्धयाश्रियातन्वाशुभाना॥
 आनोदेवेभिरुपयातमर्वाक्सजोषसानासत्यारथेन॥युवोहिर्नःसख्यापिआणि
 समानोबंधुरुततस्यवित्रम्॥उदुस्तोमासोअश्विनोरुबुध्रंजामिब्रह्माण्युषसश्चदे
 वीः॥आविवासन्नोदसीधिच्छ्रमेअष्टाविप्रोनासत्याविवक्ति॥विचेदुच्छंत्यश्विना
 उषासःप्रवांब्रह्माकारवोभरंते॥उर्ध्वमानुंसवितादेवोअश्रेहृद्गनयःसमिधज्जरंते॥
 णि

आपुश्वातान्नासत्याऽपुरस्तादाश्विनायातमधुरादुदुकात् ॥ आश्विनः पांचजन्येनरा
 आश्विनं ॥ १९ ॥ अतारिभूतमसस्यारमस्यप्रतिस्तीमंदेवयंतोदधानाः ॥ पुरुदंसापुरु
 तमपुराजाऽमर्त्याहवतेऽश्विनागीः ॥ न्युप्रियोमनुवः सादिहोतानासत्यायोयज
 तेवदतेच ॥ अश्वीतमध्वोऽश्विनाऽउपाकञ्जावां वोचेविदर्थेषु प्रयस्वान् ॥ अहेमय
 संपथामुराणाऽदुमांसुवृकिंवृषणाजुवेथां ॥ श्रुहीवेवप्रेवितोवामवोधिप्रतिस्तीमेजरी
 माणोवसिष्ठः ॥ उपत्यावद्वीगमतोविनीनोरक्षोहणासंभृतावीलुपाणी ॥ समंधीस्य
 मतमसुराणिमानोमधिष्टुमार्गतंशिवेन ॥ आपुश्वातान्नासत्याऽपुरस्तादाश्विनाया

तमधरादुदकात् ॥ अविश्वतः पांचजन्येन रायाय यं पत ॥ २० ॥ इमाऽन्वादि विष्टयऽन
स्राहवंते अश्विना ॥ अयं वा मुक्तेऽवसेशची वसू विंशं विशं हि गच्छथः ॥ युवं चित्रं ददथु
मेजिनं नराचो देथां सुनृता वते ॥ अर्वाग्रथं समेन सा नियच्छतं पिवतं सोम्यं मधु ॥ आ
यात मुपभूयतं मध्वः पिवत मश्विना ॥ दुग्धं पयो वृषणा जेन्या वसूमानो मधिष्टे माग
तम ॥ अश्वो सोये वा मुपदाशुषो गृह्युवां दीयंति विभ्रतः ॥ मक्ष्ये मिर्नरा हये भिरश्वि
नाऽदेवा यात मस्तय ॥ अधो हयतोऽश्विना पृक्षः सचंत सूरयः ॥ तायं सतो मधवे
इधु वंशश्छुर्दिरुस्तभ्यं नासत्या ॥ प्रयेय युरुरुका सोरथाऽइव नृपा तानो जनानां ॥

उत्तरेन नृशर्वसा श्रुतुर्नरुत्तल्लियंति सुहृत्तिम् ॥ २९ ॥ व्युषाः आबोदि विजाहं
 तेन विष्णुपुत्रानामहिमानमागात् ॥ अपद्रुहस्तम आवुरजुष्टमंगिरस्तमापुथ्या
 अजीगः ॥ मुहेनोऽश्रुद्यसुविताय बोध्युर्वो मुहे सोमगायप्रयधि ॥ चित्रं रयिं यश
 संघेह्यस्मेदे विमर्शेषु मानुषि श्रवस्युम् ॥ एतेत्येभानवो दशतायाश्चित्राऽवसो
 असुतासु आगुः ॥ जनयंतो देव्यानि व्रतान्याहृणंतो अंतर्दिक्षु व्यस्तुः ॥ एषा
 स्यायुजाना पराकाशं च हित्तीः परिसुद्यो जिगाति ॥ अन्निपश्यंती वयुना जनानां
 दिवो दुहिता भुवनस्य पत्नी ॥ वाजिनीवती सूर्यस्य योषो चित्रामेधाशायऽर्द्धशेवसू

नाम ॥ नृषिष्टुताजरयंतीमघोन्युषाऽउष्टुतिवद्विभिर्गणाना ॥ प्रतिधुतानाम
रुवासोऽअश्वोश्चित्राऽअदृश्रन्नुषसंवहंतः ॥ यातिशुभ्राविश्वपिशारथेनद
धोतिरत्नंविधुतेजनाय ॥ सत्यासत्येभिर्महतीमुदद्विदेवीदेवेभिर्यजतायज
त्रेः ॥ रुजहृक्कातिदददुस्त्रियाणां प्रतिगावऽउषसंवावशंत ॥ नूनोगोमदीरव
देहिरत्नमुषोऽअश्वोवत्पुरुभोजोऽअस्मे ॥ मानोवर्दिः पुरुषतानिदेकर्ययं पात
स्वस्तिभिः सदानः ॥ २२ ॥ उदुज्योतिरुमृतंविश्वजन्यंविश्वानरः सवितादेवोऽअग्ने
त् ॥ क्वेदिवानामजनिष्टचक्षुराविरक्तुर्वमुविश्वमुषाः ॥ प्रमेयंथदेवयानः

अदृशन्नमर्द्धलोवसुभिरिक्तासः॥ अमृदुकेतुरुषसः पुरस्तात्प्रतीच्यागादधिह
 र्येभ्यः॥ तानीदहा निबहुलान्यासन्वा प्राचीनमुदितासूर्यस्य॥ यतः परिजार
 द्वाऽचरंत्युषोददृशेन पुनर्यतीव॥ तद्देवानां सधर्मादऽआसन्नतावानः कव
 यः पूव्यामि॥ गूळं ज्योतिः पितरोऽन्यविंदत्सत्यमंत्राऽअजनयन्नुषासम्॥ समा
 नऽनुर्वेऽधिर्गतासः संजानते नयतं ते मिथस्ते॥ ते देवानां नमिनंति ब्रूतान्यम
 र्द्धलोवसुभिर्यादमानाः॥ प्रतित्वास्तोमेरीळते वसिष्ठाऽउषुबुधः सुभगेतुष्टुवासः॥
 गवानित्रीवाजपत्नीनऽउषोषः सुजाते प्रथुमाजरस्व॥ एषानेत्रीराधसः सूनृतानामु

षाऽऽच्छन्तीरिभ्यतेवसिंघेः॥दीर्घश्रुतंरयिमस्मेदधानायुयंपातस्वस्तिभिःसदानः॥
॥२३॥उपोरुरुचेयुवतिर्नयोषाविश्वंजीवंप्रसुवन्तीचरायै॥अभूदग्निःसमिधेमा
नुषाणामकज्योतिर्बोधमानातमांसि॥विश्वंप्रतीचीसप्रथाऽऽदस्थाद्रुद्राद्वासावि
भ्रतीश्रुक्रमश्चेत्॥दिरंण्यवर्णासुहृशीकसंहृगावीमातानेचक्रामरोचि॥देवानांच
क्षुःसुभगावहन्तीश्वेतंनयन्तीसुहृशीकमश्वम्॥उषाऽऽदक्षिरिस्मिभिर्यत्काचित्रामघा
द्येविश्वमनुप्रभूता॥अंतिवामादूरेऽमित्रमुर्वीगव्युतिमभयंलघीनः॥यावयद्वेषऽ
आभरावसूनिचोदयराधोगृणतमघोनि॥अस्मेश्रेष्ठेभिर्भानुभिर्विभाह्युर्वीदेवि

प्रतिरंती नः आयुः ॥ इदं च नो दधती विश्ववारे गोमुदखावद्वयवचुसार्धः ॥ यात्वा
 दिवो दुहितवर्धुयं त्युषः सुजाते मुतिनिर्वसिष्ठाः ॥ साऽस्मासु धारयि मध्वं हतं य
 यं पातस्व स्तिभिः सदानः ॥ २४ ॥ प्रति केतवः प्रथमाऽअदश्रन्नुर्ध्वोऽअस्याऽअंजयो
 ६५ विश्रयंते ॥ उषोऽअर्धो वा हतारथे न ज्योतिष्मता वाममस्मान्यं वक्षि ॥ प्रतिषीम ६५
 ग्निर्जरते समिधुः प्रतिविप्रो सो मुतिनिर्गुणतः ॥ उवाचातिज्योतिषा बाधमाना
 विश्वा तमांसिद्विरितापदेवी ॥ एताऽनुत्याः प्रत्यदश्रन्पुरस्ताज्योतिर्यच्छंती रुषसो
 विभातीः ॥ अजो जनन्तसूर्ययुज्जमुग्निर्मपाची नुतमो अगादजुष्टम ॥ अचेति दिवो दु

दिता मधोनी विश्वे पश्यंत्युष संविभाती म॥ आरुणोदयं स्वधया युज्यमानं मायम
 श्वोसः सुयुजो वहति॥ पतित्वाऽद्य सुमनसो बुधं ताऽस्माकं सोमं धवानो वयं च॥
 तिल्विलायध्वं मुषसो विभाती ये यं पातस्वस्तिभिः सदानः॥ २५॥ व्युध्वाऽओ वः प
 थ्याऽजना नां पंचक्षितीर्मानुषीर्बोधयंती॥ सुसंहर्षिर्गुरुक्षितीर्मानुषीर्बोधयंती॥
 रोदसी चक्षुसा वः॥ व्यंजते दिवोऽअंतैश्च कृन्विशोनयुक्ताऽउषसो यतंतं॥ संतेगा
 वस्तमऽआवर्तयंति ज्योतिर्येषु तिस्रवितेर्ववाद॥ अमृदुषाऽइंदुतमा मधोन्यजी
 जनस्सुविता यश्रवांसि॥ विदिवो देवी दुहितेर्धात्यंगिरस्तमा सुहृते वसूनि॥ तावदु

शोराधोऽस्मभ्यं राखयावत्स्रोतभ्योऽरदो गृणाना ॥ यां स्वाजसुर्हवभस्थारवेण वि
 दव्दस्यदुरोऽद्रेरोर्णोः ॥ देवं देवं राधसे चोदयंत्यस्मक्यवसू नृताऽईरयंती ॥ व्युच्छंती
 नः सनये धियो धायुयं पातस्वस्तिभिः सदानः ॥ २६ ॥ प्रतिस्तोमे निरुषसं वसिष्ठाग्री
 द्दुर्भिविप्रासः प्रथमाऽअबुधं नू ॥ विवर्तयंती रजसी समंतेऽआविष्कृण्वती भुवना निविश्वा ॥ ए द्दु
 ना यास्यानव्यमायुर्देधौ गुरुतमोज्योतिषो धाऽअबोधि ॥ अग्रेऽएतियुवतिरङ्गयाणा प्राचिकि
 तस्सूर्ययज्ञमग्निं ॥ अश्वोवती गर्भमती नैत्रुषा सोवीरवतीः सदमुच्छंतु मेधाः ॥ घृतंदुहाना विश्व
 तः प्रपीतायुयं पातस्वस्तिभिः सदानः ॥ २७ ॥ ॥ इति शाकलसंहितायां पंचमाष्टके पंचमाध्यायनाम्नी ॥

हरिः ७७१ म॥ प्रत्युः अदश्यायित्युः ३ छंती दुहिता दिवः ॥ अयो महिव्ययति चक्षुः सेतमो ज्यो
तिष्कणो तिसूनरी ॥ उदस्रियाः सजते सूर्यः सर्वाः उद्यन्नक्षत्रमस्त्रिवत् ॥ तवेदुषो व्युषि स
र्गस्य च संभक्तेन गमेमहि ॥ प्रतित्वा दुहिते दिवः उषोजीराः अभुक्साहि ॥ यावदसि पुरुषा
हं वनन्वतिरत्नं नदाशुषे मयः ॥ उछंती यां ह्युषो विमं हनामहि प्ररं ये देवि स्वदेवो ॥ तस्यास्ते
रत्ने भाजः ईमहे वयं स्याम मातुर्न सूनवः ॥ तच्चित्रं राधुः आभरोषो यदीर्घं श्रुतमम ॥ यत्ते
दिवो दुहिते मर्ते भोजनं तद्वाचं भुनक्ति महे ॥ श्रवः सूरिभ्योऽमृतं वसुत्वनं वाजांऽअस्म
भ्यं गोमतः ॥ चोदयित्री मधोनः सूनता वत्युषाऽउछंदपस्त्रिधः ॥ १॥ दंडावरुणा युवम

ध्वराय नो विरोजनाय महिर्भर्तय छतं ॥ दीर्घप्रयज्यु मति गोवन्मुप्यतिरयं जयेत्तु छतं नासु
 दूष्णः ॥ सम्राळन्यः स्वराळन्य उच्यते वां महांता विंदुावरुणा महावसू ॥ विश्वे देवासः
 परमेव्यो मनुसंवा मोजो हवणा संबलं दधुः ॥ अनुपांशान्य तंतं मोजसा सूर्य मेरय
 तं दिवि श्रमुम् ॥ दंडावरुणा मदे अस्य मायिनो पितृ तमपितुः पितृ तं धियः ॥ युवा
 मिधुत्सु छतना सुवक्रयो युवांक्षे मस्य प्रसवे मितज्ञवः ॥ ईशाना वस्व उभयस्य कारव
 दंडावरुणा सुहो हवामहे ॥ दंडावरुणा यदि मानि चक्रथुर्विश्वा जाता निभुवनस्य
 मज्जना ॥ क्षेमण मित्रीवरुणं दुवस्यति मरुद्रिः शुभं मुन्य इयते ॥ २ ॥ महेशुल्का

यवरुणस्यनुत्विषओजोमिमातेध्रुवमस्ययत्स्वं॥अजामिमन्यःभूथयंतमातिरदुभेभि
 रन्यःप्रवृणोतिभूर्यसः॥नतमंदोनदरितानिमृत्युमिंद्रावरुणानतपःकुतश्चन॥यस्यदे
 वागघथोवीथोऽअध्वरंनतंमर्तस्यनशतेपरिहृतिः॥अर्वाङ्गिरादेव्येनावसागतंष्टु
 तंहवंप्रदिमेजुजोषथः॥युवोर्हिसख्यमुतवायदाप्यमातीकमिंद्रावरुणानियधुतं॥अ
 स्माकमिंद्रावरुणाभरैभरैपुरोयोधाभवंतंलुप्योजसा॥यद्वाहवंतउभयेअधस्यधिनर
 स्तोकस्यतनयस्यसातिषु॥अस्मेद्वंदोवरुणोमित्रोअर्यमाद्युमंतयधंतुमहिशर्मसप्रथः॥
 अवध्रंज्योतिरदितैर्ऋताहधोदेवस्यश्लोकंसवितुर्मनाहहे॥३॥युवानरापश्यमानासुआ

यथाचागव्यंतः पृथुपरीवोययुः॥ दासाचवृत्राहतमार्थाणि च सुदासमिंद्रावरुणाविभाव
तं॥ यत्रानरः समयते कृतध्वजो यस्मिन्नाजा भवति किंचन प्रियम्॥ यत्राभयं ते भुवनास्व
हृत्तस्तत्रानदंडावरुणाधिबोचतम्॥ संभूम्याऽअंताध्वसिराऽअदृष्टतेंद्रावरुणादिवि
धोषत्रारुहत्॥ अस्तुर्जनानामुपमामरातयोर्वागवसाहवनश्रुतागतम्॥ इंद्रावरुणा
वधनाभिरश्रुतिभेदे वन्वता प्रसुदासमावतं॥ ब्रह्माण्येषां ऋणुतंहवीमनि सत्यातस्त
नामभवत्पुरोहितिः॥ इंद्रावरुणाविभ्यातपंतिमाद्यान्यये विनुषामरातयः॥ युवंदिवस्व
उभयस्य राजथो धस्मानोऽवतं पार्येदिवि॥ ४॥ युवांहवंत उभयासऽआजिषिंद्रं च व

खोवरुणं च सातये ॥ यत्र राजभिर्देशनिर्वाधितं प्रसुदासमावतंतत्सुभिः सह ॥ दशराजा
 नः समिताऽअयज्यवः सुदासमिंद्रावरुणानयुयुधुः ॥ सत्यानृणामसदा मुपस्तुतिर्देवा
 एषामभवन् देवदूतिषु ॥ दशराजे परित्यक्ताय विश्वतः सुदासमिंद्रावरुणावशिष्टतम ॥ श्रित्यं
 चोयत्र नमसाकपदिनो धियाधीवतो असंपतत्सवः ॥ वृत्राण्यन्यः समिथेषु जिघ्रते व्रता
 यन्यो अभिरक्षते सदा ॥ देवा महर्षे वषणा सुवृत्तिभिरस्मेऽमिंद्रावरुणाश्च मयिष्ठतं ॥ अस्मे
 दंडो ॥ अवधूंज्योतिः ॥ ५ ॥ आवां राजाना वध्वरे वदत्यां हव्ये निरिंद्रावरुणानमोभिः ॥ प्रवां
 रताची वाक्कोर्धना परिस्तना विषुरुपा जिगाति ॥ युवोराष्ट्रं बृहदिन्वति द्यौर्यो सेतुभिरर

ज्जुभिः मिनीयः ॥ परि नो हे को वरुणा स्थवज्याऽउरु नो इन्द्रः ॥ कृता वन्दु लोकः ॥ कृतं नो यत्तु विद
 शेष्टु ॥ कृतं ब्रह्माणि सूरिषु प्रशस्ता ॥ उपो रयि देव जूतो न एतु प्रथमं स्यात् ॥ मिरु ति मिस्ति
 रसम् ॥ अस्मि दं डा वरुणा विश्व वीर रयि धत्त वसु मंतं पुरुष्टुम् ॥ प्रयऽआदित्यो अन्तता मि
 नात्य मिता शूरो दयते वसु नि ॥ दय मि दं वरुणा मह मे गीः ॥ प्रा वत्तो के तन ये तू तु जाना ॥ सु
 रत्ना सो दे व वी ति ग मे मयू यं पात ॥ ६ ॥ पुनी ये वा मरु क्ष सं मनी वां सो म मि दं य वरुणा ॥
 यजु क्त ॥ दत्त प्रती का मुष सं न दे वी ता नो या मन्नु रुष्य ता मनी के ॥ स्प र्द्धे ते वा उ दे व द्रु
 ये अत्र ये षु ध्वजे षु दि धवः पतं ति ॥ युवं तां इन्द्रा वरुणा व मित्रा न्हू तं प रा चः शर्वा विष्

चः॥ आपश्चिद्विस्वयशसः सरः सुदेवी रिङ्गं वरुणां देवता धुः॥ कृष्णीरन्यो धारयति प्रविक्राव
 शण्यन्योऽप्रतीतिं हन्ति॥ मसुकुतुर्ज्ञेयं चिदस्तु होता यः आदित्यशर्वसावां नमस्वान्॥
 आववर्त्तदवसेवां हविष्मानसदित्सुविताय प्रयस्वान्॥ दयमिङ्गं॥ सुरलो सो देववी
 ति॥ ७॥ धीरात्वं स्ये महिना जनुं विविद्यस्तस्तं भरोदसी चिदुर्वी॥ प्रनाकं मृषं नु नु देवदं
 तं हितानक्षत्रं प्रप्रेक्षु भूमौ॥ अतस्वया तन्वा र्शु संवदेत कदा न्वं॥ तर्वरुणे भुवानि॥ किं मे हव्य
 मत्तं॥ नो जुषेत कदा मृळी कं सुमनां॥ अभिरव्यम्॥ एषेत देनो वरुणं॥ दिदृक्षु पो र्मिनि
 कितुषो विष्टम्॥ सुभानमिमे कवयश्चिदाकुरयं हतुं॥ यं वलं॥ मृग्यते॥ किं मां॥ आसव

७० रुण्येष्टं यस्तोता पुं जिघांससि सर्वायं ॥ प्रतन्नेवोचो ब्रह्म स्वधावो वत्सने नानमसातु
 रद्वयां ॥ अवंद्रुग्धानि पित्र्यास्तज्जानो वथा वयं च कृमात नूभिः ॥ अवरज न्यश्रुत् पंनतायु
 सजावत्संनदास्तो वसिष्ठं ॥ न स स्वोदक्षो वरुण प्रुतिः सा सुरा मन्युर्विभीदकोऽश्वि
 तिः ॥ अस्ति ज्याया कर्नीयसः उपारे स्वप्नश्च नेदन्तस्य प्रयोता ॥ अरंदा सो नमी ब्रूवे ७०
 कराण्यहं देवाय भूर्णे येनागाः ॥ अचेतयदचितो देवो अर्थो गृत्सं राये कवितरो जुनैति ॥
 अयं सुतुभ्यं वरुण स्वधावो हृदि स्तोमः उपैश्रितश्चिदस्तु ॥ शंनः ह्ये मे शुभु योगे नोऽश्र
 स्तुयुयं पात ॥ ८ ॥ रदत्पथो वरुणः सूर्याय प्राणो सिसमुद्रिथानदीनां ॥ सर्गो न सृष्टो

अर्वतीरुताय चकार महीरवनीरहभ्यः॥ आत्मातेवातोरजश्चानवीनोत्पशुर्नभूणिर्नैवसेसस
वान्॥ अंतर्महीरुहतीरोदसीमेविश्वतेधामवरुणप्रियाणि॥ परिस्पशोवरुणस्यस्मदिष्टा
उभेपश्यंतिरोदसीसुमेके॥ रुतावानः कवयोयज्ञधीराः प्रचेतसोयश्चयंतमन्म॥ उवाचमे
वरुणोमेधिरायुत्रिःसुप्तनामाध्याविभर्त्ति॥ विद्वान्पदस्यगुह्यानिबोचधुगायविप्रउपरा
यशिर्क्षन्॥ तिस्रोधावोनिहिताश्रंतरस्मिन्तिस्रोभूमीरुपराः षड्विधानाः॥ गृहसोराजविरु
णश्चक्रेतदिविप्रेष्वंहिरण्ययशुमेकं॥ अवसिंधुवरुणोद्यौरिवस्थाद्रूपोनश्चेतोमृगस्तुवि
ष्माद्॥ गंभीरशंसोरजसोविमानः सुपारक्षवः सतोअस्वराजा॥ योमृळयातिचक्रुर्वेचि

दामोदयं स्यात्सुवरुणे अनागाः ॥ अनुव्रतान्यदितेर्हृधे तो सुवर्णे ॥ १॥ प्रभुं भुवंवर्णगायप्रेषां
 मतिं वसिष्ठमीव नरस्व ॥ यद्भूमवीचं करते यजत्रं सहस्रा मघं वषणं हृहंतं ॥ अधान्वरस्य संदशं
 जगन्वानगनेरनीकं वरुणस्य मंसि ॥ स्वर्ग्यदशमन्नधिपां भुअंधो भिमावपुर्दशये निनीयात् ॥
 ७९ आयुद्गुहाववरुणश्च नावं प्रयत्समुद्रमीरयावमध्यं ॥ अधियदपां स्तुभिश्चरावप्रप्रेरवर्दशयाव ७९
 हेभुमेकं ॥ वसिष्ठं हवरुणो नाव्याधादृषिंचकार स्वपा महीभिः ॥ स्तोतारं विप्रः सुदिनत्वे अक्रां
 यान्नुद्यावस्ततनन्यादुषासः ॥ कृत्यानि नो सरव्यावभूवुः सचावहेयदहंकंपुरा चित् ॥ हृहंतं
 मानं वरुणस्य धावः सहस्रं दारं जगमा गृहंतं ॥ अयं अपि नित्यो वरुणप्रियः संत्वा मा मंसि

कृणवत्सरवाते ॥ मातृ एनस्वतो यक्षिन्भुजे मयं धिष्मा विप्रस्तुवते वस्तु ॥ ध्रुवा सुखा सुहितिषु
 हियंतो व्यः ॥ सप्तशंवरुणो मुमोचत् ॥ अवीवन्वा नाऽदितेरुपस्थाद्युयं ॥ ९० ॥ मोषु वरुण मुम
 यं गृहं राजन् नृगं मं ॥ मृळा सुक्षत्र मृळय ॥ यदे मिप्रस्युरन्निवदतिर्न ध्मातो अद्रिवः ॥ मृळा ॥
 कल्पः समहदी नता प्रतीपं जगमा शुचे ॥ मृळा ॥ अपां मध्ये तस्तिवा संतच्छाऽविदज्जरितारं ॥
 मृळा ॥ यत्किंचेदं वरुणो देव्ये जनेऽभिद्रोहं मनुष्याऽश्चरामसि ॥ अचित्रीयत्र वधर्मा युयोपिम
 मानस्तस्मादेन सो देवरीरिवः ॥ ९१ ॥ प्रवीर्या शुचयो हद्रिरेवा मध्वर्युर्मिर्मधुमंतः सुतासि ॥ व
 ह्वा यो नियुतो या ह्युपि वा सुतस्यां धसो मदाय ॥ दर्शनात्सुतं तिष्ठत आनिद्रं शुचिं सो

मंशुचिपास्तुभ्यंवायो॥ कृणोषितंमर्त्येषुप्रशस्तंजातो जातो जायते वाज्यस्य॥ रायेभ्युज्जत
 रोदसीमेरायेदेवीधिषणाधातिदेवं॥ अधवायुंनियुतः सञ्चतस्वाजतश्चेतंवसुधितिंनिरेके॥
 उच्छन्नुषसः सुदिनाः अरिप्रानुरुज्योतिर्विविदुर्दीध्यानाः॥ गव्यंचिदूर्वमुद्रिजोविवब्रुस्तेषा
 ७२ मनुप्रदिवः ससुरापः॥ ते सत्येनमनसादीध्यानाः स्वेनयुक्तासः क्रतुनावदंति॥ इन्द्रवा ७२
 यवीरवाहंरथं वामीशानयोरभिरुक्षः सचंते॥ इशानासोयेदधते स्वर्णगोमिरश्चेतिर्वसु
 मिर्हिरण्यैः॥ इन्द्रवायूसूरयोविश्वमायुरर्वद्विर्वीरैः एतनासुसह्युः॥ अर्वतो न अर्वसोमि
 क्षमाणा इन्द्रवायूसुष्टुतिमिर्वसिष्ठाः॥ वाजयंतः स्ववसेदुवेमयूयं॥ १२॥ कुविदंगनमसा

ये वृधासः पुरा देवा अ न व द्या स आ स न । ते वा य वे स म न वे बा धि ता या वा स य नु ष सं सूर्ये ण ॥
तु रां तां दू ता न दे भो य गो पा मा स श्रे पा थः शूर द श्य पूर्वीः ॥ इंदु वा य सु दृ ति र्वा मि यो ना मा
डी क मी दृ सु वि तं च न व्यं ॥ पी वो अं नां र यि वृ धः सु मे धाः श्वेतः सिं व कि नि यु ता म मि श्रीः ॥
ते वा य वे स म न सो वि तं सु वि श्वे न न रः स्व प त्या नि च क्रुः ॥ या व त रं स्त न्नो रु या व दो जो या
व न्न र श्व क्ष सा दी ध्या नाः ॥ शु चिं सो मं शु चि पा पा त म स्मे दं द वा यू स द तं ब हि रं दं ॥ नि यु वा
ना नि यु तः स्पा हं वी रा इंदु वा यू स र थं या त म र्वा कू ॥ इ दं हि वां प्र भृ तं म ध्वो अ य म ध श्री णा
ना वि मु मु क्त म स्मै ॥ या वां शू तं नि यु तो याः सह स्र मि दं वा यू वि श्व वा राः स र्वं ते ॥ आ भिर्या

७३

तं सुविदत्राभिरुर्वाकृपातं नराप्रतिभृतस्थमध्वः॥ अर्वतो न प्रवसो वाजयंतः सु॥ १२॥ आ
 वायो भूषशुचिपाउपेनः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार॥ उपोतेऽश्रंधो मघमया मियस्य देव
 दधिषे पूर्वपेयं॥ प्रसोता जीरो अध्वरुधस्था सोममिंद्राय वायवे पिबध्वे॥ प्रयद्वा मध्वो अ
 ग्नियं भरत्यध्वर्यवो देवयंतः शचीभिः॥ प्रयाभिर्यो सिदाश्वां समध्या नियुद्धिर्वायविष्टयेदु
 शेणे॥ निनोरुयिं सुभोजसंयुवस्वनिवीरंगव्यमश्व्यं च राधः॥ ये वायवदंडुमादना स आदेवा
 सो नितो शना सो अर्थः॥ घ्नंतो वृत्राणि सुरिभिर्ध्यामसासु ह्यं सो युधानाभिर मित्रान्॥ आ
 नो नियुद्धिः श्रुतिनीभिरध्वरं सहस्त्रिणीभिरुपयाहियज्ञं॥ वायो अस्मिन्सर्वनेमादयस्वयं॥

७३

॥१४॥ शुचिं नुस्तोमं न वजातमद्येदो नीवत्रहणा जुवेथां ॥ उभाहि वांसुहवा जोहवीमिता वज्रं स
 धा उशते धेष्ठा ॥ तासानसीद्रवसानाहिभूतं साकं वधाश्रवसां श्रुवांसा ॥ सयंतोरायोय
 वसस्यभूरेः पंडुं वाजस्यस्य विरस्य घृष्टेः ॥ उपोहयद्विदथं वाजिनो गुरुधीभिर्विप्राः प्रमतिमि
 छमानाः ॥ अवंतो न काष्ठां न क्षमाणाः दंडाग्नीजो कुवतो नरस्ते ॥ गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिछ
 मान इदं हेरुयिं यशसं पूर्वभाजं ॥ दंडाग्नीवत्रहणा सुवज्रा प्रनोनव्येभिस्तिरतंदेष्टेः ॥ संय
 नहीमिथतीस्य ईमाने तनूरुचा श्रुसातायेतेते ॥ अदेवयुं विदथे देवयुभिः सत्राहतं सोममु
 ताजनेन ॥ १५ ॥ इमा मुषु सोममुतिमुपनरं दंडाग्नीसोमनसा यथासं ॥ नृचिद्विपरिमन्नाथे अस्मा

नावांशश्च द्विर्वत्तीयवाजैः॥ सोऽग्नौ गन्तव्यं मासं स मिच्छति॥ मित्रं च रुद्रं मिन्द्रं चोच्यते॥ यत्सी
 मागश्च कृमातस्तु मृच्छतदयमादितिः शिप्रथतु॥ एताऽऽग्नौ आभुषाणां संहृद्युवोऽसत्ताऽ
 चरुधाम् वाजान्॥ मेदो नो विष्णुर्मरुतः परिरव्यन्ययं॥ १६॥ द्युवामस्य मन्मनऽदुद्राग्नीध्र
 ७४ येस्तुतिः॥ अभाहृष्टिर्विवाजनि॥ शृणु तं ज्वितुर्हवै मिन्द्राग्नीवर्ततं गिरः॥ इदं शाना पिष्यतधि
 यः॥ मापापत्वाय नोनुरेद्राग्नीमाऽभिर्शस्तये॥ मानोरीरधतं निदे॥ इदं देऽऽग्नौ नमो बृहत्सु ७४
 वृक्लिमेरुयामहे॥ धियाधेनाऽऽवस्यवः॥ तादिरश्च तर्द्धतऽदुथा विप्रसिद्धतये॥ सवाधो
 वाजसातये॥ तावांगीभिर्विपुन्यवः प्रयस्वतो हवामहे॥ मेधसातासनिष्यवः॥ १७॥ इन्द्राग्नी

अवसागतमस्मभ्यं चर्वणीसहा ॥ मानोदुःशंसं दर्शत ॥ माकस्य नो अरं रुषो धूर्तिः प्रण
मर्त्यस्य ॥ इंद्राग्नीशर्मयच्छतं ॥ गोमहि रण्यवदसुयदा मश्वावदीमहे ॥ इंद्राग्नीतदनेमहि ॥
यत्सोमः आसुते नरः इंद्राग्नी अजो हवुः ॥ सप्ती वंता सपर्यवः ॥ उक्थेभिर्वचं हंत माया मंदाना वि
दा गिरा ॥ आंगूषे रावि वासतः ॥ ताविदुः शंसं मर्त्यं दुर्विदां संरक्षस्वि नं ॥ आभोगं हन्मना हतमुदधिं
हन्मना हतं ॥ १८ ॥ प्रक्षोदसा धाय सा सस्त्र एवा सरस्वती धुरुणा भायसी पृः ॥ प्रवा बधाना रथ्येव
याति विश्वोऽअपो महिना सिंधूरन्याः ॥ एकां चेतसरस्वती नदीनां शुचिर्वती निरिभ्यः आसमु
द्रात् ॥ रायश्चेतंती भुवनस्य भूरर्द्युतं पयो दुर्दुहेता नुवाय ॥ सवा वधेन येथि यथा शुवृवा शिशु

७५ ईशमोयज्ञियासु॥ सवाजिनंमघवज्ज्योदधातिविशातयेतन्वभामृजीत॥ नुतस्यानःसर
स्वतीजुषाणोपश्रवत्सुभगायज्ञेऽसिमनू॥ मितस्तुभिर्नमस्येरियानारायायुजाचिदु
त्तरासखिभ्यः॥ इमाजुक्तानायुष्मदानमोभिःप्रतिस्तोमंसरस्वतिजुषस्व॥ तवशम
त्रियतमेदधानाऽनुपस्थेयामशरणंनवृक्षम्॥ अथमुतेसरस्वतिवसिष्ठोदारावृत ७५
सुभुगेव्यावः॥ वरुशुभ्रेस्तुवतेरासिवाजान्ययं॥ १५॥ बृहदुगायिवेवचोऽसुरीनदी
नाम्॥ सरस्वतीमिन्महयासुवृत्तिभिःस्तोमेर्वसिष्ठरोदसी॥ नुभेयत्रेमहिनाशुभ्रेऽं
धसीऽअधिहित्यंतिपूरवः॥ सानोबोध्यवित्रीमरुत्सखाचोदराधोमघोनाम्॥ मृद

मिहुद्राकृणवत्सरस्वत्यकवारीचेततिवाजिनीवती॥गृणानाजमदग्निवस्तुवानाचवसि
ष्ठवत्॥जनीयंतोन्वग्रवःपुत्रीयंतःसुदानवः॥सरस्वतंहवामहे॥येतेसरस्वऽउर्मयोम
धुमंतोघृतश्रुतः॥तेभिर्नेतिविताभव॥पीपिवांसंसरस्वतस्तनंयोविश्वदरुतिः॥भक्षी
मदिप्रजाभिषत्॥यस्यव्रतंपत्रावोयंतिसर्वेयस्यव्रतमुपतिष्ठंतऽआपः॥यस्यव्रतेपुष्टि
पतिर्निविष्टस्तंसरस्वतमवसेजोहवीमि॥२०॥यज्ञेदिवानृषदनेष्टथिव्यानरोयत्रदेव
यवामदति॥इंद्राययत्रसर्वनानिसुन्वेगमन्मदायप्रथमंवयश्च॥आदेव्यादृणीमहेऽवां
सिष्टहस्पतिर्नेमिह॥आसखायः॥यथाभुवेममीवृषेअनागयोनोदातापरावतःपिते

व॥ तमुज्येष्ठं नमसाहविर्भिः सुशेवं ब्रह्मणस्पतिं गृहीये ॥ इदं लोको मदिदेयः सिद्धयुवो ब्र
 ह्मणो देवकृतस्य राजा ॥ स आनो यो निःसदतु प्रेष्ठो बृहस्पतिर्विन्धवारो यो अस्ति ॥ कामांशाय
 सुवीर्यस्य तं दास्ये नो अति स श्रुतो अरिष्टान् ॥ तमानो अर्कममृतो यजुर्मिमेधा सुरम
 ७६ तासः पुराजाः ॥ श्रुचिं क्रंदं यजतं पस्यानां बृहस्पतिमनर्वाणं कुवेम ॥ २९ ॥ तं शुभासो अरुषा ७६
 सो अश्वा बृहस्पतिं सहवाहो वहंति ॥ सहस्रिधस्य नीलवत्सुधस्य नभोन रूपमरुषं व
 सानाः ॥ सहस्रिधः शतपत्रः सभ्रुं ध्युर्हिरुण्यवा श्रीरिविः सुर्वाः ॥ बृहस्पतिः सखा वेश
 रुधः पुरुस सिन्धुः आसुतिक रिधः ॥ देवी देवस्य रोदसी जनित्री बृहस्पतिं वा वधतुर्महिला ॥

दक्षायायदक्षतासखायः करुद्रहर्षणे सुतरा सुगाधा ॥ इयं वीं ब्रह्मणस्पते सुवृत्तिर्ब्रह्मेन्द्रो
यवजिणोऽनकारि ॥ अविष्टं धियो जिगृत्तं पुरंधीर्जजस्रमय्ये विनुषामरातीः ॥ बृहस्पतेयु
यमिंद्रश्च वस्वो दिव्यस्ये शाथे उत्तपार्थिवस्य ॥ धत्तं रथिस्तु वते कीरये चिद्ययं ॥ २२ ॥ अध्वय
वोऽरुणंदुग्धमंशुजुहोत न वृषभाय क्षितीनाम् ॥ गौरादेदीयांऽअवपानमिंद्रो विभ्वादेद्याति
सुतसोममिष्टं न ॥ यद्वधिषे प्रदिवि चार्वेन्नं दिवे दिवे पीति मिदस्य वक्षि ॥ उत्तहृदोत मनसा जु
षाणाऽनुशान्तिं दुप्रस्थितान्यादि सोमान् ॥ जज्ञानः सोमं सदसे पपाथ प्रते मातामहि मा ममुवा
च ॥ एंडप प्राथोर्वै ३ त रिक्षं युधादेवे न्यो वरिवश्वं कर्ष ॥ यद्यो धर्मा महतो मन्यमानो नृणां क्षा

ता न्वाहुभिः शाश्वदानान् ॥ यद्वा न निर्दिष्टं द्रुमि युष्माकं च वा ॥ सोऽश्वसंजयेम ॥
 प्रेङ्गस्य गोचं प्रथमा कृता निप्रनूतना मघवाया चकार ॥ यदेदं देवी रसदिष्टमायाऽअ
 धाऽभवत्केवलः सोमोऽअस्य ॥ तवेदं विश्वमुभितः पशव्यं यस्य स्य सिचक्षसासूर्य
 स्या ॥ गवामसि गोपतिरेकं द्रुमक्षीमदिते प्रयत्नस्य वस्वः ॥ बृहस्पते युव ॥ धृतरयि ॥
 ॥ २५ ॥ पुरोमात्रयातन्वा वृधानुनते महिचमन्वभ्रुवन्ति ॥ जनेते विभ्रजसीष्टशिव्या वि
 ष्णो देवत्वं परमस्य विसृजे ॥ न ते विच्छे जायमानो न जातो देव महिम्नः परमंतमाप ॥ उद
 स्तान्ना नाकं मुधं बृहंतं दाधर्थं प्राचीं कुकुभं पृथिव्याः ॥ दूरावती धेनुमती हि भूतं सूर्यवसि

७७

७७

नीमनुवेदशास्या॥ व्यस्तान्नारोदसी विच्छेतेदाधर्षेष्टिवीमभितोमयुरेवेः॥ उरुं य
ज्ञायचक्रथुरुलोकं जनयंतासूर्यमुधासंमग्निं॥ दासस्यचिह्नवशिप्रस्यमायाजघ्नथु
नराएतनोज्येषु॥ दूडुविच्छदं हितोः शंबरस्यनवपुरो नवतिचश्चथिष्टम॥ शतं वचि
नः सहस्रं च साकं हथोऽप्रत्येसुरस्यवीरान्॥ दयममनीषाहृतीहृदंतोरुक्रमातव
सावर्द्धयंती॥ रुरवास्तोमं विदथेषु विच्छोपिन्वतमिषोदृजनेधिंदु॥ वषट्के विच्छवासाऽऽह
गोमितमेजुषस्वशिपिविष्टहथम॥ वर्द्धतुत्वा सुष्टुतयोगिरोमेयुयं॥ १४॥ नृमतेदियतेस
विध्यन्यो विच्छवउरुगायायदाप्रत॥ प्रयुः सचाजामनसा यजातएतायंतनव्यमाविवासाह॥

त्वं विष्णोः सुमतिं विभ्वजं न्याम प्रयुता मेव या वो मतिं हाः ॥ पर्वो यथा नः सुवितस्य भूरे रश्वावितः पुरु
 श्रं दुस्य रायः ॥ त्रिदेवः दधि वी मे ष एतां विचक्रमे शत च सं महि त्वा ॥ प्रविष्टु रस्तु तव सस्तवी द
 न्त्वे वं ह्यस्य स्थ विरस्य नाम ॥ विचक्रमे दधि वी मे ष एतां ह्ये त्राय विष्टु र्मनु वेद शस्यं नू ॥ ध्रुवा स
 ७८ अस्य कीर यो जना स उरु ह्नि ति सुजनि मा च कार ॥ प्रक्षेत्रे अथ शि पि विष्टु नामाऽर्थः शं सा मि ७८
 वयुना नि विद्वान् ॥ तं त्वा गृणा मि तव स म त द्या ह्यं त म स्य रज सः पशु के ॥ कि मि त्रे विष्णो परि
 चक्ष्यं भूत्प्रय द्दे व ह्ये शि पि विष्टो अस्मि ॥ मा व पो अस्म द प गृह एत द्य द न्य रूपः स मि थै व भूथ ॥
 वषट्ते ॥ वद्धं तु त्वा ॥ २५ ॥ ॥ इत्यु वेदा म्ता ये शा कल संहिता यां पंच माष्ट के षष्ठो ध्यायः ॥ श्री ॥

हरिः ॐ ३म् ॥ तिस्रो वाचः प्रवदज्योतिरग्राया एतदुक्ते मधुदोघमूर्धः ॥ सवत्सं ह्यवना भर्मोष
 धीनां सद्यो जातो ह्यभोगैरवीति ॥ यो वर्द्धनः ॐ य धीनां योऽप्यथो विश्वे स्थजगतो देव
 र्दशे ॥ स त्रिधातुशरुणां शर्मयं स त्रिवर्जुज्योतिस्त्वमिद्व्यः ३ स्मे ॥ स्तरी कृत्वद्वे तिसृत उत्तय
 थावशं तन्वचक्रः एषः ॥ पितुः पथः प्रति गृह्णाति माता तेन पिता वर्द्धते तेन पुत्रः ॥ यस्मिन्वि
 श्वानि भुवना नितस्तुस्ति स्रोधा वस्त्रे धाससुरापः ॥ त्रयः कोशासऽउपसेवना सोमध्वश्च
 तं त्यतितो विरप्रा म ॥ इदं वचः पर्जन्याय स्वराज हृदो अस्त्वं तं रंतं ज्जुजोषत ॥ मयो भुवो वृ
 द्धयः संत्वरस्म सुपिप्पला ॐ य धीर्देव गोपाः ॥ सरस्वा धावृष नः शश्वतीनां तस्मिन्नात्मा जग

तत्तत्तु वध्यः ॥ तन्मः ॥ तत्तत्तु शतशतशतदायययं ॥ ११ ॥ पज्जन्याथप्रगायतदिनस्युत्रायसीत्ये ॥
 सनोयवसमिष्टतु ॥ योगनमोषधीनांगवांल्लणोत्यवताम ॥ पज्जन्यः पुरुषीणाम् ॥
 स्माद्दास्येदविर्जुहोतामधुमममम ॥ दळानः संयतंकरत ॥ २२ ॥ संवत्सरंशशयानाब्रा
 ७९ ह्मणाव्रतचारिणः ॥ वाचं पज्जन्यजिन्वितं प्रमंडकाऽजवादिषुः ॥ दिव्या आपोऽभित्यदे ७९
 नमायन्दति नशुक्लं सरसीशयानं ॥ गवां मह नमायुर्वसिनीनां मंडकां नां वग्नुरत्रासमे ७९
 ति ॥ यदीमेनां शुभ्रतोऽन्यवर्षीहृष्यावतः प्राहव्यागतायां ॥ अरेवलीहृत्यापितरं न
 पुत्रोऽन्योऽन्यमुपवदंतमेति ॥ अन्योऽन्यमनुगृह्णात्येनोरुपां प्रसर्गयिदमं दिवा

तान् ॥ मंडकोयदभिवृष्टः कनिष्कनृष्टः संपुंकेहरितेन वार्च ॥ यदेवात्मन्योऽन्यस्य वाचं
 कस्येव वदेति शिष्टमाणः ॥ सर्वतदेवांसमृधेवुपर्वयत्सुवाचो वदधनाध्यसु ॥ ३ ॥ गोमा
 युरेकोऽजमायुरेकः पृश्निरेको हरित एक एवां ॥ समानं नाम विभ्रतो विरूपाः पुरुत्रावाचं
 पिपिष्ठुर्वदंतः ॥ ब्राह्मणासोऽतिशत्रेन सोमे सरोतपूर्णे मभितो वदंतः ॥ संवत्सरस्य तदहः
 परिष्ठय मंडकाः प्रावृषीणां बभूवुः ॥ ब्राह्मणासः सोमिनो वाचं मकत ब्रह्मकृण्वंतः परिवत्सरा
 णाम् ॥ अध्वर्यवो घर्मिणः सिध्दिदानाऽऽविर्भवन्ति गुह्या न केचित् ॥ देवदितिं जुगुप्सु
 स्यऽरुतुनरो न प्रमिनंत्येते ॥ संवत्सरे प्रावृष्या गता यात सा घर्माऽऽश्रुवतं चित्तं गर्म ॥ गोमा युरे

रदादजमायुरदासृश्चिरदादुरितो नो वसूनि ॥ गवां मंडकादतः शतानि सहस्रसावे प्रतिरंत आ
युः ॥ उपप्लवदमंडकिवर्षमावदतादुरि ॥ मध्येद्रदस्यप्लवस्वविगृह्यचतुरः पदः ॥ ४ ॥ इंद्रा सो
मातपतं रक्षः ॥ अतं न्यर्पयतं वृषणातमो वृधः ॥ पशुशृणीतमचितो न्योषतं हतं नु देथां नि
८० क्षिप्रीतमत्रिणः ॥ इंद्रा सोमा समधशंसमभ्यर्धंत पुर्ययस्तु चरु रग्निवांस देवा ॥ ब्रह्म दिवे क्र
यादेघोरचक्षुसे देवो धत्तमनवायं किमीदिने ॥ इंद्रा सोमा दुष्टतो वत्रेऽंतरं नारं भूणे तम
सिप्रविध्यतम् ॥ यथानातः पुनरेकं च नोदय शदामस्तु सहस्रमन्युमधुवः ॥ इंद्रा सोमा वत्र
यतं दिवो वधं संपथि याऽअधशंसायितर्हणम् ॥ उत्तक्षतं स्वर्गं उपवर्ते न्यो येन रक्षो वा वधानं ८०

निजूर्वथः॥ इन्द्रो सोमावर्तयतं दिवस्पृथग्नि तप्तेभिर्युवमश्रमं सन्मतिः॥ तत्पुर्वधे निरुजरे निरत्रिणे
निपशर्तने विध्यतं यंतु निस्वरम्॥ ५॥ इन्द्रो सोमापरिवांभूतु विश्वतः इयं मतिः कक्ष्याश्वेव वा जि
ना॥ आं वां दोत्रां परिदिनो मिमेधये मा ब्रह्माणि नृपती वज्रिन्वतं॥ प्रतिस्मरेथां तु जयतिरेवै ह
तंद्रुहोरक्षसो नंगुरावतः॥ इन्द्रो सोमा दुष्कृते मा सुगंभूद्योनः कदाचिदभिदासति दुहा॥ यो मा
पाकेन मनसा चरंतमभिचरेऽग्रत तेभिर्वचोभिः॥ आपः इव काशिना संगृहीताः अमन्नस्वा
सत इन्द्रवक्त्रा॥ ये पाकशंसं विहरंत एवेये वा भद्रं दूषयंति स्वधाभिः॥ अहये वाता अददातु सो
म आवाहधातु निर्जते रूपस्थे॥ यो नो रसं हि साति पितृभ्योऽग्नेयोऽश्वानां योगवां यस्तनूनां॥

रिपुस्तेन स्तौय कृद्भ्रमेतु निषदीयतांतन्वा पुतना च ॥ ६ ॥ परः सोऽश्वस्तुतना पुतना च तिरस्वयं शि
वीरधो अस्तु विश्वोः ॥ प्रतिश्रुष्यतु यशोऽश्वस्य देवा यो नो दिवादि सति यश्च नक्तं ॥ सुविज्ञानं
चिकितुषे जनाय सञ्चाऽसञ्च वचसो पश्य धाते ॥ तयो र्यत्सत्यं यत्तरहर्जयिस्तदित्सो मो वति हं
त्या सत् ॥ न वञ्चि सो मो व जि नं हि नो ति न ह्यत्रियं मिथु या धारयंतं ॥ हंति रक्षो हं त्या स ह दंत
मुभा विंदस्य प्रसितो शयाते ॥ यदि वा ह मनृत देवऽश्वस मो घं वा देवांऽश्वपूहेऽग्ने ॥ किम
स्मभ्यं जात वेदो ह्यणीषे द्रो घ वा च स्ते निर्ऋथं स वंतां ॥ अधा मुरी यय दिथा तु धानो अस्मि य
दि वा युस्तत प पूरुषस्य ॥ अधा सर्व रिरे दृश मिर्वि यूया यो मा मो घं या तु धाने त्याह ॥ ७ ॥ यो मा या

तुंयातुधानेत्यादयो वारक्षाः शुचिरस्मीत्याह ॥ इन्द्रस्तंहंतुमहता वधेन विश्वस्य जंतोरधमस्य दी
ष्ट ॥ प्रयाजिगातिस्वर्गलेवनक्तमपदुहातन्वं १ गृहमाना ॥ वव्रांश्च नंतांश्च अपसापदीष्टग्रा
वाणो ध्रुतुरक्षसश्च पुष्टेः ॥ वितिष्ठध्वमरुतो विक्ष्व ३ छतगटनायतरक्षसः संपिनष्टन ॥ वयोये
भूत्वीपतयंति नक्तमिरेवारिपोदधिरेदेवेऽध्वरे ॥ प्रवर्तयदिवोऽश्रमानमिंद्रसोमशितं मध
वन्त्संशिशाधि ॥ प्राक्कादपोक्तादधुरादुदक्तादभिजहि रक्षसः पर्वतेन ॥ एतच्छत्येपतयंति श्वया
तव इन्द्रं दिक्षंति दिक्षवोऽदाभ्यं ॥ शिशिलेशक्रः पिशुनेभ्यो वर्धनं नृनं सृजदशानि यातुमश्रुः ॥
॥ ८ ॥ इन्द्रो यातूनामभवत्पराशरो हविर्मथीनामभ्याशुविवायताम् ॥ अनीदुशक्रः परशुर्य

थावनं पात्रेव भिदं न्सतः रतिरक्षसः ॥ उत्कृष्टया तु मुमुक्षु कया तु जहिश्वया तु मुमुक्षु को कया
 तुम् ॥ सुपर्णया तु मुत गृध्रया तु दृषदेव प्रमृणारक्षः ॥ दंडः ॥ मानोरक्षोऽप्यनिनः ॥ या तु मा
 वता मपोष्पुतु मिथुनाया किर्मादिना ॥ पृथिवीनः पार्थिवीत्या त्वंदसौ तरिहं दिव्या त्व
 स्मान् ॥ दंडजदिपुमो संयातु धानं मुतस्त्रियं मायया शाश्वदानां मु ॥ विग्रीवा सोमूरदेवाः
 रुदंतु माते दृशन्त्सूर्यं मुच्चैरतम् ॥ प्रतिचक्ष्व विचक्ष्वेदं च सोमजा गंतम् ॥ रक्षो न्योवधम
 स्यत मशानि यातु मक्ष्यः ॥ १॥ ॥ इति षष्ठममं उलम् ॥ ७॥ मा चिदुन्यदिशं सत सरसा यो
 मारिषण्यत ॥ दंडुमिस्तोता वृषणं सचा सुते मुकुं रुक्था च शांसत ॥ अक्वक्रक्षिणं वृषभं यथा

जुरंगां न च र्वर्णः सह ॥ विदे र्वर्णं संवन नो भयंकः संदिष्ट मुनया विनम्र ॥ यच्चिद्वित्वा जनां इ
मे नाना दवत उतये ॥ अस्माकं ब्रह्मेदमिंद्र भूतुतेऽहो विश्वा च वर्द्धनं ॥ वितर्ष्यंते मधवन्वि
पश्चितो यो विपोजनानाम् ॥ उपक्रमे स्वपुरुस्त्वभातर वाजने दिष्ट भूतये ॥ महेचनत्वा मदि
वः पराशुल्काय देया ॥ न सह स्वाय नाऽयुताय वज्रिवो न शताय प्राता मध ॥ १० ॥ वस्यां इंद्रा
सि मे पितुरुत भ्रातुर भुजते ॥ माता च मे धृदयथः स माव सो वसुत्व नाय राधसे ॥ केयथ वेद
सि पुरुषा चिद्विते मे नः ॥ अलर्षि युध्मरेव जल्लपुरंदर प्रगायत्राऽअगा सिधुः ॥ प्राग्मे गा य
त्र मर्चति वा वातुर्यः पुरंदरः ॥ यातिः काण्वस्यो पवदिरा सदंया मर्ज्ज्वी भिनपुरः ॥ ये ते संति

दशग्विनः श्रुतिनो ये स ह स्त्रिणः ॥ अश्वा सो ये ते वृष णोर धुद्रुवस्ते भिर्नस्तूयमागहि ॥ आत्वं १५
 धसंबर्द्धां कुवेगायत्र वेपसम् ॥ दंडं धेनुं सुदुधामन्यामिषं मुरुधारा मरुं कृतम् ॥ ११ ॥ यत्तु
 दत्तं सूर्य एत शवं कृवातस्य पर्णिना ॥ वहत्कुत्स माजुनेयं शतक्रतुः सरदं धर्वमस्तुतम् ॥ यः
 स्तते चिदभिश्चिषः पुराजत्रुभ्यः आतदः ॥ संधाता संधिमधवा पुरुवसुरिक्त्वा विद्रुतं पुनः ॥
 माः नृमनिष्ठ्याः दुर्वेदुत्वदरणाऽद्व ॥ वनानि न प्रजहितान्यद्विबोदुराषा सोऽअमन्महि ॥ १३
 अमन्महीदनाशवोऽनुग्रासश्च वत्रेदं नृ ॥ सकृत्सुते महता श्वर राधसाऽनुस्तोमं मुदीम
 हि ॥ यदि स्तामं मम श्रवदस्माकं मिंद्रुमिंदवः ॥ तिरः पवित्रे ससुवांसः आशवो मंदंतु तुग्या

वृधः॥१२॥आत्वं३धसधस्तुतिंवावातुःसरयुरागहि॥उपस्तुतिर्मघोनांप्रत्वावत्त्वधतिव
 प्रिमसुष्टुतिंभू॥सोतादि सोममदिभिरेमेनमभुधावत॥गव्यावस्त्रेववासयंतइन्नरोनि
 धुंक्षन्वक्षणाभ्यः॥अधजमोअधवादिवोवृद्धतोरोचनादधि॥अथावर्द्धस्वतन्वागिराममा
 जातासुक्रतोपणा॥दंडायसुमदिन्नमंसोमंसोतावरैण्यम॥प्राक्कणपीपयद्विश्वयाधि
 यादित्वानंनवाजयुम॥मात्वासोमस्यगल्दयासदायाचन्नर्दगिरा॥भृणिंमृगंनसर्वने
 पुचुक्रुधुंकेइशानंनयाचिषत्॥१३॥मदेनेवितमदमुग्रमुग्रयाशवसा॥विश्वेवांतरु
 तारमदयुतमदेदिष्माददातिनः॥शेवांरेवाय्यापुरुदेवोमशीयदाशुवे॥ससुचुतेच

स्तुवते च रासते विश्वगूत्रोऽरिभुतः ॥ एन्द्रयः हि मत्स्यचित्रे षडिवरा धरा ॥ सरो न प्रस्युद
 रं सपीति मिरा सोमे भिरु रुस्फिर मू ॥ आत्वा सहस्र माशतं युक्ता रथे हिरण्यये ॥ ब्रह्म युजे
 हरयऽद्वन्द्व केशिनो वहंतु सोम पीतये ॥ आत्वा रथे हिरण्यये हरी मयूर शोभ्या ॥ शिति पृष्ठा
 ८४ वहतां मध्वोऽअंधसो विवक्ष्णस्य पीतये ॥ १४ ॥ पिबात्व १२ स्य गिर्वणः सुतस्य पूर्व पाऽइव ॥ ८४
 परिष्कृतस्य रसिनऽद्वय मा सुतिश्चा रुर्मदाय पत्यते ॥ यऽएकोऽअस्ति दंसना महांऽउगो
 अभिब्रूते ॥ गमत्स शिप्रीन स यो धदा गम इव न परि वर्जति ॥ त्वं पुरं च रिष्णुं वधेः शुष्कस्य
 संपिपाकू ॥ त्वं भाऽअनुचरोऽअधदिताय दिंदु हव्यो भुवः ॥ ममत्वा सूरऽउदिते मम मध्यं

दिनेदिवः॥ममप्रपित्वेऽपिशर्वरेवसुवास्तोमासोऽवत्सत॥स्तुहिस्तुहीदेतेधातेमंहिषासो
 मघोनाम॥निंदिताऽश्वःप्रपथीपरमज्यामघस्यमेध्यातिथे॥१५॥आयदश्वान्वनंनतःश्रद्धया
 हंरथेरुहम॥उतवामस्यवसुनश्चिकेततियोऽस्तिथादःपशुः॥यःक्रुजामह्यंमामहेसहत्वं
 वाहिरण्यया॥एषविश्वान्यभ्यस्तुसोभंगासंगस्यस्वनद्वयः॥अधध्यायोगिरतिदासदन्याना
 संगोऽग्नेदशभिःसहस्रैः॥अधोदृष्टोदशमह्यरुशंतोनळाऽद्वयसरसोनिरतिचंन॥अ
 न्वस्यस्फुरंदृष्टोपुरस्तादनस्त्रुःरुरवरंवमाणः॥शश्वतीनार्यभिवक्ष्यादसुनदमर्यभो
 जनंविनर्धि॥१६॥इदंवसोसुतमंधःपिबासुपूर्णमुदरम्॥अनाभयिन्नरिमाते॥नृनि

दुतः सुतोऽअश्वैरव्योवारेः परिपूतः ॥ अश्विननिकोनदीवुः ॥ ततेचवंधथागोभिः स्वादुमकर्म
श्रीभंतः ॥ इंदुत्वास्मिन्तधमादे ॥ इंदुऽइसोमपाऽएकऽइंदुः सुतपाविश्वायुः ॥ अंतर्देवा
भार्याश्व ॥ नयंशुक्रोनदुराशीर्नत्तप्राऽउरुव्यचसम् ॥ अपस्पण्वतेसुहार्दम् ॥ ९७ ॥ गोभि
८५ र्यदीमन्येऽअस्मन्मृगंनब्राह्मगयंते ॥ अमित्तरंतिधेनुभिः ॥ त्रयऽइंदुस्यसोमाः सुतासः सं ८५
तुदेवस्य ॥ स्वेक्षयेसुतपावः ॥ त्रयः कोशासश्चोतंति तिस्रश्चान्वः सुपूर्णाः ॥ समानेऽअधि
भामेन ॥ शुचिरसिपुरुनिष्ठाः क्षीरैर्मध्यतऽआशीर्तः ॥ दध्नामंदिष्ठः शूरस्य ॥ इमेतऽइं
दुसोमास्तीव्राऽअस्मसुतासः ॥ शुक्राऽआशिरंथाचंते ॥ ९८ ॥ तांऽआशिरंपुरोळाशुभिं

देमं सोमं श्रीणीदि॥ रेवंतं दिक्वांशुजोभि॥ ल्हसुपीता सोयुध्यंते दुर्मदा सोनसुरा याम॥ उध
 नं नग्नाजरंते॥ रेवांऽदुदेवतस्तोता स्यात्वावतो मघोनः॥ प्रेदुहरिवश्रुतस्य॥ उक्थं च नश
 स्यमानमगोररिराचिकेत॥ नगायत्रं गीयमानं॥ मानऽदुं पीयत्नवे माशार्द्धतेपरादाः॥
 शिष्टाशुचीवः शान्तीभिः॥ ९९॥ वयमुत्वात्तदिदर्थाऽदुं द्वायंतः सर्वोयः॥ कण्वाऽउक्थे
 भिर्जरंते॥ नघेमुन्यदापपनवज्जिन्नपसोनविष्टे॥ तवेदुस्तोमंचिकेत॥ दुष्टंति देवाः सु
 न्वंतं नस्वप्नायस्पृहयंति॥ यंति प्रमादमतडाः॥ अशुप्रयादिवाजेभिर्महिणीथाअभ्यः
 स्मान्॥ महांऽदुवयुवजानिः॥ सोधः॥ दुहणावान्त्सोयं करदारेऽअस्मत्॥ अश्रीरिद

वज्रामाता ॥ २० ॥ विष्णाह्यस्य वीरस्य तूरिदावरी सुमतिम् ॥ त्रिषु जातस्य मनोसि ॥ आतू
 धिंचकण्वमंतं न धाविन्न शवसानात् ॥ यशस्तरंशतमूतेः ॥ ज्येष्ठेन सोतरिंदाय सोमं वीर
 यशकाय ॥ नरापिबन्नर्याय ॥ यो वेदिष्ठो अय्यथिष्ठश्चो वंतं जरित्तयः ॥ वाजं स्तोतुष्यो
 गोमंतम् ॥ पन्यम्पन्यमित्सोतारः ॥ आधावतमद्याय ॥ सोमं वीराय शूराय ॥ २१ ॥ पातावत्र
 हासुत माधागमन्नारेऽस्मत् ॥ नियमते शतमूतिः ॥ एदहरा ब्रह्म युजाशुग्मावक्षतः स
 स्वायम् ॥ गीर्भिर्भुतं गिर्वणसम् ॥ स्वादवः सोमाऽआयाहि श्रीताः सोमाऽआयाहि ॥ शिप्रि
 नृषीवः शचीवो नाय मध्यासधमादिम् ॥ स्तुतश्च यास्त्वावर्द्धति महेराधसे नृम्याय ॥ दंडुका

रिणं वृधंतः॥ गिरश्च यास्ते गिर्वाहः उक्था चतुर्भ्यंतानि॥ सत्रादधिरे शवांसि॥ २२॥ एवे देव
 तु विकूर्मिर्वाजां एको वज्रहस्तः॥ सनादमृको दयते॥ हंता वृत्रं दक्षिणे नेंद्रः पुरुषु द्रुतः॥ २३
 महान्महीतिः शचीभिः॥ यस्मिन्निश्वाश्च र्षणाय सुतश्चोत्ताजयांसि च॥ अनुघेन मंदीमघो
 नः॥ एष एतानि च कारेन्द्रो विश्वा योतिश्च ष्वे॥ वाजदावा मघो नाम॥ प्रभर्तारथं गव्यं तमपाका
 चिद्यमवति॥ दूनो वसुसदिवोक्ता॥ २४॥ सनिता विप्रोऽजर्वद्भिर्हंता वृत्रं नृभिः शूरः॥ सत्यो
 विता विधंत मू॥ यजध्वेनं प्रियमेधा इन्द्रं सत्रावा मनसा॥ यो भूत्सो मेः सत्यमदा॥ गाथश्च वसं
 सत्यतिश्च वस्कामं पुरुत्मान मू॥ कण्वा सो गातवाजिन मू॥ यः कृतं चिद्गायदेभ्यो दात्सखान्

८७ भ्यः शचीवान् ॥ येऽस्मिन्काममश्रियं न ॥ इत्था धीवंतमद्विवः काण्वं मे ध्यातिथिम् ॥ मे वो
 भूतेऽभियन्नयः ॥ शिक्षाविनिंदोऽस्मै च त्वार्ययुताददत् ॥ अष्टापरः सहस्रा ॥ उत्तमुत्पे
 पयै विधा मा कीर्णस्य न ह्या ॥ जनित्वनायमा महे ॥ २४ ॥ पिबा सुतस्य रसिनो मत्स्वान्द्रं
 ८७ द्रुगो मतः ॥ आपि नो बोधिसधमाद्यो ह धेऽस्मां अवंतु ते धियः ॥ नूयामते सुमंतो वा जिनो
 वयं मानस्तर्भिमातये ॥ अस्मान्नित्राभिरवतादुमिहिरानः सुतेषु यामय ॥ इमा उल्हापु
 स्त्वसो गिरो वदंतु यामम ॥ पावकवर्णाः श्रुतयो विपश्चितोऽभिस्तो मे रत्नवत ॥ अयं सहस्रम
 धितिः सहस्रतः समुद्रद्वपप्रथे ॥ सत्यः सोऽस्य मदिमा गणे प्रावोयज्ञेषु विप्रराज्ये ॥ इंदुमि

देवता तयऽद्वंद्वं प्रयत्यध्वरे ॥ द्वंद्वं समीके वनि नो ह वा महऽद्वंद्वं धनस्य सातये ॥ २५ ॥ द्वंद्वो मन्
 द्रो रोदसी पप्रथ ष्वद्वंद्वः सूर्यमरोचयत् ॥ द्वंद्वे ह विश्वा भुवना नित्ये मिरुऽद्वंद्वे सुवाना सऽद्वं
 दवः ॥ अमित्रा पूर्वपीतयऽद्वंद्वस्तो मे भिरायवः ॥ समीचीना सऽक्रुभवः समस्वरन्नुद्रागृणांत
 पूर्यम् ॥ अस्येदिंद्रो वा वधे वध्यां प्रावो मदसुतस्य विच्छवि ॥ अद्यात्तमस्य मदिमाने मायवोऽ
 नुष्टुवंति पूर्वथा ॥ तत्त्वाथामिसुवीर्यं तद्वृत्तं पूर्वचित्रये ॥ येनायतिभ्यो भृगवे धने हिते येन प्र
 स्फुण्वमाविथ ॥ येनासमुद्रमस्तजो मदीरपस्तदिद्रवृच्छितेशवः ॥ सद्यः सोऽस्य मदिमानसं
 नशोयं क्षोणीरनुचक्रदे ॥ २६ ॥ प्राग्धीनऽद्वंद्वयत्वारयिंयामिसुवीर्यम् ॥ प्राग्धिवाजाय प्रथ

मंसिषासते शग्धिस्तोमाय पूर्य ॥ शग्धीनोऽस्य यद्धपोरमाविथ चिथं दंडुसिषासतः ॥ श
ग्धि यथा रुशं प्रयाव कं कृपमिंद्र प्रावः स्वर्णरं ॥ कन्नव्योऽतसीनांतुरोगृणीतमर्त्यः ॥ नदी
न्यस्यमहिमानमिंद्रियं स्वर्गुणंत आनश्रुः ॥ कदुस्तुवंतः श्रुतयंत देवतः श्रुषिः कोविप्रः अह
८८ ते ॥ कदा देवं मधवन्निंद्र सुन्यतः कदुस्तुवंतः आगमः ॥ उदुत्ये मधुमन्नमागिरस्तोमासः ईर
ते ॥ सत्राजितो धनसा अक्षितो तयो वाजयंतो रथा इव ॥ २७ ॥ कण्वा इव भृगवः सूर्या इव वि
श्वमिद्वीतमानश्रुः ॥ इंदुस्तोमेभिर्महयंत आयवः प्रियमेधासो अस्वरं न ॥ युश्वा हि वृत्रहंत मह
रीदंडुपरावतः ॥ अर्वाचीनो मधवस्तोमपीतयः उग्रः रुधे निरागदि ॥ इमे हिते कारवो वावश्रु

धियाविप्रसोमेधसातये॥सत्वंतोमधवन्तिन्द्रगिर्वणोवेनोनष्टणुधीहवम्॥निरिन्द्रवृहतीभ्यो
 वृत्रंधनुभ्योऽअस्फुरः॥निरबुदस्यमृगयस्यमायिनोनिःपर्वतस्यगाऽअजः॥निरग्नयोरु
 रुचुर्निरुसूर्योनिःसोमऽइन्द्रियोरसः॥निरंतरिक्षादधमोमहामहिंक्लवेतदिंदुपोंस्थं॥२८॥यं
 मेदुरिंदोमरुतःपाकस्थामाकौरयाणः॥विश्वेषांत्मनाशोमिष्टमुपेवदिविधावमानं॥रोहितंमेपाक
 स्थामासुधुरंकक्ष्यत्रां॥अदाद्राशोविवोधनं॥यस्माऽअन्येदशप्रतिधुरंवदंतिवक्रयः॥अस्तंवयो
 नतुभ्यम्॥आत्मापितुस्तनूर्वासऽअजोदाअभ्यंजनं॥तुरीयमिद्रोहितस्यपाकस्थामानंभोजंदा
 तारमब्रवं॥२९॥यदिंदुप्रागपागुदूरन्यग्वाहूयसेनभिः॥सिमापुरुषैर्वृत्तोअस्थानवेसिप्रवृत्तु

वंशो॥ यद्गुरुमेरुप्रमेश्यावकेकपद्मद्विभादयसेसचा॥ कण्वसंस्त्यान्नहन्तिस्तोमवाहसंश्रुदाय
 ८५ स्यान्महि॥ यथागोरोअपाकृतंतृष्यन्नेत्यवेरिणाम्॥ आपित्वेनःप्रपित्वेतूयमागदिकण्वेषुसुस
 वापिब॥ मंदंतुत्वामघवन्निंदेद्वोराधोदेयायसुनते॥ आमुष्यासोममपिबश्चामसुतंज्येष्ठंतद्दे
 धिवेसदः॥ प्रचकेसहसासहोबनंजमन्युमोजसा॥ विश्वेतद्वद्वदतनायवोयहोनिवृद्धाद्वयेमि ८६
 रे॥ ३०॥ सहस्रेणोवसचतेयवीयुधायस्तआनृपस्तुतिं॥ पुत्रं प्राविर्गंकणुतेसुवीर्येदाश्नोतिनम
 उक्तिभिः॥ माभैममाश्रमिभोग्रस्यसरयेतव॥ मदत्तेवृद्धोअतिवक्ष्यंक्ततंपश्येमनुर्वशंयदु॥ सत्या
 मनुस्मिग्यंवावसेवृषानदानोअस्यरोषति॥ मध्वासंष्टकाःसारघेणधेनवस्तूयमेहिद्ववापिब॥

अश्वीरथी सुरूप इन्द्रो मां इति इत्ये सरवा ॥ श्वात्र भाजा वयसा सच ते सदा चंद्रो याति सभा मुप ॥ १ ॥
 श्यो न तर्ष्यन्न वृषान मा गहि पिवा सोमं वशां अनु ॥ नि मेघमानो मघवन् दिवे दिवः ॥ जिघ्रं दधि
 वे सह गा ॥ २ ॥ अध्वर्यो दिवा वया त्वं सोम मिंद्रः पिपासति ॥ उपनूनं युयुजे वृषणाद हरी आच जगाम
 वृत्रहा ॥ स्वयं चित्समन्यते दाशु रिर्जनो यत्रा सोमस्य तं पसि ॥ ददं ते अं नं युज्यं समुक्षितं तस्ये
 हि प्रदवा पिब ॥ ३ ॥ रथे छाया अध्वर्यवः सोम मिद्राय सोतन ॥ अधि ब्रध्नस्या इदो विव हते सुन्व
 तो दाश्वधरम् ॥ उपब्रध्नं वा वाता वृषणाद हरी इन्द्र मपसु व हतः ॥ अर्वा चत्वा सप्तथो अध्वर
 धियो वहंतु सवने दुप ॥ प्रपूयथा वृषा महे युगा य पुरुष सुमं ॥ ४ ॥ कश्चि ह पुरु हत नो धि

या तु जेराये विमोचन ॥ ७२ ॥ संनः शिरीहि भुरिजो रिव धुरं राखरा जो विमोचन ॥ त्वेतन्नः सुवेदु
 स्त्रियं वसुयं त्वं हि नो विमर्त्यम् ॥ वेमित्वा पूषन् जसे वेमिस्तोतव आघृणे ॥ न तस्य वेम्यदणं हि
 तदसो सुवेपञ्जाय साम्ने ॥ परागावो यवसंकेचिदाघृणे नित्यं रेक्णोऽमर्त्यम् ॥ अस्माकं पूषन् वि
 ता शिवो भवमं हिष्ठो वाजसातये ॥ स्फुरं राधः शताश्वं कुरुंगस्य दिविष्टियु ॥ राहस्त्वेषस्य सुभगस्य ९०
 रातिषु तुर्वशेषमन्मदि ॥ धीभिः सातानिकाण्वस्य वाजिनः प्रियमेधैरभिद्युभिः ॥ षष्टिं सहस्रा
 नुनिर्मजामजे निर्युथानि गवामृषिः ॥ वृक्षाश्चिन्नेऽभिपित्वे अरारणुः ॥ गां भजंत मेहनाऽश्वं भजंत
 मेहना ॥ ७३ ॥ ॥ इति ऋग्वेदाम्नाये शाकलसंहितायां पंचमाष्टके सप्तमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥ श्री ॥

हरिः ॐ नमः ॥ दूरादिदेवयस्यरुणपुनरिषिश्चितम् ॥ विभानुं विश्वधाऽतनत् ॥ नृवदस्वाम
 नोयुजारथेनपथुपाजसा ॥ सचेथेऽअश्विनोवसम् ॥ युवाभ्यांवाजिनीवसूप्रतिसोमा
 अदृक्षत ॥ वान्चंदूतोयथोदिवे ॥ पुरुप्रियाणोऽनुतयेपुरुमंडापुरुवसू ॥ सुवेकण्वासोऽअश्वि
 ना ॥ मंदिष्ठावाजसातमेवयंताशुनस्यती ॥ गंतारादाशुषोऽगृहम् ॥ १ ॥ तासुदेवायदाशुषे
 सुमेधामवितारिणीम् ॥ धृतेर्गव्यूतिमुद्धतम् ॥ आनस्तोममुपेदुवत्तूयंयनेभिराशु
 भिः ॥ धातमश्वेभिरश्विना ॥ येभिस्तिस्त्रःपरावतोदिवोविश्वानिरोचना ॥ त्रीरकृन्परिदीय
 थः ॥ जलनोगोमतीरिषऽनुतसातीरिहविदा ॥ विषयःसातयेमितम् ॥ आनोगोमंतमश्वि

ना सुवीरं सुरथं रयिम् ॥ वोक्त्वा मन्वावती रियः ॥ २ ॥ वाव धानाशुभस्य तीदस्त्राहिरण्यवर्त्तनी ॥
 पिवतं सोम्यं मधुम् ॥ अस्माभ्यं वाजिनी वसू मधवश्च सप्रथः ॥ छुर्दिर्येतु मदाभ्यम् ॥ निबुब्रह्म
 जनानां याऽविष्टं तूयमागतम् ॥ मोक्षं न्याउ पारतम् ॥ अस्य पिवतमश्विनायुवं मदस्य चारु
 णः ॥ मध्वोरातस्य धिच्छा ॥ अस्मेऽआवहतं रयिं शतवतं सदस्त्रिणम् ॥ पुरुक्षुं विश्वधाय स
 म् ॥ ३ ॥ पुरुत्रा विद्विवां नरा विद्वयं ते मनीषिणः ॥ वाघक्षिरश्विनागतम् ॥ जना सोऽवत्कव ९९
 हिषो हविषां तोऽअरुक्ततः ॥ युवां हवन्ते अश्विना ॥ अस्माकं मधुवा मयं स्तोमो वा हि षोऽअंत
 मः ॥ युवाभ्यां भूत्वा श्विना ॥ यो हवां मधुनो दतिराहितो रथचर्यणे ॥ ततः पिवतमश्विना ॥ तेन

नोवाजिनीधसुपश्वेतोकायश्रंगवे॥वहतंपीवरीरिषः॥४॥उतनोदिव्याऽदृषऽउतसिंधूरद्वि
दा॥अपदारेववर्षथः॥कदावातोभ्योविधत्समुद्रजहितोनरा॥यद्वारथोविनिष्पतात॥युवं
कण्वायनासत्यापिरिस्तायहर्ष्य॥शश्वदतीदृशस्यथः॥ताभिरायातमूतिभिर्नयसीतिःसु
शस्तिनिः॥यदावृषण्वसूहुवे॥यथाचिक्केण्वमावतंप्रियमेधमुपस्तुतमू॥अत्रिंशिंजारमश्वि
ना॥५॥यथोतकल्येधनेश्रुंगोधुगस्त्यमू॥यथावाजेयुसोभेरिमू॥एतावदावृषण्वसूअतो
वाभूयोअश्विना॥गुणतःसुमनमीमहे॥रथंहिरण्यबंधुरंहिरण्याभीश्रुमश्विना॥आदि
स्थायोदिविस्पृशमू॥हिरण्ययीवारभिरायाऽअक्षोहिरण्ययः॥उभाचक्राहिरण्यया॥तेन

नोवाजिनीवसूपरावतश्चिदागतम् ॥ उपेमांसुष्टुतिंमम ॥ ६ ॥ आवहेयेपराकात्पूर्वीरभंता
 दश्विना ॥ दूषोदासीरमर्या ॥ आनोद्युम्नेराश्रवोतिरारायायातमश्विना ॥ पुरुश्वेदानास
 त्या ॥ एहवांप्रुषितश्रवोवयोवहंतुपणितिः ॥ अष्टास्वध्वरंजनम् ॥ रथंशामनुगायसंयद्दुषा
 वर्ततेसह ॥ नचक्रमविबाधते ॥ हिरण्ययेनरथेनद्ववस्याणिभिरश्वैः ॥ ध्वजिवनानासत्या ॥
 ॥ ७ ॥ युवंमृगंजागृवांसंस्वदथोवाहवण्वसू ॥ तानःपङ्क्तमिषारयिम् ॥ तामेअश्विनासनी ॥
 नांविद्यातंनवानां ॥ यथाचिञ्चैधःकशुःशतमुष्टानांददत्सहस्रादशगोनाम् ॥ योमेहिरण्य
 संहशोदशराज्ञोअमंहत ॥ अधस्पदाद्वैधस्यल्लयश्चर्मन्नाअनितोजनाः ॥ माकि

रेनापथागाद्येनेमेयंतिचेदयः॥ अन्योनेत्सूरिरोहतेभूरिदावत्ररोजनः॥ ८॥ महादंडोयऽअजसा
 पज्जन्योवृष्टिमांऽदेव॥ स्तोमेवत्सस्यवाहधे॥ प्रजामृतस्यपिप्रतःप्रयद्भुतवद्वेयः॥ विप्राऽरु
 तस्यवाहसा॥ कण्वाऽदंडुयदक्रतस्तोमेयज्ञस्यसाधनम्॥ जामिब्रुवतऽआयुधम्॥ समस्यम
 न्यवेविशोविश्वा॥ नमंतलुहयः॥ समुद्रायैवसिंधवः॥ अजस्तदस्यतिल्विषऽउनेयसमव
 तयत्॥ इंदुश्चमेवरोदसी॥ ९॥ विचिह्नस्यदोधतोवज्रेणाशतपर्वणा॥ शिरोबिभेदवृष्टि
 ना॥ इमाऽअभिप्रणोनुमोविषामग्रेषुधीतयः॥ अग्नेःशोचिर्नदिद्युतः॥ गुहासतीरुपस
 नाप्रयच्छोचंतधीतयः॥ कण्वाऽरुतस्यधारया॥ प्रतमिंदुनशीमहिरयिंगोमंतमश्विनम्॥

स्यपिप्युषीः॥याऽद्वंद्वप्रस्वस्त्वासागर्भमचक्रिरन्॥परिधर्मेवसूर्यी॥१२॥त्वाभिर्ध्वसस्पतेक
 प्वाऽनुभ्येनेवाहधुः॥त्वांसुतासऽद्वंद्वः॥तवेदिंद्वप्रणीतिवृत्तप्रशस्तिरद्विवः॥यज्ञोर्वितंत
 सार्धः॥आनऽद्वंद्वमहीमिषुपुरंनदर्विगोमती॥उतप्रजांसुवीर्यम्॥उतत्यदाश्वभ्यंयदिंद्वना
 दुवीषा॥अयेविष्णुप्रदीदयत्॥अभिन्नजंनतन्निषेसूरऽनुपाकचक्षसं॥यदिंद्वमृळयासि
 नः॥१३॥यदंगतविषीयसऽद्वंद्वप्रसजसिद्धितीः॥महांअपारऽअजसा॥तंत्वाहविष्म
 तीविष्णुऽनुपब्रुवतऽनुतये॥उरुजयसमिंदुमिः॥उपहरेगिरीणांसंगथेचनदीनां॥धिया
 विप्रोऽअजायत॥अतःसमुद्रमुदतश्चिह्नित्वांअवपश्यति॥वतोविपानऽरुजति॥आदि

अलस्यरेतसोज्योतिष्यश्रयंतिवासरम्॥परोयदिध्यतेदिवा॥१४॥कण्वासऽद्वन्द्वेतिविश्वे
 वर्द्धतिपोस्यम्॥उतोश्राविष्वद्व्याम्॥इमामेद्वन्द्वमुद्युतिजुषस्वप्रसुमामव॥उतप्रवर्द्धयाम
 तिम॥उतब्रह्मण्यावयंतुभ्यंप्रवृद्धवज्रिवः॥विश्राज्यतक्ष्मजीवसे॥अभिकण्वाऽनूयता
 पो न प्रवतायतीः॥द्वन्द्वंवनन्वतीमृतिः॥द्वन्द्वमुक्थानिवावधुःसमुद्रमिवसिंधवः॥अनुव ९४
 मन्युमजरम्॥१५॥आनोयादिपरावतोहरिभ्यांहर्ष्यताभ्याम्॥इममिन्दुसुतंपिब॥त्वा
 मिहृजदंतमजनासोवृक्कबर्हिषः॥हवन्तेवाजसातये॥अनुत्वारोदसीनुनेचक्रंनवत्येतिश
 म्॥अनुसुवानासऽद्वन्द्वः॥मंदस्वासुस्वर्णरश्मिर्द्वन्द्वशय्यिणावति॥मत्स्वाविवस्वतोम

ती॥ वाचधानउपयविहृषावज्यरोरवीत॥ वृत्रहासोमपातमः॥ १६॥ ऋषिर्हि पूर्वजा अस्यैक ईशान अज
 मा॥ इंदुचोकूयसेवसु॥ अस्माकं त्वा सुतां उपवीत पृच्छाऽअनिप्रयः॥ शतं वहंतु हरयः॥ इमां सुपूर्याधि
 यं मधो घृतस्य पिप्पुषीम्॥ कण्वा उक्थेन वाचधुः॥ इन्द्रमिदिमहीनां मेधे वृणाति मर्त्यः॥ इंदुं सनिधुस्तु
 तये॥ अर्वा च त्वा पुरुष्टुत प्रिय मेधस्तु तादरी॥ सोमपेयाय वस्तुतः॥ शतमहंति रिंदिरसहस्रं पशुवा
 ददे॥ राधां सिया दानाम्॥ त्रीणि शतान्यवतिं सहस्रादशगोतां॥ ददुष्यजाय साम्ने॥ उदानककु
 होदिवमुष्ट्रांचतुर्युजोददत्त॥ अरसाया दंजनं॥ १७॥ प्रयद्वस्त्रिष्टुभमिबं मरुतो विप्रो अक्षरत्त॥
 विपर्वतेषु राजथ॥ यदंगत विषीय वोयामं शुभ्राश्चिध्वं॥ निपर्वता अहा सत॥ उदीरयंत वायु

निर्वीश्रासः पश्चिमातरः ॥ ध्रुवं तपि पृथ्वीमिव ॥ अपतितरुकेति ह प्रवेष्टुं तपि पर्वतान् ॥ यद्यातं
 यांति वायुभिः ॥ नियद्यामायवोगिरिर्निर्धवो विधमणे ॥ महेष्नुष्माय येमिरे ॥ १८ ॥ युष्मां
 उन्नक्तमूतये युष्मान् दिवा हवामहे ॥ युष्मान् प्रयत्यध्वरे ॥ उदुत्येऽरुणः प्रवश्वित्रायामेतिरी
 रते ॥ वाश्राऽअधिष्ठाता दिवः ॥ सृजंति रश्मिभोजसापंथां सूर्याय यातवे ॥ तेभानुभिर्वितस्त्रि
 रे ॥ इमां मे मरुतो गिरिमंस्तो मम मुक्षणाः ॥ इमं मे वनता हवं ॥ त्रीणि सरांसि पृथुयादुदुके वज्रि
 णामधु ॥ उरुं कवं धमुद्रिणं ॥ १९ ॥ मरुतो यद्देवो दिवः सुम्नायं तो हवामहे ॥ आतून उपगंतन ॥
 यूयं हि षासुदानवोरुद्रा रुमुक्षणा दमे ॥ उत प्रचेतसो मदे ॥ आनोरयिं मदव्युतं पुरुक्षुं विश्वधा

यसं॥ इयं श्रीमरुतोदिवः॥ अधीवयति रीणां यामं भुञ्जते अचिध्वं॥ सुवाने मे दध्वं दुमिः॥ एतावत
श्रिदेवां सुमं मिहोत मर्त्यः॥ अदो न्यस्य मन्मभिः॥ २०॥ ये दुष्साः इव रोदसी धमं त्यनुवृष्टिभिः॥ उत्सं
दुहंतो अक्षितं॥ उदुस्वाने निरीरत उदुथै रुदुवायुभिः॥ उत्सो मेः एभिमातरः॥ ये नावतुर्वशं यदुयं
न कण्वं न स्यतं॥ राये सुतस्य धीमहि॥ इमा उवः सुदानवो घृतं न पिप्युषीरिषः॥ वदन्किण्व
स्य मन्मभिः॥ कनूनं सुदानवो मदथा वृक्तवर्हिषः॥ ब्रह्मा कोवः सपर्यति॥ २१॥ नदिष्वय इवः पुरा
स्तो मे निवृक्तवर्हिषः॥ शर्द्धीः कृतस्य जिन्यथ॥ समुये मदतीरपः संक्षोणी समुसूर्यम्॥ संवज्रं प
र्वशोदधुः॥ विवृत्रं पर्वशो ययुर्विपर्वतां॥ अराजिनः॥ नृन्मणा वृष्टिपौः॥ अनुचितस्य युध्यतः

शुभमारुतकृतुं॥अन्विद्वत्तूर्ये॥विद्युदस्ताम्रमिध्वःशिवाःशीर्षन्धिरण्ययीः॥शुभायंज
 तम्रिये॥२२॥उशनायसरावतउक्ष्णोरंध्रमयातन॥द्यौर्नवक्रदक्षिणा॥आनोमखस्यदावनेचे
 हिरण्यपाणिभिः॥देवासोऽपगतन॥यदेवांष्टयतीरयेप्रष्टिर्वहतिरोहितः॥यांतिशुभारिण
 ९६ न्नपः॥सुषोमेशर्यणावत्यार्जीकेपस्त्यावति॥ययुर्निवक्रयानरः॥कदांगच्छाथमरुतद्व्या ९६
 विप्रहवमानं॥मातीकेभिर्नाधमानं॥२३॥कडूनुनंकधप्रियोयदिंदुमजहातन॥कोवःसखित्व
 हते॥सहोषुणोवज्रहस्तेःकण्वासोऽग्निंमरुद्धिः॥स्तुवेहिरण्यवाशीभिः॥अबुवृच्छःप्रयज्य
 नानव्यसेसुविताय॥वृत्त्यांवित्रवाजानू॥गिरयश्चिन्तिजिहतेपर्शनासौमन्यमानाः॥पर्वताश्चि

निर्येमिरे ॥ आध्यायावानो बहंत्यंत रिक्षेण पततः ॥ धातारस्तु वतेवयः ॥ अग्निहिंजानि पूर्यश्चंदो
 नसूरो अर्चिषा ॥ तेभानुभिर्वितस्त्रिरे ॥ २४ ॥ आनो विस्वाभिरुतिभिरश्विना गच्छतं युवं ॥ दस्त्राहिरं
 ण्यवर्तनी पिवतं सोम्यं मधु ॥ आनूनं यातमश्विनारथेन सूर्यस्त्वचा ॥ भुजीहिरं ण्यपेशसा कवीगं
 भीरुचेतसा ॥ आयातं न कुषस्य र्यातरिक्षा सुदक्षिभिः ॥ पिबोथो अश्विना मधुकण्वानां सवने सु
 तं ॥ आनो यातं दिवस्य र्यातरिक्षा दधप्रिया ॥ पुत्रः कण्वस्य वा मिह सुधावसोम्यं मधु ॥ आनो या
 तमुपश्रुत्य श्विना सोमपीतये ॥ स्वाहा सोमस्य वर्द्धना प्रकवीधीति निर्नरा ॥ २५ ॥ यच्चिद्विवांपुर
 रुषयो जुहुरेर्वसेनरा ॥ आयातमश्विना गतमुपेमां सुदुतिं सम ॥ दिवश्चिद्वोचनादध्याना गंतं

स्वविदा ॥ धीभिर्वत्सप्रचेतसास्तोमेभिर्दवनश्रुता ॥ किमन्येपर्यासतेऽस्मत्तुमेभिर्दुःखिना ॥ पुत्रः क
 ण्वस्यवामृषिर्गीर्निर्वत्सोऽर्वावधत् ॥ आवांविप्रदूहावसेद्वत्सोमेभिरश्विना ॥ अरिप्राहत्रहतता
 तानोभूतंमयोभुवा ॥ आयद्वांयोषणारथमतिष्ठद्वाजिनीवसू ॥ विश्वान्यश्विनायुवंप्रधीतान्यगघ
 तंभरद्वा ॥ अतःसहस्रनिर्णिजारथेनायातमश्विना ॥ वत्सोवांमधुमद्वचोशंसीत्काव्यःकविः ॥ पुरुमंडा
 पुरुवसूमनोतरारयीणां ॥ स्तोमंमनुश्विना ॥ विममभिवद्वा ॥ अनूषातं ॥ आनौविश्वान्यश्विनाध
 शंराधांस्यद्रया ॥ कृतंनरुत्वियवितोमानौरीरधतंनिदे ॥ यन्नासत्यापरावतियदुस्थोअध्यंब
 रे ॥ अतःसहस्रनिर्णिजारथेनायातमश्विना ॥ योवांनासत्यावृषिर्गीर्निर्वत्सोऽर्वावधत् ॥ तस्मे

सहस्रनिर्णिज्जमिषंधतं घृतश्रुतं ॥२७॥ प्रास्मात्तुर्ज्जघृतश्रुतमश्विनायधृतं युवं ॥ यो वां सुक्ता
यतुष्टवदसूयादानुनस्पती ॥ आनौ गंतं रिशादसेमंस्तोमं पुरुभुजा ॥ हृतं नः सुविधो नरे मादा
तममिष्टये ॥ आवां विश्वानिरुतिभिः प्रियमेधा अद्रुषत ॥ राजंता वध्वराणामश्विनायामद्रुति
षु ॥ आनौ गंतं मयो भुवाश्विनाशं भुवायुवं ॥ यो वां विपन्यधीतिभिर्गीर्निर्वत्सो अवीरधत्त ॥ यातिः
कण्वमेधातिथियाभिर्वशं दशव्रजं ॥ याभिर्गोशर्यमावतंतं ताभिर्नो वितंतं नरा ॥२८॥ याभिर्नरात्रस
दस्युमावतंतं कल्येधने ॥ ताभिः घ१स्मां अश्विना प्रावतंतं वाजसातये ॥ प्रवांस्तोमाः सुवृक्कयोगिरो
वईक्ष्विना ॥ पुरुत्रा वृत्रहंतमातानो भूतं पुरुस्य ह ॥ त्रीणि पदान्यश्विनो राविः सातिगुहापरः ॥

कवीः शतस्य पत्तभिरुर्वो ग्जीवेभ्यस्परि ॥ २९ ॥ आनूनमश्विना युधं कस्य स्थगंतमवसे ॥ प्राप्ते मेथ
छतमव कं पृथु छुर्दियुतं या अरातयः ॥ यदंतरिक्षेयदिवियस्य च मानुषां अनु ॥ नृणां तद्वत्तम
श्विना ॥ ये वा दंसां स्य श्विना विप्रासः परिमामश्रुः ॥ एवेत्काण्वस्य बोधतं ॥ अयं वां घमे अश्विना
१८ सोमेन परिषिच्यते ॥ अयं सोमो मधुमान्वा जिनीवसूये न वृत्रं चिकेतथः ॥ यदमुयद्वनस्य तोय १८
दोषधीषु पुरुदंससाकृतं ॥ तेन मा विष्टमश्विना ॥ ३० ॥ यन्नो सत्या मुरण्यथो यद्वा देवभिषज्यथः ॥
अयं वां वत्सो मतिभिर्न विंधते हविषं तं हि गच्छथः ॥ आनूनमश्विनो रुषिस्तोमं चिकेत वामया ॥
आ सोमं मधुमत्तमं घर्मं सिंवा दथर्वणि ॥ आनूनं रघुवर्तं निरर्थं तिष्ठाथो अश्विना ॥ आ वां सो

माद्रुमेमममनमोनचुच्यवीरत॥यदद्यवांनासत्योक्तेराचुच्युवीमदि॥यद्वावाणीभिरश्विनेवे
त्काण्वस्यबोधतं॥यद्वांकक्षीवांजितयद्यश्वरूपिर्यद्वांदीर्घतमाजुहाव॥एथीयद्वावेन्यःसा
दनेध्वेवेदतोअश्विनाचेतयेथां॥३५॥यातंछुर्दिष्याउतनःपरुस्याभूतंजगत्याउतनस्तनूपा॥
वर्तिस्तोकायतनयाययातं॥यदिंद्रेणसरथंयाथोअश्विनायद्वावायुनाभवथःसमोकसा॥य
दादित्येभिर्ऋभुभिःसजोवसायद्वाविष्णोर्विक्रमणेवृतिष्ठथः॥यदद्याश्विनावहंदुवेयवाजसा
तये॥यत्सुतुर्वणोसहस्तध्रुवमश्विनोरवः॥आनूनंयातमश्विनेमाद्व्यानिवांहिता॥द्रुमेसो
मासोअधितुर्वशोयदाविमेकण्वेषुवामथ॥यन्नासत्यापराकेअवकिअस्तिनेषजम्॥

तेन नूनं विमदाय प्रचेतसा छुर्दिर्चसा च यच्छतम् ॥ १९ ॥ अमुं यमुं प्रदेयासाकं वाचा
 हमुं श्विनोः ॥ आ वदे व्या मतिं विराति मार्येभ्यः ॥ प्रबोधयोषो आश्विना प्रदेविश्व नृते
 मदि ॥ प्रथं होतरानुषक् प्रमदाय प्रबो वृहत् ॥ यदुषो यासि भानुना संसूर्येण रोच
 ९९ से ॥ आहाय मश्विनो रथो वृत्रि र्याति नृपाय्यम् ॥ यदा पीता सो अंशवोगावो नदुक्कु
 धमिः ॥ यद्वा वाणीरनूषत् प्रदेवयंतोऽश्विना ॥ प्रद्युम्नाय प्रशर्वसे प्रनृषाह्याय श
 र्मणे ॥ प्रदक्षाय प्रचेतसा ॥ यन्नूनं धीभिरश्विना पितृयो नो निषीदथः ॥ यद्वा सु
 म्नेभिरुक्थ्या ॥ २३ ॥ यत्स्थे दीर्घ प्रसन्न नियद्वा दोरो च नेदिवः ॥ यद्वा समुद्रेऽध्या

कृते गृहेऽतः आयातमश्विना ॥ यद्वा यज्ञं मनवे संमिषि क्षथुरेवेत्काण्वस्य बोधतम् ॥
रुहस्पतिं विश्वान्देवांऽअदं कुं वऽदं द्राविष्णुऽअश्विना वाशुहेषसा ॥ त्यावऽश्विना कुवे सु
दं ससा गृहे कृता ॥ ययोरस्ति प्रणः सरस्यं देवेष्वध्याप्यम् ॥ ययोरधिप्रयज्ञा असूरे संति सू
रयः ॥ ता यज्ञस्याऽध्वरस्य प्रचेतसा स्वधाभिर्यापि बतः सोम्यं मधु ॥ यद्वा श्विना वपाग्य
त्राक्स्त्रे वा जिनी वसू ॥ यद्रुह्यव्यनवितुर्वशे यदो हुवे वा मथ मागतं ॥ यदंत रिक्षे पतथः पुरुभु
जा यदे मे रोदसी अनु ॥ यद्वा स्वधाभिरधितिष्ठथोरथ मतऽआयातमश्विना ॥ २४ ॥ त्वम
मेव तपाऽअसि देवऽआमत्ये धा ॥ त्वं यज्ञे धीऽध्वः ॥ त्वमसि प्रसास्यो विदथेऽध्वसहस्य ॥ अग्ने

रथीरध्वराणाम् ॥ सत्त्वमस्तदपदिषोयुथोधिजातवेदः ॥ अदेवीरग्नेऽअशतीः ॥ अं
तिचित्संतमहयज्ञंमर्त्यैरिपोः ॥ नोपवेधिजातवेदः ॥ मर्त्याऽअमर्त्यस्यतेभूरिनामम
नामहे ॥ विप्रासोजातवेदसः ॥ ३५ ॥ विप्रंविप्रासोऽवसेदेवंमर्त्यासऽउत्तये ॥ अग्निंगीर्भि
९०० हवामहे ॥ आतेवत्सोमनोयमत्परमाचित्सधस्तात् ॥ अग्नेत्वां कामयागिरा ॥ पुरुत्रा ९००
हिसदृऽसि विशोविश्वोऽअनुप्रभुः ॥ समत्सुत्वाहवामहे ॥ समत्स्वग्निमवसेवाजयंतोहवाम
हे ॥ वाजेषुचित्रराधसं ॥ प्रत्नोदिकमीज्योऽध्वरेषुसनाच्चहोतानव्यश्चसस्ति ॥ स्वांवाग्नेतन्वं
पिप्रयस्वास्मभ्यंचुसोभंगमायजस्व ॥ ३६ ॥ ॥ इति शाकलसंहितायांपंचमाष्टके अष्टमोऽध्यायः ॥

॥ ॥ शके १६९७ वर्षे मिनमथ नाम संवत्सरे उन्नरायणे ग्रीष्मर्तौ ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे त्रयो
दश्यां तदिने इदं पुस्तकं समाप्तं ॥ क म ल वारोपनाम्ना त्रिंशक भट्टस्य मुतेन गोविंदे नलि
खितम् ॥ आत्माथं च परोपकारार्थं लिखितं ॥ भग्नदृष्ट कटिग्रीवस्तब्धदृष्टी रधोमुखं ॥
१०१ कष्टे नलिखितं ग्रंथं यत्नेन प्रतिपालयेत् ॥ तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेद्रक्षेष्टिथिलबंधनात् ॥ १०२
मूर्खदस्तेन दातव्यमेवं वदति पुस्तके ॥ २ ॥ श्रीगोपालकृष्णार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

रथीरध्वराणाम् ॥ सत्त्वमस्मदपदिषोयुथोधिजातवेदः ॥ अदेवीरग्नेऽअसंतीः ॥ अं
 तिचित्संतमहयज्ञंमर्तस्यरिपोः ॥ नोपवेषिजातवेदः ॥ मर्ताऽअमर्त्यस्यतेभूरिनामम
 नामहे ॥ विप्रासोजातवेदसः ॥ ३५ ॥ विप्रंविप्रासोऽवसेदेवंमर्तासऽउत्तये ॥ अग्निंगीर्भि
 ९०० हवामहे ॥ आतेवत्सोमनोयमत्परमात्रित्सधस्तात् ॥ अग्नेत्वांकामयागिरा ॥ पुरुत्रा
 हिसदृऽसि विशोविश्वोऽअनुप्रभुः ॥ समत्सुत्वाहवामहे ॥ समत्स्वग्निमवसेवाजयंतोहवाम ९००
 हे ॥ वाजेषुचित्रराधसं ॥ प्रत्नोहिकमीओअध्वरेषुसनाच्च होतानव्यश्चसस्ति ॥ स्वांवाग्नेतन्वं
 पिप्रयस्वास्मभ्यंचुसोभंगमायजस्व ॥ ३६ ॥ ॥ इति शाकलसंहितायांपंचमाष्टकेअष्टमोऽध्यायः ॥

[OrderDescription]
,CREATED=15.02.20 10:31
,TRANSFERRED=2020/02/15 at 10:58:00
,PAGES=203
,TYPE=STD
,NAME=S0002823
,Book Name=M-2663-TRIGVED SHAKAL SANHITA PANCHAM ASHTAK
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF

FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF

FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF

FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF

FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF

FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF

FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF

FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF

FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF

FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF

FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF

FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF

FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF
,FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF
,FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF

FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF
,FILE152=00000152.TIF
,FILE153=00000153.TIF
,FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF

FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF
,FILE167=00000167.TIF
,FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF

FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF
,FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF
,FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF

FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF
,FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF
,FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF
,FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF

FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF
,FILE199=00000199.TIF
,FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF
,FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,